medicii blestemați

virtual-project.eu

Christian Bernadac

Medicii blestemați

Christian Bernadac • Medicii blestemați

Traducere din limba franceză de PAUL B. MARIAN

Cuvânt înainte de prof. dr. doc. C. GH. DIMITRIU

Christian Bernadac • Les médecins maudits

Editura France-Empire 1967,
Copyright Editura France Empire

Christian Bernadac

medicii blestemați

Experiențele medicale pe oameni în lagărele de concentrare

1970
Editura politică – București.

Cuvânt înainte

Cartea „Medicii blestemați" pune cu insistență în discuție câteva probleme politice și etice, din păcate, de o veche și durabilă actualitate. Este vorba de ura și disprețul față de om acționând ca fundament politic care aservește știința și arta medicală, transformând pe slujitorii ei în instrumente detestabile, în „medici blestemați". Autorul cărții, reporter al televiziunii franceze, folosește mărturiile a numeroși foști deportați care au supraviețuit experiențelor la care au fost supuși în lagărele hitleriste, declarațiile unor medici foști deținuți, obligați să servească ca asistenți, ca și notele stenografice ale proceselor criminalilor de război de la Nürnberg.

Evenimentele prezentate sunt brute, fără comentarii, lipsite de ceea ce autorul numește „ameliorare literară" sau „exclamații indignate". Este vorba de un fel de rechizitoriu al faptelor. În afara unei scurte introduceri unde se condamnă experimentul uman, cititorul este lăsat să tragă singur concluzii.

Se poate naște întrebarea asupra utilității unei asemenea cărți, care dezvăluie întâmplări petrecute cu aproximativ 30 de ani în urmă. În prefață sunt semnalate două fapte care au putere de motivație: în 1967, peste 50 de studenți ai Facultății de medicină din Paris chestionați de autor nu cunoșteau experiențele întreprinse în lagăre pe oameni, iar jumătate din ei admiteau experimentarea pe om „în anumite condiții"; un al doilea fapt este furnizat de un articol apărut într-o influentă publicație medicală elvețiană, care afirmă că „animalul experimental ideal este omul". Ori de câte ori este posibil, trebuie luat omul ca animal de experiență.

La aceste fapte subliniate de autor am putea să adăugăm că nu este prea rar acreditată ideea că totuși *aceste experiențe hitleriste au adus anumite servicii științei medicale. Or, întreaga noastră experiență și cunoașterea antecedentelor fiecărei descoperiri medicale mai importante ne permit să contestăm valabilitatea unei asemenea teze.*

Medicina germană a adus în epoca modernă contribuții hotărâtoare la dezvoltarea științei medicale. Ea s-a impus nu numai prin dezlegarea unor taine ale organismului uman și ale bolilor, dar în același timp prin aspecte de metodologie, de cercetare științifică care au putut fi luate ca model în toată lumea. Nume ca ale lui Virchov, Koch, Aschhoff, Roentgen, Erlich rămân pentru totdeauna legate de descoperiri esențiale. Nici una din aceste descoperiri nu a fost condiționată de experiențe făcute pe oameni. Marii pionieri ai medicinei, în fața impulsului pe care-l crea necunoașterea răspunsului uman la diferite medicamente sau vaccinuri, nu au ezitat niciodată să verifice inocuitatea acestora pe ei înșiși.

Unul din meritele principale ale acestei cărți și care îi potențează forța de convingere îi constituie sublinierea seacă, necăutată a absurdității și inutilității experiențelor pe deținuții din lagărele de concentrare hitleriste.

Se scoate astfel încă o dată în evidență că hitlerismul a reprezentat un coșmar transplantat în realitatea istorică în forme organizate într-o țară unde spiritul organizatoric este dezvoltat cu tradiție.

Autorul cărții „Medicii blestemați" nu pune întrebări, el consemnează declarații și fapte. Dar, chiar dacă cuprinsul cărții se oprește la granița inevitabilelor întrebări, imensa majoritate a cititorilor nu poate să nu se întrebe cum a fost posibil să fie instaurată puterea politică a unui grup de indivizi în frunte cu Hitler și Himmler, psihopați, paranoici sau feluriți șarlatani, care au inspirat și au încurajat la diferite nivele activitatea odioasă a unor indivizi aleși după chipul și asemănarea lor?

Savantul este în același timp un om și un cetățean. Prin calitatea lui de cetățean nu poate să nu sufere inducția regimului politic în care trăiește. Supunerea lui se deapănă însă numai în limite care nu pot depăși parametrii onestității și omeniei. Aservirea omului de știință încercată în Germania hitleristă nu a putut fi rentabilă. De cele mai multe ori, acestei aserviri i se opunea răzvrătirea sau pasivitatea. Regimul politic, statul nazist nu a avut nimic de câștigat din disputa cu savanții. Supraconformismul unora dintre ei nu era un simptom de mare valoare, ci numai de lașitate. În timp ce creierele cele mai valoroase părăseau țara sau erau alungate și puse astfel în situația de a fertiliza știința și cultura mai ales din S.U.A., ceea ce nu a întârziat să se traducă în fapte verificabile obiectiv, în țara condusă de Hitler și Himmler erau promovați farsorii, sadicii, semidocții decretați savanți, pe deplin incapabili de altceva decât de a distruge fără să creeze nimic.

Din punctul de vedere al concluziilor care se pot degaja din cartea lui Bernadac, condamnarea „experimentului uman" este departe de a epuiza evantaiul problematicii. Sub obiectiv este pusă ruina unei țări și a unui sistem politic în care nebunia șarlatanismului, incompetența și minciuna au fost considerate trăsături demne de a fi promovate.

Regimul hitlerist a putut hirotonisi ca savanți niște mediocrități fără creier și fără coloană vertebrală. Ca recompensă, acești pseudosavanți au îmbrăcat într-o frazeologie pseudoștiințifică planurile și acțiunile patronilor lor. Dar rezultatele nu puteau să fie altele. Lipsa de idei sau ideile neroade, dar normative, nu-și schimbau conținutul după învești mântarea lor aparent științifică. Niciodată jargonul științific nu a putut să țină locul științei ca atare. Ştiința îndrumată de politică își poate contura anumite opțiuni sau priorități, ilar colaborarea eficientă nu poate viețui decât reciproc, în ambele sensuri. Politica, în măsura în care ignoră sau calcă datele furnizate de știință, devine aventură, având un singur punct terminus, eșecul. Ştiința care se mărginește la apologetică sau la justificarea unor teze subiective devine sterilă și condamnabilă. Hitlerismul a însemnat acel regim politic dictatorial în care ura și disprețul față de om au fost trăsăturile predominante. Această poziție antiumană n-a fost îndreptată numai împotriva oamenilor aparținând unor rase sau popoare diferite de

cel german. Aceștia au fost loviți în numele unei ideologii șovine care afirma dreptul la exterminare a popoarelor „inferioare" de către cele „superioare". Antiumanismul hitlerist și-a îndreptat ascuțișul și împotriva poporului german însuși, care, fiind târât într-o aventură politică nebunească, a fost trimis la exterminare cu ajutorul unei frazeologii patriotarde. Ca expresie tipică a urii de om a apărut și acțiunea de a transforma oamenii privați de libertate în cobai de experiență.

Experiențele cutremurătoare pe oameni nu au fost o fațetă a exterminării în masă, pentru acest scop camerele de gazare și gloanțele erau mai eficace, mai ieftine și mai discrete. Ele nu puteau să ducă și nu au dus la nici o descoperire științifică, la absolut nici una. Îmi vine în această privință în minte sfârșitul tragic al unui reputat savant german. Acesta avea o notorietate științifică bazată pe lucrări de certă valoare. Nu știe să reziste ispitei de a-și lărgi experimentarea prin folosirea ființelor umane și întreprinde unele cercetări asupra patologiei permeabilității țesuturilor. Un an după sfârșitul războiului se sinucide, deși nu era implicat în nici un proces. Marele lui prestigiu îl ajutase să fie absolvit. Am studiat cu cea mai mare atenție cartea care i-a fost editată postum și mi-am putut da seama de motivele actului său desperat. Această carte voluminoasă nu conținea nici o idee care să poată contribui la progresul științei medicale. Era un volum lipsit de substanță, care contrasta jalnic cu valoroasele lucrări pe care le elaborase până atunci. În sinuciderea acestui savant am găsit oglindite remușcarea pentru a fi trădat regulile științei și, în același timp, zădărnicia pașilor pe care i-a făcut pe drumul experiențelor pe oameni. Aceste experiențe s-au dovedit a fi și criminale, și inutile. Marea majoritate a oamenilor de știință germani, cunoscând metodologia experimentării științifice, nu s-au lăsat antrenați pe această pantă inumană și absurdă.

Termenul de „medic blestemat" este bine ales de autor. Subliniam mai înainte că experimentarea pe om nu se suprapune exterminărilor în masă comise de hitleriști. Pentru acestea din urmă au fost, desigur, folosiți „ingineri blestemați", „chimiști blestemați", „sociologi blestemați" și atâtea categorii de specialiști care au realizat cutremurătoarele „lagăre ale morții". Despre acești specialiști blestemați nu s-au scris cărți și probabil nu se vor scrie. Medicului i se cere de obicei mai mult decât altor profesioniști.

Ştiința pe care o are medicul despre ființa umană îl apropie de om și, în același timp, îi sporește răspunderea față de acțiunile sale. Nici cei care au proiectat camerele de gazare, nici cei care au fabricat gazele toxice, nici cei care le-au îmbuteliat, nici cei care au realizat instalațiile ucigătoare a milioane de oameni nu au primit epitetul de blestemați.

Pe bună dreptate, asemenea medici nu pot fi altfel numiți. Nu e întâmplător faptul că de aproape 2500 de ani medicii în unele țări ale lumii depun jurământul lui Hipocrat. Marea responsabilitate a medicului față de om și societate a făcut necesară aderarea solemnă la anumite principii, fără de care profesiunea medicală s-ar goli de conținut. Nu știu o

altă categorie de specialiști care să aibă un asemenea legământ solemn.

Experimentarea pe om în lagăre este fundamental opusă principiilor jurământului hipocratic. Este evident că nimeni nu este obligat să devină medic, dar, odată devenit, există un cod de onoare ale cărui principii nu pot fi încălcate.

Iată de ce mi se pare că titlul acestei cărți este pe deplin adecvat faptelor și oamenilor de care se ocupă.

Cărți ca aceasta constituie mijloace profilactice împotriva barbarizării omului și pentru prezent dimensiuni etice în responsabilitatea specialiștilor și oamenilor politici.

Apariția unor asemenea cărți cu o anumită periodicitate este o necesitate socială.

Prof. dr doc. C. GH. DIMITRIU

Această carte este dedicată tatălui meu, Robert Bernadac.

El a cunoscut infernul deportării și nu m-a învățat niciodată să urăsc.

Prefață

DE CE?

Macii au înflorit din nou în lanurile unde au fost odată lagărele din Dachau, Buchenwald sau Auschwitz.

Milioanele de tineri de azi, născuți după 1935, nu știu ce a însemnat lunga aventură criminală a național-socialismului. Amintirile prăfuite ale părinților lor sunt azvârlite de mult în dosarul cu „povești din vremea milităriei".

Timpul șterge trecutul cu atâta strășnicie, încât mulți se întreabă chiar dacă aceste crime îngrozitoare, descrise cu migală de peste douăzeci de ani, au fost într-adevăr săvârșite...

Deseori, Istoria depășește literatura în materie de „imaginație".

Aventura „medicilor blestemați" rămâne capitolul cel mai puțin cunoscut din această istorie criminală a Reichului nazist: un văl de pudicitate a camuflat adeseori dările de seamă asupra proceselor, iar scriitorii care au studiat experiențele medicale pe oameni în lagărele de concentrare erau toți medici și se adresau, în primul rând, medicilor.

La începutul anului 1967 m-am întâlnit cu peste cincizeci de studenți ai Facultății de medicină din Paris și am rămas surprins constatând că aceștia nu cunoșteau experiențele din lagăre, iar aproape jumătate din ei admiteau „în anumite condiții" experimentele pe oameni. Alții socoteau chiar „experiența obligatorie" atunci când ea putea aduce vindecarea a mii de persoane. După război, această teză a fost unicul argument invocat cu insistență de „medicii blestemați" în apărarea lor. Acum e repusă pe tapet în anumite cercuri medicale. Exemplul cel mai izbitor ne este furnizat de lectura unui ziar elvețian, „Médecine et Hygiène", care în nr. 639[1] afirmă:

„Animalul experimental ideal este omul. Ori de câte ori este cu putință, omul trebuie luat drept cobai. Cercetătorul clinic trebuie să înțeleagă că, pentru a cunoaște bolile umane, trebuie studiat omul. Nu există cercetări mai satisfăcătoare, mai interesante și mai productive ca cele efectuate pe om. Trebuie să progresăm deci în domeniul cercetărilor efectuate asupra celui mai evoluat dintre animale: omul".

Fără comentarii.

Anul 1952, când am asistat la judecarea medicilor criminali din Stutthof, a fost bogat în discuții și controverse S-au fixat limitele „vagi" ale „experimentelor pe viu". Papa, dimpotrivă, a condamnat fără apel experiențele și pe cobaii voluntari:

„În nici un caz, un om sănătos nu are dreptul să se ofere de bunăvoie în vederea unei operații care, desigur, va avea ca urmare o mutilare a corpului omenesc sau o vătămare gravă și de lungă durată

a sănătății. Pacientul nu poate ceda medicului toate drepturile asupra trupului său, asupra căruia el însuși nu are decât un drept de folosință”.

Academia de medicină, care a considerat întotdeauna drept criminale experiențele săvârșite în anumite lagăre, a publicat normele potrivit cărora se pot face asemenea experiențe. Ea stabilește deosebirea între încercarea de metode noi asupra unui bolnav și experimentarea asupra unor oameni sănătoși. Dacă în primul caz experimentarea este necesară și chiar obligatorie, deoarece ea poate salva pe bolnav, în al doilea caz:

„Această experimentare nu va putea fi aplicată decât asupra unor voluntari în cunoștință de cauză și cu totul liberi de a o accepta sau a o refuza. Ea n-ar putea fi condusă decât de o personalitate cu înaltă calificare, capabilă să reducă la minimum riscurile ce le implică”.

Acesta este oarecum rezumatul celor zece reguli de la Nürnberg, publicate la sfârșitul procesului „marilor ași” ai medicinei germane.

Concluziile Academiei de medicină și regulile de la Nürnberg nu satisfac totalitatea corpului medical. Într-adevăr, cum să ne închipuim oare că un voluntar poate fi absolut voluntar?{2}

„Se știe că liberul consimțământ este destul de rar; se poate ușor crea o atmosferă de sugestie, de persuasiune, reușind să se influențeze personalitatea; bineînțeles, se pot folosi mijloace de presiune mai grave asupra unor deținuți”.

Cât despre sacrificiul liber consimțit în folosul comunității[2]:

„O astfel de mentalitate ne apare ca un regres și o revenire la mentalitatea jertfelor omenești ale vechiului păgânism, a acelor sacrificii umane făcute pe altarul unui nou idol, care, în această optică, ar deveni Medicina”.

Din nefericire, fiecare societate are nevoie de martiri!

În același an 1952, medicii evrei adunați la Ierusalim conchideau:

„Nici o ființă omenească nu are dreptul să sacrifice pe aproapele său pentru scopuri de utilitate științifică”.

Experimentarea pe oameni nu va fi, fără îndoială, niciodată complet codificată. Problema de conștiință se pune pentru fiecare practician. În cursul unor convorbiri cu diferiți medici asupra acestei probleme delicate, am formulat aceeași întrebare:

— Dacă pentru a salva o sută de oameni ar trebui să ucideți un singur cobai uman, cum ați proceda?

Majoritatea medicilor mi-au răspuns:

— Cred că conștiința m-ar sili să accept acest târg josnic.

Profesorul Baruk a pus și el, desigur, această întrebare, deoarece scrie:

„Lumea e uluită că profesori de facultate și savanți naziști au comis crime înspăimântătoare. Dar, din moment ce te gândești că

unicul scop este să îmbogățești știința fără a ține seama de ființele omenești, fără a te supune unui factor etic superior, fără a asculta de sentimente omenești și impunând tăcere inimii, într-o asemenea optică toate căile sunt deschise oricăror denaturări, dări înapoi, pervertiri și degradări care au ca rezultat dezumanizarea”.

Dacă, în plus, medicii mai sunt și siguri de impunitate... Hitler și Himmler au impus acest climat prielnic tuturor exceselor: această carte prezintă experiențele medicale pe care ei le-au pretins sau le-au tolerat. Eu nu sunt medic. Am lucrat ca ziarist. Am căutat și am găsit foști deportați asupra cărora medici germani au făcut experiențe; medici deținuți care, de teama pedepsei cu moartea, au trebuit să presteze serviciul de asistenți sau de „specialiști” pe lângă „cercetătorii” naziști. Am cercetat mii de mărturii, notele stenografice ale principalelor procese. Pentru declarațiile depuse înaintea Tribunalului de la Nürnberg am folosit traducerea lui Francois Bayle, general medic francez, expert pe lângă acel tribunal, care s-a putut întâlni înainte de proces cu „savanții criminali”. François Bayle a publicat pe această temă o lucrare extrem de importanta: „Crucea încârligată împotriva caduceului”, care, din păcate, este epuizată și care se mai găsește cu mare greu în biblioteci.

Concluzia acestei lucrări nu este deloc optimistă:

„Dacă în această lume se va ivi un tiran, mai mic sau mai mare, care va reuși să fanatizeze tineretul cu ajutorul unei ideologii tot atât de «idealiste», false și inumane, iar dacă această ideologie va distruge definitiv în mintea promotorilor ei orice noțiune religioasă (și morală), atunci răul va renaște. Medicii vor viola din nou conștiința umană sub pretexte științifice și utilitare. Cercetări monstruoase vor fi din nou întreprinse, și ceea ce nu s-a reușit în Germania va fi încercat în altă parte; statul atotputernic va lua asupra lui responsabilitatea, și totul va reîncepe”.

Dinadins am vorbit în această prefață despre „morala experimentelor”, pentru a păstra pentru lucrare doar faptele brute, fără o „ameliorare așa-zisă literară”, fără „exclamații de indignare”. Oroarea nu se subliniază.

N-avem niciodată dreptul să ucidem un om pentru că nu știm ce imagini păstrează el în străfundul ochilor săi.

SAINT-EXUPÉRY

Nimeni nu ne va ierta această rușine.

Profesor THEODOR HEUSS,
fost președinte al Republicii Federale a Germaniei

I. O mare premieră

Acest spectacol, știa el bine, îi va pricinui coșmaruri. În astă seară, în fiecare seară, seară de seară. Un fel destul de ciudat de a-și serba a treizeci și treia aniversare! Zâmbi.

„Ei bine, Walter Neff, iată că ai împlinit treizeci și trei de ani. Poate... cu siguranță, ultimul an al vieții tale. Într-adevăr, cum ai putea tu, deținut privilegiat, infirmierul indispensabil al blocului de tuberculoși din Dachau, să scapi din această nouă aventură?”

Sigmund Rascher notă în carnețelul său legat în piele neagră data de „22 februarie 1942”. O pală de vânt năvăli cu furie pe cărarea îngustă de pământ bătătorit care despărțea cele două barăci și se ciocni de cabina metalică. Rascher ridică ochii de pe carnețel.

— Ai să închizi aleea cu scânduri. Nu se poate lucra într-un asemenea curent.

Neff, cu mâinile și picioarele înghețate, simți cum o picătură de sudoare i se scurge între ochi. Se gândi:

„În felul acesta vom fi și mai izolați. După aceea mă vor ucide. Nu vor tolera ca cineva să fi văzut «toate astea». Ar putea povesti...”

Rascher urlă:

— Suntem la 47200 de picioare! Scoate-i masca.

În această zi, 22 februarie 1942, prin voința unui doctoraș SS rotofei, căpitan în rezervă în Armata aerului, începea în lagărul de concentrare de la Dachau prima mare serie de experiențe pe oameni din istoria celui de-al treilea Reich. Rascher câștigase: curând avea să fie numit profesor universitar. Gloanțele războiului vor continua să șuiere departe de urechile sale. De altminteri, va trebui să vorbească cu „prietenul” său Himmler; în nici un caz, savanții n-ar trebui să-și riște viața pe front... Doctorul Romberg îi întrerupse visarea.

— Uite! își scoate masca!

Camera de joasă presiune fusese pusă la dispoziția lui Rascher de doctorul Siegfried Ruff, tânărul director al Centrului experimental al Luftwaffei. Era vorba de un cheson mare vertical, dotat cu țevărie, pârghii de comandă, hublouri. La doi metri de pământ, o „bară fixă” susținea un harnașament de parașutist, o talangă și o tăbliță de școlar. Diverse manete și volanți exteriori îngăduiau experimentatorului să regleze presiunea atmosferică din cheson. La rigoare, doctorii Rascher și Romberg puteau crea condiții asemănătoare cu ale zborurilor la 22000 de metri. Astăzi, cadranele indicau 15000 de metri (47200 de picioare).

Paiața în uniformă vărgată, legată în chingi șovăia. Mâna sa, cramponată de masca de oxigen, se crispă. Neff se gândi:

„Dacă nu și-o smulge, Rascher îl va face bucățele”.

În sfârșit, cobaiul se hotărî. Râtul de piele alunecă, legănându-se încet, la capătul tubului. Deportatul dădu ochii peste cap. Ca la un joc de tragere la țintă la iarmaroc, când păpușa nimerită de glonț se prăbușește, capul, cu gura căscată și nările dilatate, îi căzu pe spate. Rascher notă:

— Simptome grave ale răului de care suferă aviatorii, convulsii spasmodice.

Neff ar fi spus:

„O adevărată paiață trasă de toate sforile dintr-o dată".

Milimetru cu milimetru, Rascher răsucea volantul de comandă generală. Acul cronometrului indica treizeci de secunde, altimetrul – paisprezece kilometri și jumătate. Cu violență, trupul pseudoparașutistului se arcui, picioarele și brațele împreunându-se. O semilună în poziție verticală. Mâzgăli o scurtă însemnare în carnețelul negru:

— Opisthotonos{3}.

Deodată, Romberg avu revelația inutilității experienței. Niciodată, dar niciodată, un aviator părăsind un avion avariat la o asemenea altitudine nu va deschide imediat parașuta; se va lansa în cădere liberă. Nu se sare „automat" de la 15000 de metri, ci „dirijat". În aceeași clipă, Romberg descoperi și o altă inutilitate: aceea a temerilor sale. SS-istul Rascher, protejatul lui Himmler, putea să-și îngăduie orice. El, Romberg, detașat de Institutul oficial de experimentări aeriene, nu se afla acolo decât pentru a garanta cercetările lui Rascher, în timp ce institutul își făcea iluzii că Romberg conducea... Se apropie de hublou. Rascher nota:

„14,3 kilometri. Brațele întinse țepene înainte; caută să se așeze ca un câine, cu picioarele îndepărtate, menținându-se țepene".

Extremitățile se agitau, chipul, ba palid, ba stacojiu, nu mai era decât o gură gâfâindă, avidă de oxigen. Neregularitatea, accelerația și amplitudinea mișcărilor respiratorii, lipsa de coordonare a tuturor gesturilor, bruschețea lor, spasmele de agonie, ochii mai ales, ochi goi, morți, stinși, te făceau să te gândești la un pește pe care pescarul îl aruncă în iarbă și care se zvârcolește cu desperare, se răsucește, bătând din coadă sufocat.

Ajuns la 6 kilometri, omul geme și-i curg bale; mușchii se destind câteva secunde înainte de a se contracta din nou. Relaxare, contracție, relaxare... Horcăielile răgușite devin mai stridente, se destramă, zumzăie, eșuează într-un gâjâit regulat, care se transformă, în cele din urmă, în urlete desperate, înfricoșate. Capul îi cade înainte. Supliciul se prelungește deja de douăzeci de minute. Parașutistul e gata să atingă pământul. Rascher notează:

„Urlă spasmodic, grimasează, își mușcă limba".

Rascher întreabă:

— Mă auzi?

— Merge?

— Răspunzi?

Cinci minute după ce a atins nivelul solului, prima reacție:

— Merge?

Deportatul își mișcă capul, clipește din ochi.

— Ridică-te.

Omul încearcă, repetând de câteva ori:

— Nu, vă rog.

Nouă minute: se ridică și, indiferent de întrebarea ce i se pune, răspunde:

— Numai un minut.

— Spune la ce dată te-ai născut?

— Numai un minut.

Omul aspiră cu putere pe nas, își umflă obrajii, înșira cifre, cu capul întors în mod convulsiv spre stânga. Încearcă mereu să răspundă la prima întrebare privind data nașterii sale, apoi, la rândul său, pune întrebări.

— Pot să tai o felie?

— Pot să respir? Oare va fi bine dacă respir adânc?

Rascher nu răspunde. Deportatul își umflă pieptul.

— Foarte bine. Mulțumesc frumos. Pot să tai o felie?

Cincisprezece minute:

— Acum, hai, umblă.

— Foarte bine. Mulțumesc frumos.

Şi înaintează.

— Când te-ai născut?

— 1928{4}.

— În ce oraș?

— Cam prin 1928.

— Ce meserie ai?

— 28. 1928. Pot să respir adânc?

Rascher răspunde afirmativ.

— Sunt foarte mulțumit.

Alergă la hubloul deschis al cabinei.

— Iertați-mă, vă rog.

Rascher își scoate revolverul, ridică piedica, armează și trage în aer. Deținutul nu reacționează în nici un fel. Nu-și va reveni decât douăzeci și patru de ore mai târziu și nu-și va aminti nimic din coborârea sa înceată și imobilă din camera de joasă presiune{5}.

— Foarte bine, amice – conchise Rascher poimâine o luăm de la-nceput.

★

★ ★

Cei doi oameni care au înălțat piramida nazistă piatră cu piatră, Hitler și Himmler, au fost de acord cu experiențele medicale pe oameni, ba chiar le-au încurajat.

În „Mein Kampf", biblia regimului nazist, Hitler, după ce demonstrează superioritatea rasei ariene, scrie:

„Statul este un mijloc de a ajunge la un scop. Scopul său este de a menține și a înlesni dezvoltarea unei comunități de ființe care, din punct de vedere fizic și moral, sunt de aceeași specie".

Principiul general a fost enunțat și știți că orice mijloc va fi bun pentru ca acest nucleu de aleși, această castă superioară, să prospere strivind popoarele de sclavi. Ființele inferioare trebuie exterminate de pe fața pământului, dar, totodată, trebuie să ne servim de ele pentru a construi Imperiul de o mie de ani și a îmbunătăți rasa stăpânilor. Suboamenii sunt mai numeroși și mai puțin valoroși decât animalele de laborator. Atunci când medicii vor maimuțe, ei trebuie să le cumpere la Calcutta sau Bombay. Astăzi lucrul acesta e de prisos: vârșa de sârmă ghimpată s-a închis peste milioane de deportați.

Generalul medic Karl Brandt, autoritatea supremă în problemele medicale ale Reichului, a afirmat în fața judecătorilor de la Nürnberg, care l-au condamnat la moarte, că Hitler a conceput ideea acestor experimentări încă în 1935.

„Şi-a exprimat această părere cu ocazia unei operații ce i s-a făcut la gât în 1935. A declarat atunci că ar fi logic să fie utilizați criminali pentru a se pune la punct diverse probleme medicale"{6}.

În fața acelorași judecători, profesorul Gebhart, prieten din copilărie al lui Himmler, general medic și șeful ocult al medicilor SS, a confirmat declarația lui Brandt. El a mers chiar ceva mai departe:

„Experiențele lui Rascher ordonate de Himmler au fost aduse la cunoștința führerului și Hitler a hotărât ca, în principiu, experiențele pe oameni să fie îngăduite atunci când interesul statului era în joc. Pe atunci ele erau ocrotite de lege, nu cădeau sub vreo sancțiune, ci, dimpotrivă, cel care nu ar fi acceptat să execute acest ordin militar ar fi fost pedepsit. După cele transmise de Himmler, șeful statului era de părere că nu puteau fi lăsați să ducă o viață tihnită anumiți deținuți din lagărele de concentrare atâta vreme cât soldații luptau, iar femeile și copiii sufereau de pe urma raidurilor aeriene și a bombelor".

Lui Hitler puțin îi păsa de desfășurarea cotidiană a vieții și a morții în lagărele de exterminare.

„Pentru amănunte, consultați pe reichsführerul SS Heinrich Himmler".

Fostul student în științe agronomice era adeptul esoterismului și, totodată, al pragmatismului. El îi mărturisi lui Heydrich:

„Mi-ar fi plăcut să cânt la vioară ca dumneata, dar mai ales să vindec oamenii, fie binecuvântându-i, fie îngrijindu-i ca medic".

Gebhart a declarat la Nürnberg că Himmler avea drept carte de căpătâi o culegere de meditații și lucrări ale lui Hipocrat.

„Nu există carte la care Himmler să se fi referit mai des ca aceea a lui Hipocrat. Din 1940, această carte se găsea în permanență pe biroul său".

Lucrarea îi fusese oferită de soția sa; ea colecționa cărți vechi despre „îngrijiri de dat bolnavilor". Un atavism logic: doamna Himmler, ca și mama și bunica ei, fusese infirmieră.

La Himmler, nevoia de a da dispoziții în vederea unor experimentări era o adevărată boală.

„Încercați, încercați, poate va ieși ceva".

Şarlatanii în special se bucurau de protecția lui. De pildă, când Mussolini a fost arestat, iar serviciile de spionaj germane nu știau unde se afla el, Himmler a reunit la un adevărat banchet – țigări, șampanie – patruzeci de prezicători, ghicitori, chiromanți deportați la Oranienburg-Sachsenhausen pentru a-l regăsi pe ducele dispărut{7}.

Să nu cădem în extrema cealaltă. Este ușor să scriem astăzi: „Conducătorii naziști erau nebuni... Iată, priceputul doctor Morell, medicul curant al lui Hitler, îl îndopa cu stricnina; Himmler conducea societăți secrete ca grupul din Thule sau Ahnenerbe. Şi acești magi râvneau să găsească comoara Catharilor{8} la Montségur și Sfântul Graal{9} între Tarascon-sur-Ariège și Vicdessos{10}..."

Toate acestea sunt adevărate, dar Himmler pornea de la principiul că trebuia încercat totul în toate domeniile. Ne întoarcem la faimosul său îndemn:

„Încercați, încercați, poate va ieși ceva".

Ahnenerbe înseamnă „moștenirea strămoșească". Această societate avea ca scop încă din 1933: „A cerceta localizarea, spiritul, faptele și moștenirea rasei nordice indo-germanice și a comunica poporului rezultatele acestor cercetări sub o formă interesantă".

Bineînțeles, „cercetătorii" s-au dispersat: unii s-au apucat din nou să caute piatra filozofală și Atlantida, alții se ocupau de ceremoniile de inițiere, magie, ocultism, studiul marilor religii, al curentelor mistice și filozofice, de interpretarea „înțelepciunii" tibetane sau asiatice etc., dar Ahnenerbe s-a consacrat, în special sub controlul lui Himmler, experiențelor pe oameni. Din 1942, practic, institutul nu s-a mai interesat decât de acest lucru. El depindea de statul-major personal al celui de-al doilea personaj al Reichului{11}.

Rascher, ca mulți alți experimentatori, era membru al „Moștenirii strămoșești".

Sigmund Rascher era fiul unui medic. Când o întâlni pe Nini Diehls, împlinise tocmai treizeci de ani; ea, patruzeci și șase. Dar Nini Diehls putea servi ambițiile amantului ei, putea pune capăt mediocrității vieții sale; ea nu avea decât un singur mare prieten:

Heinrich Himmler. Perechea nu se dădu în lături de la nici o josnicie. Rascher îl denunță Gestapoului chiar și pe tatăl său.

„Este un dușman al regimului...”

El fu deportat.

Deși conducătorii naziști salutau uniunea liberă, le plăcea foarte mult să primească la ei acasă perechi legitime însoțite de odrasle blonde. Rascherii așteptară nașterea celui de-al doilea copil al lor pentru a se înscrie în registrul de căsătorii. Cuplul la modă era răsfățat de unchiul Heinrich, care le oferea cecuri în alb; luau parte la toate recepțiile și Nini Diehls pleca cu timiditate ochii când o matroană dolofană, ghiftuită cu afumături de porc și bere, îi spunea:

— Trebuie să aveți un secret. La vârsta dumneavoastră, copii atât de frumoși e aproape de neînchipuit!

Secretul Rascherilor nu era cunoscut decât de o a treia persoană: o slujnică frivolă, care acceptase să-și vândă „producția clandestină”. Satisfăcută de „marfă”, Nini Diehls plătea cu bani gheață și reținea întotdeauna „păcatul” anului viitor. O serie de perne de diferite grosimi transforma după cum era nevoie silueta bătrânei doamne, atât de tânără încă.

Rascher frecventa cercurile medicale ale aviației. Piloții – doctorul Siegfried Ruff, directorul Centrului experimental al Luftwaffei, a afirmat acest lucru la Nürnberg – nu știau cum să procedeze când își abandonau aparatele la mari altitudini. Nu posedau nici măcar măști de oxigen pentru a sări.

„Echipajele se temeau, după deschiderea parașutei, de coborârea și aterizarea pe pământ sau pe mare, de răul de altitudine sau de înec. Nu le puteam veni în ajutor, căci nu aveam baze experimentale. Or, avioanele de luptă zburau până la zece și unsprezece mii de metri. Avioanele dușmane zburau chiar și mai sus. Aveam un avion de vânătoare, «Messerschmitt 163», care se afla în perioada de probă și care putea atinge zece până la douăsprezece mii de metri în două minute. Motoare și mai puternice și avioane și mai mari se aflau în construcție. Se putea înălța până la șaisprezece mii de metri. Progresele mecanicii depășiseră rezultatele obținute în medicina aeronautică. Rezolvasem deja problema salvării la douăsprezece mii de metri; rămânea salvarea la douăzeci de mii de metri”.

Rascher știa că Ruff și colaboratorii săi efectuaseră asupra lor înșiși peste zece mii de experiențe.

„Trebuie să spunem că am reeditat condițiile, până la punctul când nu le mai puteam suporta, până la punctul periculos... Trebuia să plătim propria noastră asigurare pe viață... N-am avut decât doi morți”.

Ruff încetase cercetările când primi vizita lui Rascher.

— Sunt autorizat – îi spuse el – să experimentez pe deținuții de la

Dachau, pe „criminalii de profesie”. Permisiunea este semnată de Himmler.

Era adevărat. Rascher discutase îndelung despre aceste probleme cu reichsführerul SS. O scrisoare din 15 mai 1941 îi oficializa cererea:

„Studiul zborurilor la mare altitudine, la care ne obligă plafonul mai înalt al avioanelor de luptă britanice, a căpătat o mare însemnătate. Consider regretabil că nu se pot face experiențe pe «material uman»: întrucât aceste experiențe sunt foarte periculoase, nimeni nu se oferă voluntar. De aceea pun întrebarea capitală: puteți să ne puneți la dispoziție doi sau trei criminali de profesie în scopuri experimentale?”

Prin condeiul secretarului său, Himmler răspunse:

„Bineînțeles, deținuții vor fi puși cu plăcere la dispoziția dumneavoastră...”

Institutele oficiale de cercetări nu-i acordau încredere lui Rascher, dar nu îndrăzneau s-o mărturisească. Trebuiau găsiți alți medici militari mai serioși... Rascher avea să fie adjunctul lor. Doctorii Lutz și Wendt refuzară. Faptul este destul de rar și merită să fie menționat. Doctorul Lutz a depus mărturie la Nürnberg.

„Nu mă socoteam destul de dur pentru acest gen de experiențe... Este destul de greu să experimentezi chiar pe un câine, care te privește și pare să aibă un fel de suflet”.

Doctorul Romberg avea, desigur, mai multe scrupule decât Rascher, dar nu destule pentru a refuza. Când a vrut să se retragă de la aceste experiențe, era deja prea târziu.

★
★ ★

Să nu uităm că pentru Rascher experiențele constituiau mijlocul cel mai rapid și mai sigur de a obține o catedră universitară. Dar pentru a avea mai multă greutate decât acelea ale altor cercetători, ca de pildă Romberg, lucrările sale ar fi trebuit să ajungă la concluzii originale. Neînsemnatul, dar ambițiosul doctoraș dispunea de un dosar voluminos pe tema respectivă. Fuseseră efectuate mii de încercări pe animale; simpla aritmetică furnizase rezultate până la altitudinea de o sută de kilometri. Atunci? Experiențele pe ființe umane nu aveau decât să confirme datele problemei, să le modifice în ceea ce privește amănuntele... un studiu ca vai de lume! Dar dacă s-ar merge mai departe, dacă omul ar fi lăsat să moară la cincisprezece kilometri, dacă s-ar practica autopsia la această înălțime, sau sub apă, pentru a dovedi embolia gazoasă; dacă s-ar descrie cât mai minuțios agonia sa... Directorii institutelor aeronautice nu vor îndrăzni să ia atitudine, tremurau în fața SS-iștilor.

În felul acesta au început la Dachau două serii deosebite de

experiențe. Una oficială, cu voluntari bine tratați, care aveau să fie prezentați observatorilor cu galoane. Toți aceștia erau deportați germani. O altă serie, clandestină, fără Romberg și fără martori, cu deținuți care a doua zi aveau să fie executați în camera de joasă presiune.

Să-l ascultăm pe August Heinrich Vieweg, un deținut german din lagăr:

„În clipa când motoarele acestei camere începeau să zumzăie, o liniște de moarte se așternea în infirmerie: se întâmpla adeseori ca bolnavi sau chiar infirmieri care se găseau pe coridoare să fie duși imediat în camera de experiențe.

Aceasta în timp ce zece deținuți fuseseră selecționați de comandantul lagărului.

Acești zece urmau să constituie obiectul oficial de experiență; erau bine hrăniți, primeau tutun și, pe cât știu, li se spunea obiecte pentru demonstrație. În afară de ei, un mare număr de deținuți erau aleși la întâmplare în lagăr pentru a fi duși în această cameră de joasă presiune. Mai mult, îmi amintesc că un șef de bloc, trimis la spital bolnav de pneumonie, a fost adus la stația de experiență și după câteva zile transportat la morgă".

Martorul numărul unu al acuzării la procesul de la Nürnberg avea să fie Walter Neff.

„Experiențele au început în ziua aniversării mele: 22 februarie 1942. Camera fusese adusă într-un camion pentru cărbuni. Doctorul Romberg sosi în același timp, dădu ordinele de montare și directivele privind curentul.

Au existat și câțiva voluntari, căci Rascher le făgăduise să-i elibereze dacă se supuneau experiențelor; vreo zece deținuți se înscriseră ca voluntari. Unul singur fu eliberat: un anume Sobotta. El fu supus unei experiențe în prezența reichsführerului SS, care îl întrebă de cât timp era încarcerat. Mai târziu a fost trimis la grupul Dirlewanger, ceea ce echivala cu cea mai mare năpastă ce putea să se abată asupra lui. Era o divizie SS antrenată la Oranienburg și însărcinată cu acțiuni speciale în locurile cele mai periculoase. Nu cunosc nici un caz de deținut condamnat la moarte căruia să i se fi comutat pedeapsa în închisoare pe viață după ce a suportat experiențele la înaltă altitudine".

Neff confirmă că Rascher lucra singur seara. După spusele acestui martor, în afara celor zece subiecți care serveau în mod oficial drept obiect de experiență, o sută optzeci până la două sute de deportați de toate naționalitățile au fost supuși „cercetărilor speciale" ale doctorașului. Peste șaptezeci au murit, printre care șaisprezece prizonieri de război sovietici.

„Cei care trebuiau supuși la experiențe grele, ce se încheiau prin

moarte, erau ceruți de Rascher administrației lagărului și desemnați de SS... După părerea mea de profan, fiecare caz de moarte în camera de joasă presiune a fost provocat cu bună știință și intenționat. Rascher avea puteri discreționare în lagăr. El deveni din ce în ce mai puternic și, la sfârșit, nimeni nu mai putea să i se împotrivească. Trebuie să recunosc că am avut impresia că Romberg dorea să se retragă de la aceste experiențe. Nu pot să-mi dau seama dacă din lipsă de curaj sau din alte motive n-a făcut-o. Inițiativa tuturor acestor lucruri îi aparținea lui Rascher. Sunt încredințat că, dacă Romberg ar fi primit ordinul de a conduce el însuși aceste experiențe, fără Rascher, n-ar fi existat morți".

Judecătorii s-au lăsat convinși de Neff și l-au achitat pe Romberg cel „slab de înger", nu însă fără a-i trage o săpuneală zdravănă.

Întrebare: De ce n-ați încercat să-l împiedicați pe Rascher să continue experiențele atunci când v-ați dat seama că ele puteau fi fatale?

Romberg: Potrivit educației și studiilor mele, consider că un om de știință cu greu se poate lua la bătaie cu cineva, recurgând la forța brutală. Personal nu sunt nici violent, nici boxer...

Întrebare: Când s-a produs primul deces, pe la 1 aprilie, cum s-au petrecut faptele?

Romberg: Era o experiență la 13 sau 14 kilometri; în orice caz, Rascher a menținut prea mult aceeași altitudine; s-a produs o embolie gazoasă care a provocat moartea.

Întrebare: Priveați pur și simplu pe hublou sau manevrați vreun aparat al lui Rascher?

Romberg: Examinam electrocardiograma; când experiența ajunse la un punct critic, la care eu însumi aș fi oprit-o, i-am atras atenția lui Rascher.

Întrebare: Ce ați fi putut face pentru a salva omul în clipa când ați văzut că experiența devenise periculoasă?

Romberg: Rascher ținea mâna pe comenzile de altitudine; ar fi trebuit să întoarcă volantul pentru a mări presiunea, astfel în cameră altitudinea ar fi fost coborâtă.

Întrebare: De ce n-ați întors dumneavoastră această roată, salvând astfel viața unui om?

Romberg: În acest caz ar fi trebuit să-l lovesc.

Dar medicul nu era boxer...

II. Moartea prin frig

Nini Diehls, devenită doamna Rascher, îngrijea de prunci alături de soțul ei. Amândoi binemeritaseră de la patrie. Şi nu era decât un început: credincioasa lor slujnică le anunțase o „livrare sigură” într-un termen de șapte, opt luni. Doamna Rascher putea să cumpere andrele noi; avea să fie mamă a treia oară, la câteva zile după o jumătate de secol de existență. Cât despre doctor, el pregătea cu minuțiozitate „descoperiri extraordinare”. Cu pieptul bombat, părul uns cu briantină, cu vrafuri de dosare sub braț, era „savantul de neînlocuit” al Reichului. Înfumurarea sa prostească îi închidea, totuși, numeroase uși; nu declarase el profesorului de fiziologie Rein:

„Vă credeți fiziolog, dar experiența dumneavoastră se limitează la cobai și la șoareci. Sunt absolut singurul care cunosc cu adevărat fiziologia umană, deoarece eu experimentez pe oameni, iar nu pe cobai și șoareci”.

De cine era să-i fie teamă? De nimeni! Era protejatul unchiului Heinrich! Mai mult ca oricând.

★
★ ★

A doua zi după bătălia Angliei, serviciile de cercetări ale Armatei aerului se interesară de statisticile salvărilor pe mare. Dacă britanicii doborau fără milă avioanele. Canalul înghețat al Mâneci ucidea piloții mareșalului Göring cu mult mai mult succes decât gloanțele mitralierelor:

„Problema frigului era foarte importantă pentru noi{12}. Aviatorii căzuți în mare mureau de frig cu toate hainele lor călduroase; aviatorii pescuiți vii din apă mureau de asemenea, cu toate că li se dădeau medicamente și alte îngrijiri și erau înveliți în pături calde. Marina avea, de asemenea, experiența naufragiaților readuși vii pe uscat și care apoi mureau. Era o enigmă. De ce oare acești oameni nu-și reveneau? De ce oare starea lor se agrava treptat, până ce mureau? Erau toți fără cunoștință și țepeni, dar încă vii. Se stingeau, iar noi nu înțelegeam de ce”.

În acea perioadă, Rascher ucidea parașutiști-cobai în camera de joasă presiune de la Dachau. Colecționa toate publicațiile despre problema frigului, dar, copleșit de „neprețuitele sale lucrări secrete”, nu putea conduce direct două experiențe deosebite. Pentru a se înregistra, totuși, că era preocupat de această problemă, îi vorbise lui Himmler. Acesta zâmbise și-i făcuse cu ochiul:

„Pescarii au găsit singura soluție bună. Când debarcă degerați, cer nevestelor lor să se culce peste ei...”

Sfârșitul frazei se pierduse în râsete și palme peste coapse.

În săptămânile ce urmară, profesorul Weltz publică un articol care pasionă serviciile de cercetări ale Armatei aerului și pe doctorul Rascher.

„În cursul studiilor lor preliminare pe cobai, ei (Weltz și asistenții săi) au descoperit cu totul întâmplător că multe din aceste animale care fuseseră congelate la temperaturi de obicei fatale puteau fi reanimate cu o iuțeală remarcabilă printr-o baie caldă de 40°. După teoriile în vigoare până atunci, te puteai aștepta la ceea ce în literatura medicală se numește sincopă gravă prin reîncălzire{13}. După această descoperire uluitoare, ei au încercat să cufunde repede animale înghețate de trei-patru ori într-o apă de 45° și chiar de 60°; procentul animalelor astfel salvate a crescut și mai mult".

Weltz luă atunci drumul lagărului Dachau... Trecu de lagărul de concentrare și se instala într-o uriașă crescătorie de porci, la mai puțin de zece kilometri de „camerele de tortură" ale lui Rascher.

„Mi-am transportat institutul la Freysing, într-o proprietate unde se creșteau porci, ceea ce ne-a permis să experimentăm în condiții cu mult mai apropiate de condițiile omenești. Într-adevăr, porcul are un metabolism apropiat de cel uman, dimensiunile sale sunt proporționale și nu are blană".

Imediat, Weltz obținu aceleași rezultate ca și cu cobaii. Aviația militară germană avea intenția să aplice această redescoperire{14} pe oameni. Aveau să fie date instrucțiuni marinarilor însărcinați cu scoaterea din mare a aviatorilor să le facă imediat după salvare o baie de 40°. Rascher interveni și declară generalului medic Hippke:

„Himmler mi-a dat ordin să fac experiențe în acest domeniu".

Ceea ce poate părea astăzi de necrezut se produse: generalul cedă căpitanului... Cum va spune mai târziu Gebhart:

„Plana umbra lui Himmler".

Această „umbră" nu întuneca cu totul inteligența experților militari. Ei hotărâră să se pună la adăpost, încredințând operația unui specialist. Numai acesta urma să conducă experimentarea... cu piciorul pe pedala frânei, pentru a domoli zelul sângeros al lui Rascher. Omul ales, doctorul Holzlöhner, era profesor de fiziologic la Facultatea de medicină din Kiel; aviatorii îi datorau deja invenția unui combinezon de zbor, revoluționar pentru epoca aceea. Țesătura, cizmele, mănușile, impregnate cu un gaz, degajau căldură în contact cu apa. De asemenea, în tot cursul bătăliei Angliei, profesorul Holzlöhner studiase și îngrijise pe aviatorii pescuiți din apă.

„Era de un devotament exemplar. Nu cunoscusem niciodată nu medic atât de omenos. Un singur lucru conta pentru el: vindecarea noastră".

În acești termeni îl descrie căpitanul Schlutzer pe profesorul Holzlöhner. Atunci, cum să-ți închipui că a primit să experimenteze pe

ființe omenești? „Umbra” nu părea un răspuns suficient. Poate ar trebui să ne întrebăm dacă certitudinea impunității nu modifică etica, deontologia profesională, toate valorile morale ale unor anumiți indivizi, eliberând forțele răului, forțe latente pe care aceștia le poartă în ei... În prima oră după prăbușirea regimului, profesorul, regăsindu-se singur, fără apărare, se va sinucide.

★
★ ★

Walter Neff știa că „micul căpitan” avea să-l convoace. Toate preparativele din blocul cinci nu puteau ascunde decât o nouă „sminteală”. Ce imagini de neșters vor înlocui pe acelea pe care le păstra în adâncul ochilor săi?

„Iata... Este simplu – explicase Rascher –, te-ai comportat bine în cursul experiențelor de înaltă altitudine...”

Din mecanic-infirmier–cioclu-electrician. Neff deveni asistent medical.

★
★ ★

Hendrik Bernard Knol, un tânăr olandez, moțăia pe un pat de la infirmerie. Flegmonul său se vindeca încet.

— Sus, mortăciune! Mișcă. Repede!

Knol încasă o lovitură cu patul puștii în timp ce-și încălța galoșii.

În fața infirmeriei staționa un camion verde.

— Ai să descarci gheață.

Şi, „fără a înțelege scopul acestei operații”, Knol cără vreo douăzeci de blocuri de gheață într-o ciudată cadă de lemn care ocupa centrul unei odăi proaspăt spoite, pe care gardianul său SS o denumea: sala de aviație.

★
★ ★

O masă joasă din lemn alb, două pupitre, un birou mic; de-a lungul peretelui, un banc de montaj și o saltea de paie, o chiuvetă, eprubete, retorte, trei taburete și un scaun; pe podea, fire electrice; pe tavan, o grindă groasă de oțel... Suntem în „sala de aviație” a blocului cinci. Toate aceste obiecte înconjură „piscina”.

„Cada era din lemn. Avea doi metri lungime și doi adâncime. Se înălța de la pardoseală cu aproximativ cincizeci de centimetri. În sala de experiențe și în cadă mai erau și câteva aparate de măsurat{15}”.

Părintele Michialowsky n-avu timp să-și pună întrebări; văzu blocurile de gheață care pluteau pe apă și-l auzi pe Rascher urlând:

— Dezbracă-te!

Preotul era polonez. Ales drept cobai de către șeful lagărului,

fusese însoțit până la piscină de medicul spitalului din Dachau.

„Mi s-au fixat niște sârme în spate, apoi în rect și m-au obligat să-mi îmbrac din nou cămașa și pantalonii, apoi o uniformă de aviator, o pereche de cizme îmblănite și un combinezon de zbor.

Mi s-a fixat sub ceafă o cameră umflată cu aer; firele au fost conectate la aparate și am fost aruncat în apă. Mi s-a făcut imediat tare frig și am început să tremur. Am spus oamenilor care erau acolo că nu voi putea îndura frigul acesta mult timp, dar ei au râs și m-au asigurat că totul va dura foarte puțin. M-am așezat în apă și mi-am păstrat cunoștința cam vreo oră și jumătate. În timpul acesta, temperatura mea scădea la început încet, apoi mai repede; la început 37,6°, apoi 33° și la urmă 30°. Aproape îmi pierdusem cunoștința. În acest răstimp mi se lua sânge din ureche la fiecare cincisprezece minute. Mi-au oferit o țigară, dar, bineînțeles, n-aveam poftă să fumez. Totuși, unul din acești oameni mi-a dat țigara și infirmierul care stătea lângă bazin a continuat să mi-o pună și să mi-o scoată din gură. Am fumat cam o jumătate din ea. După aceea mi-au dat puțin alcool, apoi o ceașcă de rom călduț. Picioarele mi s-au întărit ca fierul, la fel și mâinile, iar respirația mea devenise foarte scurtă. Am început să tremur. O sudoare rece îmi picura de pe frunte. Am simțit că mor și le-am cerut din nou să mă scoată de acolo.

Atunci doctorul mi-a dat câteva picături dintr-un lichid necunoscut, dulceag, după care am leșinat. Când mi-am revenit, era cam opt seara și stăteam întins pe o targă, acoperit cu pături, iar deasupra mea erau lămpi care încălzeau. Le-am spus că mi-e foame. Medicul lagărului a dat ordin să mi se aducă o hrană mai bună.

A trecut mult timp până să-mi revin. Am rămas cu oarecare slăbiciune cardiacă și dureri de cap, iar foarte des sufăr de cârcei la picioare. La sosirea mea în lagăr cântăream o sută de kilograme, în perioada experiențelor aveam cincizeci și șapte”.

Este limpede că părintele Michialowsky nu se oferise voluntar. Ca și tovarășii lui, a trebuit să aștepte venirea americanilor pentru a fi eliberat.

Experiențele profesorului Holzlöhner și ale doctorului Rascher trebuiau să se termine la începutul lunii octombrie 1942. Optzeci de deportați au fost introduși în acest răstimp în cadă; se pare că toți au fost anesteziați atunci când durerile deveneau de nesuportat. Toți au fost scoși vii din baia înghețată. „Cincisprezece sau poate chiar optsprezece – a declarat Neff – au murit în timp ce medicii încercau să-i reîncălzească”.

Deși această primă parte a experienței este condamnabilă, trebuie, totuși, să recunoaștem că nici un subiect uman nu a fost ucis intenționat. „Omenia” foarte relativă a lui Holzlöhner trebuia să fi indispus foarte mult pe doctorașul căpitan. Răsuflă ușurat când șeful

declară:

„Scopul nostru a fost atins, este inutil să mai facem alte experiențe”.

Holzlöhner și Rascher își întocmiră raportul. Ar fi mai drept să scriem: profesorul Holzlöhner redactă singur acel text științific de peste cincizeci de pagini dactilografiate. Concluziile erau revoluționare pentru vremea aceea. Americanii au recunoscut-o primii. Un naufragiat pescuit continuă să se răcească după ce este scos din apă, ceea ce explică numeroasele cazuri de moarte înregistrate după salvare. Omului trebuie să i se facă imediat o baie caldă, acesta fiind pentru el singurul mijloc de supraviețuire; mai ales să nu i se dea alcool, nici medicamente. La începutul celui de-al doilea război mondial, colacii de salvare îl menținеau pe naufragiat lungit pe apă și-l ajutau să moară mai repede, căci ceafa și occiputul sunt mai fragile decât restul corpului; de acum încolo, colacii de salvare vor trebui să țină pe cel salvat într-o poziție verticală, cu capul rezemat de o pernă de cauciuc.

Căpitanul medic îl conduse pe profesorul Holzlöhner până la poarta lagărului, după care se repezi în laboratorul său. În sfârșit, rămăsese stăpân pe situație, adevăratele lucrări științifice puteau să înceapă.

★
★ ★

Hendrik Bernard Knol aproviziona în continuare „piscina” cu gheață.

„În seara aceea, să fi fost ceasul nouă, tocmai când depuneam jos ultimul bloc, un ofițer intră însoțit de câinele său. Îl recunoscui pe Himmler. Doctorul Rascher îmi luă sânge, apoi îmi porunci să mă dezbrac. Mi se fixă un colac de salvare. Deodată, primii o lovitură de picior și căzui în apa înghețată. Himmler mă întrebă dacă eram roșu sau verde{16}. Îi răspunsei că eram roșu. «Dacă ai fi fost verde, ai fi avut o șansă să scapi». Nu știu câtă vreme am rămas în apa înghețată, nici ce mi s-a mai întâmplat, căci am leșinat. Când mi-am revenit, eram întins pe un pat, între două femei complet goale, care încercau să provoace un act sexual, dar fără succes”.

Așadar, gluma grosolană a lui Himmler despre pescarul rebegit de frig care se ghemuiește la sânul nevestei pentru a regăsi căldură și putere era o anecdotă picantă și, totodată, o dogmă științifică. Himmler întreprinsese această călătorie la Dachau pentru a privi cu ochii lui descoperirea sa fundamentală. Posedăm pe această temă de „înalt nivel științific” o colecție impresionantă de scrisori semnate de Himmler sau de Rascher. În tot cursul perioadei Holzlöhner, reichsführerul SS întrebase cu timiditate: „Dar căldura animală?”.

Când Rascher rămăsese să experimenteze singur, obsesia sadică și sexuală a celui de-al doilea personaj al Reichului putu să izbucnească:

„Ordon ca patru femei din Ravensbrück să fie trimise doctorului Rascher.

Sunt foarte curios să cunosc experiențele realizate cu căldura animală. Cred că aceste cercetări ne vor aduce succesul cel mai mare și mai durabil. Firește, s-ar putea să mă înșel".

Rascher luă în primire pe cele patru prostituate din Ravensbrück. Ochii săi nu mai puteau să se desprindă de la cea mai înaltă: Ursula Krauss. Părea să aibă douăzeci de ani, frumoasă, zveltă, rasată, blondă de-ar fi putut stârni invidia unui regiment de arieni puri; în mijlocul acestui obraz perfect nu se vedeau decât doi ochi mari, albaștri, zeflemitori, dezmierdători.

— Cum se poate – țipă Rascher – că tu, o femeie germană de rasă nordică, accepți să-ți vinzi trupul unor evrei, unor ființe inferioare, unor animale?

Ea răspunse cu brutalitate:

— Mai bine șase luni într-un bordel decât șase luni într-un lagăr de concentrare.

Rascher îl înștiința pe Himmler:

„...Ea prezintă în mod indiscutabil caracteristicile rasei nordice. Sentimentele mele rasiale sunt jignite văzând această fată dată pe mâna unor elemente din lagăr inferioare din punct de vedere rasial. Dacă și-ar alege altă meserie, ea ar putea să fie îndrumată pe calea cea bună. Iată de ce am refuzat s-o folosesc pentru experiențele mele".

Lumea se putea opri în loc, Himmler și Rascher trebuiau să salveze de la decădere pe această ariană pură. Unicul sentiment care-i anima, „sentimentul rasial", era jignit. Himmler dictă secretarei sale o notă destinată șefilor lagărelor de concentrare.

„Ursula Krauss, pusă sub protecția statului, aparține acelei categorii de fete pe care trebuie să încercăm să le salvăm pentru binele poporului german și pentru propria lor viață de mai târziu. Am aflat că niște nebuni au spus deținutelor de la Ravensbrück că acele dintre ele care se vor înscrie voluntare pentru casa de prostituție a lagărului vor fi eliberate după șase luni.

Ordon:

1) Nu trebuie trimise la bordelul lagărului decât femeile care au dat dovadă că nu vor putea reveni niciodată la o viață normală. Nu trebuie să ne facem vinovați înjosind o femeie care ar putea fi salvată pentru binele poporului german...

2) Toate fetele tinere care mai pot fi salvate urmează a fi despărțite de cele mai în vârstă... Trebuie să se facă o deosebire între cele care pot fi readuse pe calea cea bună și cele care vor fi salvate definitiv... etc."

Istoria nu va ști niciodată dacă Ursula Krauss a revenit pe calea cea bună. Un lucru este sigur: ea nu s-a culcat în patul de suferință al tânărului muncitor din Haarlem Bernard Knol. La 12 februarie 1943, experiențele obscene ale doctorașului s-au încheiat prin expedierea unui raport destul de scurt către stăpânul său, raport care ar trebui să figureze în orice bună antologic a prostiei:

„Subiecții umani au fost înghețați prin procedeul obișnuit, goi sau îmbrăcați, în apă rece (temperatura între 4° și 9°). Ei au fost scoși din apă atunci când temperatura lor rectală a atins 30°. În cursul a opt experiențe diferite, subiecții umani au fost așezați între două femei goale, într-un pat spațios. Femeile trebuiau să se lipească atât cât se putea de subiectul uman înghețat. Cele trei persoane erau acoperite cu pături.

Rezultatele:

1) După ce s-a luat temperatura subiecților umani, s-a constatat cu surprindere că temperatura a mai scăzut cu 3°, ceea ce constituie o scădere suplimentară mult mai mare decât aceea constatată cu alte mijloace de reîncălzire. Cu toate acestea, subiecții și-au căpătat cunoștința mai rapid. Subiecții umani și-au dat foarte repede seama de situație și s-au ghemuit lângă femeile goale. Creșterea temperaturii corporale s-a produs aproape cu aceeași viteză ca și în cazul subiecților umani reîncălziți prin învelirea în pături. Patru subiecți umani au făcut excepție: la temperatura de 30°, 32°, ei au îndeplinit un act sexual. La acești subiecți umani, temperatura a crescut mai repede după actul sexual, fiind comparabilă cu creșterea temperaturii care se produce într-o baie caldă.

2) O altă serie de experiențe a fost făcută prin reîncălzirea cu ajutorul unei singure femei. În toate aceste cazuri, reîncălzirea a fost cu mult mai rapidă decât atunci când ea era produsă de două femei. Se poate atribui acest lucru dispariției oricărei inhibiții personale, femeia ghemuindu-se mult mai strâns lângă subiectul uman înghețat. În acest caz, de asemenea, recăpătarea completă a cunoștinței a fost rapidă. Un singur subiect uman nu și-a recăpătat cunoștința și reîncălzirea a fost foarte slabă. Acest subiect a decedat cu simptome de hemoragie cerebrală, confirmată la autopsie”.

Rascher conchidea că această metodă de reîncălzire era foarte înceată și că trebuia să i se prefere baia caldă.

★
★ ★

Rascher se aruncă orbește în noi cercetări. În cele mai cumplite, fără îndoială, dacă se admite o ierarhie a ororii.

Comandantul lagărului alese drept cobai ofițeri ruși. Prizonieri de război, ei nu se aflau în lagăr decât de câteva zile. Rascher ceruse:

„Vreau doi dintre cei mai robuști oameni din lagăr... niște tauri”.

Fură scoși din închisoare doi ofițeri. Celorlalți deportați sau asistenților de laborator le era interzis să intre în vorbă cu ei, sub sancțiunea pedepsei cu moartea. Rascher voia să știe cât timp putea supraviețui în apă înghețată un om normal constituit, în excelentă formă fizică. Cei doi ofițeri se dezbrăcară în tăcere și se aruncară în piscină. Timp de două ore suferiră fără a scoate un strigăt. Walter Neff îl întrebă pe Rascher:

— Nu li s-ar putea face o injecție?

Rascher se mulțumi să ridice din umeri. Unul din ofițeri se adresă camaradului său:

— Spune acestui ofițer că ne poate omorî cu un glonte.

— Nu spera nimic de la acest câine!

— Ce spun? – întrebă Rascher.

Un infirmier polonez dădu o traducere aproximativă, epurată. Rascher ieși:

— Nu-i atingeți. Vom vedea dacă bat recordul de durată.

De cum dispăru, tânărul polonez se aplecă peste cadă pentru a încerca să cloroformizeze acești oameni de nerecunoscut. Buzele lor semănau cu doi pumni groși, noduroși. Rascher deschise brusc ușa. Ținea în mână un revolver.

— Eram sigur. Voiai să-mi sabotezi experiența. Ar trebui să te ucid ca pe un câine. Voi toți, să știți că veți pieri în apă ca și ei dacă vă apropiați de cadă fără a fi primit ordin.

Cei doi ofițeri ruși luptară cinci ore cu desperare împotriva morții. Recordul „piscinei” era stabilit, el nu avea să fie niciodată depășit.

Pentru a lărgi câmpul cercetărilor sale, doctorașul inaugura al doilea capitol al experiențelor cu frigul. Campania din Rusia dovedise că „gerul uscat” al stepelor bătute de vânturi era de departe cel mai bun aliat al trupelor sovietice. Rascher scria la 4 aprilie 1943:

„Slavă Domnului, avem din nou o perioadă de ger puternic la Dachau...”

Ce pleașcă! Chiar și cerul ținea cu el. Minus 8°! De nesperat. Walter Neff avu parte de o nouă avansare. Deveni, oarecum, directorul adjunct al experiențelor... Desigur, fără voia lui... totuși, ascultați-l:

„Primul deținut fu întins gol pe o targă în afara blocului. Era acoperit cu un cearșaf și la fiecare oră se turna peste el o căldare cu apă rece. Rămase astfel până dimineață...”

Este greu să ne închipuim suferința acestui om, care se simțea înghețând clipă cu clipă, urletele sale, rugămințile sale. Dar Rascher nu fu satisfăcut.

„S-a comis o greșeală acoperindu-l cu un cearșaf. Aerul nu are contact direct cu corpul. La noapte vreau zece «criminali» și nici o

urmă de cearșaf”.

De optsprezece zile, Rascher nu mai dormea decât câteva ore spre dimineață. Doar pasiunea sa pentru experiențe îl mai susținea. În a nouăsprezecea dimineață se apropie de Neff și i se spovedi:

„Nu mai rezist. Vreau să dorm în nopțile următoare. Cred că mă pot bizui pe dumneata”.

Neff se hotărî atunci să saboteze experiențele.

„În seara aceea am făcut o anestezie cu Evipan la zece prizonieri. Am lăsat un singur deținut afară până la zece dimineața. Urma să fim preveniți de lanterna roșie a gardienilor dacă Rascher s-ar fi întors în lagăr. Pe la ora șase dimineața am redactat rapoartele. Arătam că zece deținuți au fost lăsați afară. De aceea, în foile de observație întocmite se putea citi că deportații au rămas goi tot timpul nopții la temperaturi care puteau ajunge până la minus 10° fără a păți nimic. Un expert și-ar fi dat seama imediat că acest lucru este imposibil. În teorie am efectuat o sută de experiențe, dar în realitate am făcut doar douăzeci. În timpul experiențelor controlate de Rascher, trei oameni au decedat. Subiecții umani au fost lăsați afară timp de cincisprezece ore. Cea mai joasă temperatură corporală a fost 25°. Majoritatea experiențelor s-au făcut cu anestezic. La început, Rascher nu voia, dar deportații urlau în așa hal, încât fu obligat să accepte”.

Rascher considera că rezultatele obținute sub anestezic erau „foarte puțin științifice”. Dar cum să procedezi altfel într-un lagăr? Secretul nu putea fi păstrat dacă acești oameni gemeau și urlau ore întregi. O soluție: Auschwitz. Acolo și-ar putea instala laboratoarele în „deșertul” care înconjură lagărul. Așa cum îl cunoșteam pe Rascher, puteam fi siguri ca ar fi izbutit să mute sediul experiențelor, dar descoperirea unui chimist deportat la Dachau, Robert Feix, întrerupse brutal experimentările sale asupra frigului uscat. De la plecarea profesorului Holzlöhner, Rascher omorâse mai mult de optzeci de deportați, fără a mai pune la socoteală prizonierii asupra cărora experimenta, de unul singur, în incinta închisă a crematoriului, pastilele și injecțiile de cianură. Se poate ca el să fi ucis aici zece, poate o sută de cobai umani. Nu se va ști niciodată. Walter Neff a declarat:

„Fabrica în medie șaizeci până la optzeci de comprimate zilnic. Vorbeam între noi: «Se pregătesc să fabrice otrăvuri care le vor permite să dispară la iuțeală atunci când treburile vor merge prost»”.

III. Nini, vom fi mllionari

Ce-l apucase pe Rascher? Fluiera ușurel, tot timpul, când de fapt ar fi trebuit să moară de invidie: a treia serie de experiențe interesând Luftwaffe începea la Dachau și el, marele specialist în problemele aeronautice, nici nu era consultat. Se aplecă peste mapa roșie a biroului său și scrise soției sale:

„Nini, nu-ți pot spune mai mult, dar, crede-mă, vom fi foarte repede milionari”.

La aceste milioane visa mereu. Se săturase să tot tragă mâța de coadă, să conteze pe soția sa și pe Himmler când era vorba să-și schimbe apartamentul, perdelele, servitorii. Perioada când încasa un cec dacă denunța pe cineva sau realiza o experiență se încheiase. În primul rând, Rascher avea să construiască uzine în Elveția, apoi va trece frontiera și se va stabili în Canada sau în Statele Unite, de ce nu? Americanii, ca și germanii, aveau mare nevoie de descoperirea lui Robert Feix, pardon, de descoperirea lui Sigmund Rascher.

★
★ ★

Robert Feix era un cunoscut chimist german: specialist în alimente concentrate și în coagularea sângelui. Dar Feix era evreu și naziștii nu tolerau de loc acest păcat originar. Totuși, Robert Feix dispunea de resurse impresionante: el izbuti să-și procure acte care dovedeau că era „semievreu” de gradul întâi; dacă mai dădea ceva bani, avea să fie „arian” de gradul doi, apoi... Dar un denunț puse capăt acestei escalade către puritatea rasială. Feix nu era acuzat pentru că era evreu, ci pentru că mituise niște funcționari. Deși achitat, fu arestat la sfârșitul procesului din ordinul lui Bormann. În timpul detențiunii sale preventive, servitorii lui Bormann, încredințați că Feix va fi, fără doar și poate, condamnat, devalizaseră apartamentul bogatului chimist.

La Dachau, Feix își continuă lucrările și puse la punct substanța polygal-10. O tabletă din medicamentul său încetinea hemoragiile timp de șase ore. Era de trei ori mai eficace decât toate celelalte hemostatice deja fabricate, iar realizarea lui costa de trei ori mai puțin. Nu, Rascher nu putea lăsa să-i scape o astfel de „pleașcă”. Se gândi foarte serios să-i pună pe toți ostașii germani, de pe toate fronturile, să ia la fiecare șase ore, cât timp vor fi sub arme, pastile de polygal. Astfel, răniții vor sângera mai puțin și vor trăi mai mult. Vor trebui fabricate fără întrerupere tone și tone de polygal, milioane și milioane de comprimate de toate culorile, de toate formele.

Experimentarea era ușoară, ajungea să dai bolnavului care urma

să fie operat să înghită acest medicament... prea ușoară pentru Rascher. Diavolul care îi dăinuia mintea îl sfătui, rânjind, să ucidă, încă, încă, încă.

N-am fi aflat nimic despre aceste experiențe dacă unchiul lui Rascher, doctorul Fritz Rascher, n-ar fi făcut declarații la Nürnberg. Familie perfect unită, după cum puteți judeca, în care fiul își denunță tatăl Gestapoului, iar unchiul pe nepot americanilor.

Unchiul Fritz, care din când în când venea să-și vadă nepotul la Dachau, intrase singur într-o zi în biroul lui Sigmund. Pe mapa roșie zăceau împrăștiate documente.

„Aceste hârtii se refereau la executarea prin împușcare a patru persoane cu scopul de a experimenta polygalul. Pe cât îmi amintesc, era vorba de un comisar rus și de un cretan. Nu-mi aduc aminte cine erau ceilalți doi. Rusul se alese cu un glonte în umărul drept, pe care un SS-ist, în picioare pe un scaun, i-l trase de sus! Glontele ieși aproape de ficat. Raportul descria în amănunt cum rusul se răsucise în spasme dureroase, apoi se așezase pe scaun, murind după douăzeci de minute.

Eram atât de scandalizat, încât nu am putut citi celelalte trei descrieri".

Ni-le putem imagina lesne.

Rascher începu apoi, pe cont propriu și pe ascuns, să ducă tratative cu diverse laboratoare farmaceutice... Se înțelese cu unul care era cel mai aproape de granița elvețiană, la Lustenau. Visa, probabil, la contrabandă atunci când trei SS-iști veniră să-l aresteze. Rascher se grăbise prea tare. Ar fi putut ucide fără să-și facă probleme tot lagărul de la Dachau dacă ar fi dorit; Himmler ar fi admis, l-ar fi încurajat chiar, dar n-avea dreptul să fure Reichul nici cu o marcă. „Prietenii" săi, văzându-l în încurcătură, îl înfundară și mai rău. Nini „născuse" un al treilea copil. Ei bine, i se spuse lui Himmler, e un copil furat... Urmă o anchetă... Slujnica fu regăsită... Nini arestată... S-a terminat cu Nini sau aproape. Doamna Rascher avea să fie spânzurată la Ravensbrück în ajunul eliberării lagărului.

Cât despre doctorul Sigmund Rascher, el își sfârși viața criminală în prima săptămână a lunii iunie 1945. Ocupa o celulă într-un buncăr la Dachau; pe patul mizerabil din această odăiță minusculă îl precedaseră deținuții pe care îi asasinase în camera de joasă presiune sau în „piscină". Gardianul SS, ca în fiecare seară, bătu la vizeta porții grele de brad. Rascher se ridică pentru a lua în primire gamela de supă de foi de varză. Gardianul era pregătit; aștepta cu revolverul ațintit asupra lui. Rascher se apropie. Cu mâna stângă, SS-istul deschise vizeta. Întinse încet brațul drept, se aplecă pentru a ținti și trase. Apoi deschise ușa și dădu doctorașului lovitura de grație, pe care acesta o refuzase atât de des victimelor sale.

IV. Operația New York

Marii demnitari ai Reichului îl auziseră nu o dată pe Himmler înflăcărându-se:

— Veți vedea: înainte de punerea la punct a armelor speciale, vom trimite avioane deasupra Statelor Unite. Şi vor cădea în fund acești naivi, care se cred la adăpost pe continentul lor. Vom face din America o a doua Anglie.

Iar dacă cineva întreba:

— Dar piloții?

— Echipajele nu vor avea destulă autonomie de zbor pentru a reveni în Germania. Dar îi vom salva pe toți. Nu vreau să fim acuzați că trimitem oameni la sinucidere.

Din 1935, serviciile de cercetări ale marinei și aviației studiau apa de mare în laboratoare și își puneau această simplă întrebare:

— Cum s-ar putea face potabile aceste miliarde de litri de apă, în mijlocul cărora se moare, în general, de sete?

Himmler și centrele experimentale SS puneau această întrebare cu totul altfel.

— Cât timp poate rezista un om care bea numai apă de mare?

Nu vom ști niciodată dacă Hitler sau Himmler doreau cu adevărat să trimită bombardiere asupra New Yorkului, câștigând astfel o strălucită victorie psihologică. N-ar fi exclus. Interesul special pe care Himmler îl manifesta pentru experiențele cu apa de mare este, pentru unii, un început de dovadă.

Pe vremea aceea, în Germania existau două metode pentru a face apa de mare potabilă. Metoda lui Schaefer, medic-chimist, dar subofițer; metoda lui Berka, inginer celebru, ofițer. La început, dosarul Berka se bucura de o poziție mai avantajoasă decât descoperirea lui Schaefer.

Serviciile tehnice ale Luftwaffei îl sfătuiră pe Himmler să experimenteze apa lui Berka; metoda lui Schaefer necesita construirea unei uzine uriașe, care ar consuma trei tone de argint pe lună. Berka, dimpotrivă, inventase o metodă simplă „practic gratuită” și, în plus, apa tratată de el era foarte plăcută la gust.

„Să mă iertați – protestă Schaefer – dar Berka este un șarlatan. Metoda sa nu face decât să schimbe gustul apoi. Într-o jumătate de oră vă aduc dovada, cu ajutorul analizei chimice, că siropul lui este în realitate apă de mare, pe când eu, dimpotrivă...”

El era însă subofițer...

Luftwaffe fu însărcinată cu experimentarea. SS-iștii procurară cobaii. Dachau, „lagăr rodat cu astfel de treburi”, urma să adăpostească pe cercetătorii conduși de profesorul Beiglböck, de la

clinica medicală a Universității din Viena. El era adjunctul doctorului Hans Eppinger, socotit drept unul din cei mai mari medici în viață ai Austriei{17}.

Beiglböck credea în Schaefer; el hotărî să experimenteze și apa sa.

★
★ ★

Karl Holleinreiner și Joseph Laubinger nimeriseră amândoi la Buchenwald. De când li se tot repeta:

„Voi, țiganii, nu sunteți mai buni ca evreii..."

...Așteptau zi de zi să fie duși la crematoriu. Doar dacă vreo corvoadă specială nu i-ar scoate pentru totdeauna din acest infern, în care morții trebuiau să fie mai fericiți decât cei vii. În dimineața aceea, difuzorul urlă numele și numărul lor matricol în mijlocul unei lungi liste de alți țigani. Karl, care se gândea adesea să se arunce peste sârma ghimpată pentru a termina o dată cu suferințele, se simți ușurat: nu va trebui să se sinucidă; această „selecție" anunța moartea sa apropiată, dispariția, suprimarea unei rase.

— Aveți o baftă grozavă, netrebnicilor – trâmbiță kapo-ul –, vă duceți să curățați străzile după bombardamente.

— În care oraș?

— O să vedeți!

Țiganii fură întâmpinați la Dachau de un kapo cu ochi mici cenușii și cu cicatrice adânci pe obraz. Profesorul Beiglböck cerea asistenților săi să efectueze un examen fizic și radiologie aprofundat asupra tuturor deținuților. Din șaizeci și trei de sosiți reținu patruzeci și patru de cobai.

Joseph Laubinger încă mai credea în formarea acelei echipe de curățire a străzilor, dar foarte repede „omul cu cicatrice" le deschise ochii. Scena se desfășura în baraca 1/4.

— V-am adunat aici pentru a lua parte la niște experiențe medicale lipsite de orice pericol. Repet, lipsite de orice pericol. Veți fi hrăniți foarte bine, veți fuma, va trebui doar, sub controlul nostru, să înghițiți mici cantități de apă de mare.

Karl Holleinreiner rămase uluit de curajul său. Pentru prima oară îndrăzni să ridice glasul.

— N-am venit aici ca să se facă experiențe; pe noi.

Un alt deținut, Rudi Taubmann, reluă:

— Eu refuz.

Omul cu cicatricea se apropie de el:

— Tu, dacă nu stai liniștit, știi ce o să se întâmple.

Şi întorcându-se către ceilalți:

— Experiența nu este periculoasă, nimeni nu va muri. De altfel, după aceea veți fi eliberați. Aceia care au rude în armată să-mi dea

numele lor.

Blocul 1/4 era izolat. Medicii nu foloseră decât camera cea mare din stânga. SS-iștii făceau de gardă la ușa culoarului și la intrarea closetelor. Beiglböck alesese patruzeci și patru de oameni pentru că nu dispunea decât de patruzeci și patru de paturi în această odaie. Toți țiganii erau tineri, cei mai mulți n-avea nici douăzeci de ani; cel mai tânăr avea șaisprezece. Este imposibil să intrăm în amănuntele experienței, căci, practic, fiecare țigan avea un regim special: mulți trebuiră să postească cinci până la șapte zile; alții mâncară rații militare; unii trebuiau să înghită cinci sute de centimetri cubi de apă de mare sau din apa lui Berka ori a lui Schaefer; alții o mie de centimetri cubi.

„Încă din prima zi – povestește Laubinger –, unul din deținuți ne spuse că, dacă bem apă de mare, vom muri cu siguranță; trebuia să ne înțelegem și să refuzăm s-o bem. Beiglböck auzi cele spuse și urlă că-i sabotaj. Adăugă: «Ştii ce se întâmplă cu sabotorii? Sunt spânzurați!»”

Omul înghiți apa de mare, dar vomită imediat. Beiglböck veni cu un tub de cauciuc și îl făcu să bea o cantitate și mai mare de apă de mare.

În timpul experienței, deportații linseră robinetele blocate ale W.C.-ului. Unul din ei descoperise o scurgere îndărătul unei chiuvete.

„Pe acest om, Beiglböck îl legă de patul său și îi lipi gura cu un plasture. L-am văzut cu gura legată. Era la două paturi de mine... Mai mulți oameni au făcut crize, s-au rostogolit pe paturi țipând ca niște copii mici, cu spume la gură”.

Țiganul Holleinreiner purta numărul 23:

„Am băut cea mai rea dintre ape, cea galbenă (apa lui Berka). Îmi reamintesc că, atunci când a intrat, omul care stătea în patul al doilea din rândul întâi lătra ca un câine. Avea spume la gură. Lui i s-a făcut prima oară o puncție în ficat. Eram înnebuniți de sete și de foame, dar doctorului nu-i era milă de noi. Era ca de piatră. Nici nu se uita la noi. Un țigan care mâncase o bucățică de pâine și băuse apă curată stârni furia lui Beiglböck. Fu legat de patul său, iar gura îi fu astupată cu un bandaj adeziv. Un alt țigan, care se afla la dreapta, un băiat voinic, robust, refuză să bea. Medicul îl făcu să înghită o sondă. Țiganul îngenunchia și îl imploră. Dar medicul turnă apă în sondă”.

Un infirmier, Joseph Worlizeck, vărsă, din nebăgare de seamă, apă sărată pe podea.

„Am ieșit pentru a căuta o cârpă cu care am șters pe Jos. Când am terminat, am uitat cârpa; țiganii au luat-o și au supt apa din ea”.

Pânza cea groasă fusese clătită în apă dulce înainte de a servi la ștergerea apei sărate.

„Beiglböck mă convocă și mă amenință că mă va folosi la experiențe dacă faptul se va repeta. N-am văzut murind oameni, dar

un țigan îmi spuse, după terminarea experiențelor, că unul dintre prietenii săi murise trei zile după ce părăsise blocul”.

★
★ ★

Doctorul Roche{18} și membrii comitetului clandestin al rezistenței din lagăr doreau cu orice preț să afle exact ce se petrecea în interiorul blocului misterios. Mai târziu, dacă vreunul din ei părăsea viu Dachau, ar fi putut depune ca martor... Doctorul Roche îl convinse prin stăruință pe profesorul Beiglböck să-l folosească în echipa sa de asistenți.

„Vă lipsește un specialist pentru ochi... Observațiile pe care le-aș putea face în ce privește fundul de ochi vor fi prețioase pentru studiile dumneavoastră”.

Beiglböck acceptă și Roche descoperi următoarele:

„Pluta «Meduzei»{19}. Înnebuniseră. Guițau ca porcii. Nebuni! Erau nebuni! Simțeau că înnebunesc. Erau convinși că vor muri toți. Moțăiau horcăind când erau istoviți. Un spectacol oribil: pielea lor ca pergamentul se desprindea în bucăți, arterele temporale erau sinuoase... Îmbătrâniseră cu patruzeci de ani în câteva zile. Toate gleznele erau elefantiazice. Am reușit să-l conving pe Beiglböck să oprească experimentarea făcută pe trei țigani, spunându-i că aceștia vor muri fără nici o îndoială. M-a ascultat”.

Acești oameni au fost culcați pe tărgi și transportați la infirmerie. Prima serie de experiențe se desfășurase atunci când lagărul cunoscuse un val neobișnuit de căldură. Deodată sâmbătă după-amiaza, când Beiglböck se dusese să se odihnească puțin, cerul se întunecă și ploaia transformă în noroi pământul bătătorit de la Dachau. Roche, rămas singur cu personalul deportat, hotărî să ia măsuri pentru ca „viitorii” cobai să nu mai sufere de sete.

„Grinzile, chiar dedesubtul tavanului sălii, ofereau cea mai bună ascunzătoare. Am făcut o vânătoare de recipiente și am putut ascunde pe grinzi peste patruzeci de litri de apă. Eu am putut chiar, în cursul experiențelor, să pun să se înfășoare capul mai multor țigani cu cârpe ude. Experiența era cu totul trucată și, cum rezultatele erau simțitor diferite de cele observate în săptămână trecută, Beiglböck conchise:

«A plouat în această săptămână, condițiile atmosferice au o importanță capitală»”.

Doctorul Roche n-a fost căutat după eliberare pentru a depune mărturie la Nürnberg. Judecătorii și experții au discutat mai multe zile pentru a ghici ce se ascundea îndărătul unor rezultate atât de deosebite între două serii... N-aveau cum să-și închipuie că deasupra paturilor, pe grinzi, erau ascunse gamele cu apă, golite când Beiglböck dispărea și umplute adeseori la robinetul deblocat al W.C.-ului.

★
★ ★

— Să intre martorul Karl Holleinreiner.

Țiganul, supraviețuitor de la Dachau, se prezentă în fața Tribunalului de la Nürnberg. Când președintele îl întrebă dacă recunoaște pe acuzatul Beiglböck, țiganul se îndreptă încet înspre boxă. Este lesne de imaginat ura acestui om și ce se petrecu. Holleinreiner năvăli în boxă și cu pumnii ridicați se năpusti asupra acuzatului. Paznicii americani îl domoliră.

Președintele: Secretarul Curții să-l aducă pe martor în fața Tribunalului. Martorul este pedepsit cu nouăzeci de zile închisoare. Puteți spune ceva pentru a explica purtarea dumneavoastră?

Holleinreiner: Sunt foarte agitat. Acest om este un ucigaș. Mi-a distrus sănătatea.

★
★ ★

Nu s-a dovedit niciodată la Nürnberg că Beiglböck a fost un ucigaș. Unii deportați văzuseră forme omenești întinse pe brancarde, cu trupul și obrazul acoperite cu un cearșaf. Medicul cu cicatrice explică:

„Când îi scoteam afară pentru examene, îi acopeream complet cu un cearșaf pentru ca să nu vadă apa...”

Cearșaf sau giulgiu? Întrebarea nu va căpăta, probabil niciodată un răspuns. Beiglböck se încurcă mult timp în explicațiile sale; recunoscu că falsificase unele fișe de observații după arestarea sa pentru a „atenua” proasta impresie cu care ar fi putut rămâne unii neofiți după citirea lor. Judecătorii și experții se purtară cu indulgență. Beiglböck nu a făcut nici o descoperire, și-a dat avizul asupra inutilității metodei lui Berka, a eficacității apei lui Shaefer și a sfătuit pe naufragiați să bea cantități mici de apă sărată. Lumea a trebuit să aștepte călătoria nebunească a unui naufragiat voluntar nebun la bordul unei șalupe nebune pentru a se face lumină în problema salvării naufragiaților. Alain Bombard a traversat Atlanticul pe bordul ambarcației „Ereticul” în 1952... Era medic... Experimenta... Dar pe el însuși... La acea dată, Wilhelm Beiglböck ispășea în închisoarea din München o pedeapsă de cincisprezece ani de detențiune.

V. LSD. sau serul adevărului

Locotenent-colonelul conte von Stauffenberg, șeful statului-major al Armatei de rezervă, strănută. Scoase batista, își suflă nasul și rezemă servieta din piele de box neagră, modestă, roasă, veșnic umflată cu dosare și documente, de piciorul mesei de stejar. Un picior gros, noduros. Un picior lat. Un picior prea gros, prea lat, își dădu el deodată seama pentru prima oară. Credea că masa de care se sprijinea Hitler în „Bârlogul lupului" de la Rastenburg trebuia să aibă, ca toate mesele, patru picioare. Ei bine, nu! Ajungeau și două pentru a susține acest bloc lemnos. Cu vârful pantofului împinse servieta și strănută din nou. Era ora 12.35, în ziua de 20 iulie 1944... De șapte minute, acidul detonatorului coroda legătura percutorului. Peste cinci minute, operația va fi terminată, iar bomba cu oxigen va exploda. Hitler ucis de un exploziv englezesc! Asta era culmea! Hitler era nervos. Se agita, trăgea aer pe nas, fixându-l pe colonelul Brandt. Colonelul schița în linii mari, în fața führerului și a membrilor statului-major, un tablou al situației din Galiția. Un tablou cu grafice și hărți.

Von Stauffenberg se aplecă spre Keitel.

— Mai durează. Trebuie să dau un telefon. Numai un minut. Hitler nu întoarse capul. Se gândea, probabil, la Mussolini, care în mai puțin de două ore avea să fie la cartierul său general. Brandt izbise deja de două ori servieta neagră; glezna sa dreaptă o întâlni din nou. Se aplecă desfășurând o hartă și, cu un gest rapid, o luă și o rezemă de picior, piciorul acela lipsit de eleganță, greoi, grosolan. Piciorul acela, pavăză, ecran și blindaj între bombă și Hitler. Patru minute după ieșirea contelui, servieta explodă; fumul învălui piciorul de stejar al mesei; explozia ridică masa, acoperișul; pereții crăpară... Au fost morți, răniți, dar Hitler s-a ales doar cu o comoție... Steaua sa nu-l trăda! Urmarea este cunoscută: arestări, interogatorii, torturi, execuții, epurări; au căzut cinci mii de capele.

Mai puțin cunoscută este experiența curioasă inițiată de Himmler și de Ahnenerbe după atentat: ea nu figurează în arhivele nici unui proces medical; după câte știu, nici un autor n-a vorbit despre ea până astăzi. Himmler puse Institutul pentru „Moștenirea strămoșească" să inițieze un studiu „fără precedent" despre drogurile halucinogene și alte stupefiante. „Cercetătorii esoterici" mai întâi și experimentatorii după aceea trebuiau să descopere faimosul ser al adevărului, produsul miraculos care să dea posibilitate SS-iștilor să interogheze pe militarii germani fără ca aceștia să-și dea seama, acest predecesor al detectorului de minciuni fiind rezervat cu precădere ofițerilor care aveau de gând să comploteze. Dar pentru a depista pe viitorii participanți la vreun puci, produsul trebuia să fie eficace și fără gust.

★
★ ★

Ahnenerbe a predat lui Himmler raportul în săptămâna Crăciunului. O plantă mexicană, un cactus foarte mic fără ghimpi, peyotl, conținea proprietățile și virtuțile dorite. Dacă voiai să mergi chiar ceva mai departe, o altă plantă mexicană, sinicuichi, lovea de amnezie pe cei care înghițeau o doză mai puternică. Sfârșitul războiului nu avea să mai îngăduie să se verifice eficacitatea „ierbii uitării". Dar opt deportați din Dachau au fost selecționați pentru a fi supuși unui test cu mescalina extrasă din peyotl, sub privirea uluită a medicului colonel Plottner.

★
★ ★

În estul Corci, la nord de Mexico, indienii huicholi părăsesc, o dată pe an, cultul Soarelui, colibele lor, femeile pentru a se duce să venereze și să culeagă planta peyotl de-a lungul frontierei cu Statele Unite. Ei trebuie să plece întotdeauna la aceeași dată, cântând; să se culce în poienele sacre; să danseze în toate serile după zilele de marș. Un marș lung... Pentru cei care locuiesc cel mai departe de câmpurile „fermecate", 900 de kilometri dus și întors. Peyotl are un cap verde care răsare din pământ. Cel mai mare din acești cactuși atinge patru centimetri înălțime. Înainte de a-l smulge din praf, indianul se înclină de trei ori, apoi taie capul plantei în felii, ca pe un cârnat. Peyotl sângerează, se veștejește; verdele devine cenușiu. Planta se va usca la soare, înroșindu-se. Indienii moderni l-au botezat „Whisky Dry" și în 1911 Joseph Rave, întemeietorul unei biserici satanice la New York, înlocui azima de împărtășanie cu această „felie de lumină". Credincioșii săi jurau toți și mai jură și astăzi că peyotl îi face să descopere paradisul eternității. Din peyotl, chimiștii extrag mescalina. Fratele lui Aldous Huxley, Thomas, a separat mescalina de peyotl; scriitorul nu putu rezista ispitei de a se cufunda în acest „vis colorat".

„S-au format grandioase suprafețe roșii, care se umflau și se întindeau, pornind de la niște noduri de energie strălucitoare care vibrau de o viață cu contururi mereu schimbătoare".

★
★ ★

La începutul anului 1945, deportatul belgian Arthur Haulot se așează în fața medicului Plottner într-una din camerele centrului pentru cercetări SS din Dachau. Era o duminică glacială. Pe masă, o sticlă de coniac franțuzesc și două pahare.

— Ia loc.

Plottner turnă alcoolul în pahare.

— Doar coniac. Gustă. Încearcă să-ți amintești exact gustul.

Arthur Haulot savură prima înghițitură. Plescăi din limbă; papilele umflate redescoperiră o lume pe care o uitase.

— E bun?

— Foarte bun.

— Fii atent acum. Am să amestec băutura cu mescalină. Spune-mi dacă gustul coniacului este schimbat.

— Nu simt nimic special. Este același coniac. Același gust.

Timp de două ore nu se petrecu nimic.

„Apoi am simțit cele dintâi manifestări ale otrăvii, sub forma unei prime viziuni extraordinar de colorate{20}.

Destul de repede, halucinațiile se înmulțiră, ajungând să-mi dea impresia că creierul mi-e îmbâcsit de aceste năluciri.

Aceste viziuni luau, pentru mine, aspectul unor forme geometrice, variind de la romb la curba ondulatorie. Toate își aveau originea într-un fel de punct central de un violet extrem de întunecat, de unde țâșneau într-un ritm pe care l-aș califica drept muzical, îmbrăcând culori dintre cele mai nuanțate și, în același timp, dintre cele mai vii”.

Vreme de încă o oră, Arthur Haulot a fost conștient că ia parte la o experiență. El a urmărit cu interes munca medicilor deportați, care îi luau tensiunea, îi luau sânge, îi examinau ochii. Doctorul Roche constată că vasele sale sanguine se dublaseră ca volum.

„Mescalina este un vasodilatator puternic. Haulot era roșu. Semăna cu un om beat”.

„«Cobaiul» simțea că-și pierde cunoștința, dar își păstra luciditate relativă și memoria. Plottner se apropie:

— Fii atent. Crezi că pe un om aflat în starea dumitale l-ai putea face să spună ceea ce n-ar trebui?

Cu prețul unui mare efort, am putut să pricep ce mă întreba și să răspund cu tărie într-un sens negativ.

Cam o oră mai târziu îmi puse aceeași întrebare. Eram atât de stăpânit de viziuni mereu mai bogate și mai colorate, încât faptul de a relua contactul cu realitatea și mai ales de a deschide ochii și a raționa mi s-a părut un chin mai mare decât tot ce cunoscusem până atunci în cursul celor trei ani de lagăr.

Am răspuns mai întâi: «da, tot» și am adăugat; «Întrebați-mă dacă mi-am omorât tata și mama, voi răspunde da, numai să mă lăsați în pace». Apoi, stăpânindu-mă printr-un efort și mai dureros încă, am afirmat cu mânie: «dar de la mine nu veți afla nimic».

Colonelul a râs, m-a asigurat de bunele sale intenții față de mine și a părăsit odaia.

Mi s-a cerut în clipa aceea să mă ridic și să scriu ce-mi trecea prin cap. Din nou, sforțarea făcută pentru a mă smulge din pat, de a ține ochii deschiși și a înțelege întrebările ce mi se puneau mi s-a părut cea

mai înspăimântătoare și mai dureroasă experiență pe care am îndurat-o în viața mea.

M-am zbătut minute în șir, refuzând să scriu orice. N-aveam de loc, în acel moment, siguranța de a fi un cobai voluntar, înconjurat de prieteni, ci, dimpotrivă, aveam sentimentul că eram prins într-o capcană.

Cred că totuși am scris câteva cuvinte, probabil incoerente, după ce recăpătasem certitudinea că nu era vorba decât de o experiență și că singurul scop urmărit era de a compara scrisul meu normal cu acela pe care l-aș fi putut avea în acea stare.

Apoi mi s-a acordat un repaus complet.

Pe la ora șapte și jumătate seara (absorbția mescalinei se făcuse la amiază) am putut să mă întorc în camera mea de infirmier din blocul trei.

Eram întocmai ca un boxer buimăcit. Trebuia să mă sprijin de pereți ca să pot umbla.

Am împărtășit la repezeală câtorva camarazi impresiile mele. Mintea continua să fie plină de imagini colorate, dar într-un ritm descrescător.

Am putut apoi să mă culc în propriul meu pat; dar imediat ce am simțit că eram realmente în siguranță, în afara sălii de experiențe și înconjurat numai de prieteni, m-a cuprins o adevărată criză de nebunie furioasă. Urlam și mă zbăteam, fără a putea să-mi recapăt controlul asupra nervilor, cu desăvârșire distruși.

Am fost vegheat toată noaptea de un prieten, care mi-a spus a doua zi că abia înspre ora unu criza și-a pierdut din intensitate și că n-am putut adormi până la cinci dimineața.

La deșteptare m-am simțit într-o stare normală, afară doar că aveam o imensă senzație de oboseală, care a dispărut în următoarele douăzeci și patru de ore.

Mi-am regăsit imediat pofta de mâncare obișnuită și capacitatea normală de judecată.

Nu voi adăuga decât un amănunt, probabil fără însemnătate, dar care, personal, m-a interesat mult: înainte de experiență aveam totdeauna, ca cei mai mulți dintre oameni, visuri cenușii; nici nu știam că unii oameni aveau visuri colorate. Foarte mult timp după experiență mi s-a întâmplat să visez în culori; și acum mi se mai întâmplă, dar din ce în ce mai rar.

Socotesc că experiențele făcute la Dachau au demonstrat următoarele:

1. Absorbția produsului, mai ales dacă se face fără știrea pacientului, trebuie cu siguranță să-i provoace o stare de demență care-l lipsește, în punctul culminant al crizei, de orice fel de rezistență spirituală.

2. În aceste condiții se poate obține de la pacient nu aș putea spune orice mărturisire, dar orice declarație.

Desigur. Se poate obține de la pacient, întâmplător, dezvăluirea unui adevăr pe care el ar fi vrut să-l tăinuiască, dar în mod obișnuit se va obține de la el doar să subscrie la indiferent ce acuzație împotriva lui, oricât de neverosimilă, pentru că unica sa dorință nu este aceea de a se descotorosi de un secret, ci de a scăpa de suferința de nesuportat pe care i-o produce obligația de a se rupe de visul creat de drog.

Concluziile mele corespund cu cele formulate de diferiți alți tovarăși de suferință de la Dachau care s-au supus acelorași experiențe, singura deosebire constând în faptul că viziunile, având pentru toți subiecții umani aceeași intensitate de colorație, își schimbau formele, probabil în funcție de elementele subconștientului fiecăruia.

Într-adevăr, unii, de pildă, mi-au destăinuit că aceste viziuni îmbrăcau pentru dânșii un caracter pur erotic”.

Opt deportați au băut coniac cu mescalină. Apoi, în timpul debandadei de după înfrângere, medicul colonel a dispărut cu dosarele, cu concluziile și, fără îndoială, cu sticlele sale. Militarii germani nu mai aveau nevoie de serul adevărului LSD pentru a striga în gura mare că vor moartea lui Hitler.

VI. Iepurașii din Ravensbrück

Noul șofer îl aștepta, înțepenit în poziția de drepți. Ales de Gestapo, locțiitorul șoferului său nu putea fi decât un om sigur.

Obergruppenführerul SS Reinhardt Heydrich, adjunctul lui Himmler, șeful Serviciului de siguranță al Reichului, guvernatorul protector al Cehoslovaciei, nu cerea mai mult. Abia îl privi, nu răspunse la salut și se instală pe bancheta din față a „Mercedesului". Soarele acestei zile de 27 mai aducea puțin cu cel de iulie.

Heydrich era în culmea gloriei sale; Himmler și Bormann se temeau de el. Da, devenise periculos din clipa când führerul îl lăsase să întrevadă portofoliul internelor, în ziua când împlinise treizeci și opt de ani.

Reinhardt Heydrich îi datora totul lui Himmler.

„Te-am descoperit, te-am cizelat, te-am fabricat, ți-am croit drum..."

Fusese izgonit din marină din cauză că atentase la bunele moravuri. Închipuiți-vă un aspirant de marină care nu numai că a îmbătat fiica unui ofițer superior, dar a siluit-o și a „împrumutat" de la ea și bani... Lipsit de orice mijloc de trai, el a luat partidul nazist drept Armata salvării.

A urcat foarte repede treptele ascensiunii sale spre putere. Inteligent, frumos – înalt și blond –, amator de muzică și de recepții mondene, cuceritor de femei, pasionat față de stăpânii săi și noua lor filozofie, el descoperea în fiecare zi un nou mijloc de a plăcea. Avea un singur complex: vocea sa foarte subțire, feminină, stridentă și lipsită de inflexiuni. O notă într-un gigantic falset. Dar farsele pe care le punea la cale și succesele de la casele de toleranță îl linișteau asupra viitorului virilității sale.

„Mercedesul", cu aripile împodobite cu steguleț SS și cu drapelul Reichului, încetini în ultimul viraj înainte de a intra în cartierele periferice ale Pragăi. Cei doi muncitori în haine de lucru așteptau la ieșirea din curbă. Își săltară traista în spate și probabil zâmbiră. O șansă de nesperat! Mașina era decapotabilă. Heydrich se uita fix înainte. Cunoștea fiecare piatră de pe șosea. Mai puțin de zece kilometri despărțeau „reședința sa din provincie" de castelul imperial din Praga, unde se aflau serviciile și fișierele sale.

Muncitorul cehoslovac Josef Gabcik își trânti bicicleta și se repezi înspre mașină cu revolverul în mână. De la primul foc, șoferul apăsă pe accelerator. Heydrich se ridică în picioare, urlând.

Pitit undeva mai departe, în șanț, Jan Kubis ținea în mână o grenadă-bombă grea, a cărei explozie era reglată la șapte secunde. Kubis nu o zvârli, ci o făcu să se rostogolească întocmai ca o bilă de

popice. Heydrich trase. Îl răni ușor pe Gabcik. Mașina venea în întâmpinarea bilei. Kubis și Gabcik se trântiră la pământ. Înainte de a fi parașutați în Cehoslovacia, repetaseră poate de o sută de ori atentatul într-o școală specială de comandouri din Marea Britanie... Totul se desfășura aici prea perfect. Bomba se rostogolea, era cât pe-aci să treacă dincolo de mașină... Ba nu, explodă sub șasiu!... Cei doi oameni își încălecară bicicletele și dispărură într-un nor de fum. Chiar în clipa exploziei, Kubis a aruncat două grenade fumigene.

Țanțoșul Obergruppenführer era dezgustător ca rănit: plângea, înjura, blestema, implora.

— Nu mă lăsați să mor!

Prin camera sa de la spitalul municipal din Bulouka se perindară toate somitățile medicale ale Reichului. Profesorul Hohlbaum a scos din trupul rănitului douăzeci de schije înainte de a-i scoate splina și de a extrage din ea un glonte. Generalul SS Kail Gebhart, profesor la clinica chirurgicală de la Facultatea de medicină din Berlin, primi ordinul semnat de Himmler de a-l salva pe Heydrich.

Gebhart, un om cu părul tuns ca peria, ochelari groși, nas turtit, buze subțiri, a povestit în fața judecătorilor de la Nürnberg încercările întreprinse pentru a-l salva pe șeful Serviciului de siguranță:

„Am ajuns cu avionul prea târziu după atentat; fusese operat de doi chirurgi cunoscuți din Praga și eu n-am avut altceva de făcut decât să controlez tratamentul. Hitler și Himmler telefonau zilnic pentru a obține informații și făceau sugestii, dintre care două sunau aproape ca un ordin: să-l chem pe profesorul meu, Sauerbruch, și pe medicul führerului, Morell, care dorea să aplice propria sa metodă.

N-am șovăit să-mi asum cu hotărâre răspunderile; glontele sfâșiase abdomenul și pieptul. Operația fusese bine executată și se întrebuințaseră sulfamide. Cred că prea multă nervozitate și prea mulți medici pun în pericol viața unui bolnav, de aceea am refuzat să-i chem pe Sauerbruch și pe Morell. Heydrich muri.

Hitler îmi fixă o întâlnire, apoi refuză să mă primească. Mă trimise la Himmler. Am avut cu el o convorbire foarte scurtă; îmi arătă limpede situația:

«Moartea lui Heydrich echivalează cu pierderea unei bătălii așa cum noi n-am suferit încă...»

Himmler nu făcea decât să repete vorbele lui Hitler. Cât despre Morell, acesta conchise:

«Dacă ar fi fost administrate sulfamidele mele moderne, lucrurile ar fi stat altfel»".

Şi Gebhart continuă în fața Tribunalului de la Nürnberg, fără să-și dea seama de importanța capitală a acestei simple fraze scurte.

„Cât despre mine, reabilitarea mea depindea de probele clinice ale tratamentului meu la Praga și de rezultatele experiențelor cu

sulfamide”.

Iată mărturisirea: pentru a supraviețui din punct de vedere politic, Gebhart trebuia să dovedească ineficacitatea sulfamidelor. Aceste experiențe, proiectate încă din timpul dezastruoasei campanii din Rusia, când orice ostaș grav rănit n-avea nici o șansă de vindecare, puteau începe. Mort fiind, Heydrich condamna pe deportați, căci pentru Gebhart nu se punea problema să experimenteze în propriul său spital pe numeroșii răniți germani repatriați din Rusia. Spitalul său din Hohenlychen era la o distanță de numai doisprezece kilometri de lagărul de experimentare pe care îl alese: Ravensbrück.

★
★ ★

Gebhart voia „iepurași” tineri... De vârsta soldaților săi și de preferință de aceeași naționalitate.

— Este mai practic pentru grafice.

— Tocmai au sosit – îi semnală comandantul lagărului – câteva sute de poloneze în septembrie anul trecut.

— Fete zdravene, rezistente ca niște bărbați.

★
★ ★

Vladislawa Karolewska a fost chemată la 25 iulie 1942{21} la spitalul din Ravensbrück. Se aflau acolo șaptezeci și cinci de femei, așteptând hotărârea celor patru medici îndrumați de adjunctul lui Gebhart: Fischer.

Au fost reținute zece din ele. Karolewska va afla săptămâna următoare, de la o deținută, că toate polonezele din primul grup stăteau culcate cu picioarele în ghips.

„La 14 august am fost și eu convocată la spital cu opt dintre tovarășele mele; am fost așezată în pat și toate am fost încuiate în cameră după ce ni se făcu o injecție. Apoi am fost transportată în sala de operații. Acolo, medicii lagărului mi-au făcut o a doua injecție intravenoasă. L-am zărit pe doctorul Fischer, care purta mănuși, și mi-am pierdut cunoștința.

Când m-am trezit, piciorul meu era în ghips până la genunchi și am simțit o durere foarte vie. Aveam febră mare și din picior mi se scurgea un lichid”.

Comandantul le vizită pe operate și le prezentă o hârtie:

— Nu-i nimic, semnați că rănile voastre provin de la un accident de muncă.

Toate au refuzat.

A doua zi, Vladislawa Karolewska a fost din nou transportată în sala de operații.

„Mi s-a pus o pătură pe ochi. Aveam impresia că se tăia ceva din

piciorul meu”.

Două săptămâni de așteptare, de temeri, chiar de nădejde și apoi sosi Gebhart; Vladislawa nu se gândea decât la piciorul ei.

„M-am uitat... tăietura era atât de adâncă, încât se vedea osul”.

La 8 septembrie a fost trimisă înapoi la bloc. Abia se târa; rana zemuia de puroi. O nouă operație la spital.

„Deoarece atrăgeam atenția tovarășelor mele asupra proastelor condiții de tratament, doctorița Oberheuser mă lăsă să merg singură în sala de operații, țopăind într-un picior”.

Polonezele redactară o scrisoare de protest. Nu primiră nici un răspuns.

„A venit din nou o femeie să mă caute. Eram chemată la spital. Am refuzat și am mers până la blocul numărul 9. Supraveghetoarea mi-a spus:

— De ce stai așa de parcă ar trebui să fii executată?

Supraveghetoarea se întoarse ceva mai târziu cu niște SS-iști. Patru poloneze au fost târâte la buncăr, la închisoare. Celule minuscule, murdare și întunecoase.

Mi-au dat cafea și o bucată de pâine neagră, apoi am fost condusă în biroul doctorului SS Trommel. Mă întrebă.

— Vrei să accepți să ți se facă o mică operație?

I-am răspuns că nu se puteau face operații pe deținutele politice fără consimțământul lor. Trommel ieși și se întoarse cu doi SS-iști care mă aruncară pe un pat și-mi puseră o cârpă în gură fiindcă urlam. Mă legară de mâini și de picioare. În timp ce-mi făceau injecția, l-am auzit ca prin vis pe Trommel zicând:

— *Das ist fertig*{22}.”

Când Vladislawa își recăpătă cunoștința, piciorul ei era fixat într-o atelă metalică. Altă lună de așteptare, altă operație.

„Am observat după aceea că picioarele mele erau pline de noroi și că nu fuseseră spălate înainte de operație”.

★
★ ★

Maria Broel-Plater – o femeie cu obrazul neted, părul negru, mâini lungi și fine – era la Ravensbrück de aproape un an. Şefa curierilor Rezistenței poloneze fusese arestată și torturată de Gestapo.

„Am cam surzit. Din cauza loviturilor primite în cap. La 18 noiembrie 1942, doctorița Oberheuser ne-a pus să ne dezbrăcăm, ne-a examinat, ne-a trimis la radiologie. Apoi m-au culcat în pat”.

Maria a adormit și nu și-a recăpătat cunoștința decât după operație:

„Oberheuser mă pălmuia; piciorul meu drept era insensibil. În timpul nopții, temperatura mi-a crescut și piciorul mi s-a umflat de la

degete până la șold. Am fost adusă din nou în sala de operații și, când m-am trezit, piciorul meu avea un pansament de la degete la genunchi. Mă durea foarte tare și curgea sânge. În timpul nopții eram singure, nu era nimeni care să ne dea puțină apă sau plosca”.

În ianuarie, cu toate că rana nu era vindecată, a trebuit să-și reia munca. A putut să-și întâlnească tovarășele operate:

„Am văzut în rănile lor așchii de lemn, de sticlă și chiar fragmente de ace”.

★
★ ★

Maria Kusmierczuck își amintește că în toiul operației, făcută sub anestezie locală, văzu, îngrozită, pe profesorul Gebhart mânuind un ciocan și înverșunându-se pe oasele piciorului ei gol.

★
★ ★

Aceste mărturii ar fi fost suficiente să-i ducă la moarte pe Gebhart și pe asistenții săi. Tribunalul de la Nürnberg ascultă vreme îndelungată un martor al acuzării pe care experimentatorii, îngrămădiți în boxă, au regretat probabil că nu i-au făcut de petrecanie.

Sofia Magzka era o poloneză ca și „iepurașii” de la Ravensbrück; dar, fiind doctor în medicină, putea fi utilă în spital. Deveni infirmieră și interpretă. Cu un glas lipsit de ură, ea declară:

„Au fost operate șaptezeci și patru de tinere poloneze, fără a mai pune la socoteală o femeie aparținând sectei Martorii lui Iehova, o nemțoaică și o ucraineană. Cinci au pierit în urma experiențelor; Veronica Kraska de tetanos... În loc de ser antitetanic i s-au administrat sulfamide. Aceasta era experiența. Celelalte patru care au murit erau: Sofia Kiecol, Aniela Lefanowicz, Alfreda Pruss și Kazimiera Kurawsky. După părerea mea, cea din urmă a fost infectată cu cangrenă gazoasă. Era o fată sănătoasă, de douăzeci și trei de ani. Boala progresa încet. Piciorul operatei deveni din zi în zi mai negru, mai umflat. Nu i s-au dat îngrijiri decât în primele zile. Apoi a fost instalată în camera cu numărul patru, unde a suferit cumplit și a murit fără asistență medicală. Am putut s-o observ eu însămi. Amputarea piciorului ar fi salvat-o, infecția putea fi controlată. N-au vrut s-o opereze tocmai ca să n-o salveze”.

Sofia Magzka nădăjduia ca într-o bună zi să poată depune mărturie. Ținuse un adevărat caiet cu observații.

„După clișeele mele radiografice, treisprezece persoane au suferit operații pe oase: fracturi, grefe cu tăierea osului. Unele fete au fost operate de mai multe ori. Din neglijență și lipsă de asepsie, două paciente au făcut o osteomielită{23}.

Krystyna Dabska mi-a fost trimisă pentru radiografie. Operată la ambele picioare, i-au fost tăiate fragmente de peroneu de patru până la cinci centimetri lungime. De o parte periostul{24} se menținea, de cealaltă parte nu. Am întrebat-o pe Oberheuser cum voia să obțină o regenerare a osului fără periost. Ea răspunse:

— Tocmai asta căutăm și noi.

Experiență inutilă, căci orice student învață la începutul studiilor sale că osul nu se poate regenera fără periost.

S-au mai făcut, de asemenea, operații de un fel deosebit. Asistentul lui Gebhart ampută zece debili mintali.

Cunosc personal două cazuri – afirmă Sofia Magzka în fața judecătorilor din procesul medicilor – de amputare a unui picior: infirmierele au adus o femeie în sala de operații, apoi în camera specială unde erau duși morții. Am fost în această cameră împreună cu o altă tovarășă care lucra în spital. Acolo se afla un cadavru căruia îi lipsea un picior; leșul era acoperit cu un cearșaf. Ceva mai târziu au sosit infirmierele și au pus cadavrul într-un sicriu fără ajutorul deținutelor pentru a păstra secretul{25}.

Al doilea caz a fost al unei femei anormale. În ziua aceea, doctorul Fischer veni în sala de operații, apoi se urcă în mașină. O infirmieră ducea un pachet înfășurat în fețe de dimensiunea unui braț. Fischer îl luă chiar el și plecă. Deținuta Quernheim veni să-mi spună:

«Ştii ce s-a întâmplat astăzi? Ei bine, unei deportate i-au tăiat un braț cu omoplat cu tot»”.

Ce rost avea această mutilare? Într-adevăr, ce putea fi mai ușor decât să iei piese detașate din acest uriaș rezervor pe care îl constituia un lagăr de exterminare. Dacă misterul piciorului amputat și transportat cu discreție a rămas intact, tribunalul a reconstituit „afacerea omoplatului”.

În cursul iernii anului 1942, Himmler a vizitat de Crăciun fără surle și trâmbițe, spitalul prietenului său Gebhart. Evident, cum spunea Gebhart:

„Nu a fost mulțumit de rezultatele date de sulfamide”.

Himmler recunoscu o infirmieră, Luiza, al cărei cot fusese complet retezat.

„Trebuie să-i grefăm o articulație”, se sclifosi Stumpfegger, unul dintre medicii care-l însoțeau pe Himmler.

Să-l ascultăm pe Gebhart:

„N-am fost în stare să înlocuiesc această articulație. Dar Himmler și Stumpfegger doreau să se încerce această operație. La Hohenlychen aveam un bolnav civil pe nume Ladisch, al cărui omoplat era ros de un cancer”.

Gebhart începu atunci o târguială. Îl convinse pe Stumpfegger, dornic să experimenteze cu orice preț o grefă, să renunțe la

fermecătoarea Luiza, care, cu toată protecția lui Himmler, n-avea nici o șansă să-și mai îndoaie vreodată cotul, și să opereze umărul clientului său cu plată, studentul Ladisch.

Doctorul Fritz Fischer fu însărcinat să „facă demersuri", să caute omoplatul...

„M-am urcat în mașină și m-am dus la Ravensbrück, unde medicii lagărului pregătiseră operația. Am scos omoplatul cu propriile mele instrumente".

Fischer a oprit hemoragia, a lăsat câmpul operator pe seama medicilor din lagăr, a așezat omoplatul într-un recipient steril menținut la 38° și s-a întors la spitalul lui Gebhart.

Gebhart avea să afirme la procesul de la Nürnberg:

„Brațul a fost salvat, omoplatul grefat s-a cicatrizat și până în 1945 cancerul nu a mai reapărut".

Şi încercând a se scuza...

„Omoplatul nu este o articulație absolut necesară; de aceea m-am oprit la această operație mai degrabă decât să-l las pe Stumpfegger să extragă o articulație mai mare".

Președintele îl întrebă dacă avea cunoștință de alte amputări. Gebhart răspunse:

— Domnule președinte, credeți-mă, nu m-a preocupat niciodată ce se petrecea în lagărele de concentrare, iar despre Fischer pot să spună același lucru{26}.

Președintele:

— Înțeleg.

În inconștiența sa, Gebhart spunea adevărul. Lui Fischer, ca și lui, nu-i păsa câtuși de puțin de ce se întâmpla „după".

Poate că Gebhart și Stumpfegger ar fi reînceput o grefă în 1945 dacă ar fi fost chemați la căpătâiul prietenului lor Fischer. Acestuia, rănit în Normandia, i se ampută brațul drept.

Văzându-l astfel, fără un braț, în boxa acuzaților, unul dintre martori nu se putu reține și murmură:

„Un început de justiție. Numai un început".

★
★ ★

După părerea lui Gebhart, singurul vinovat era Himmler.

„Eu nu stăteam tot timpul lângă Himmler ca un trântor. Nu i-am sugerat eu modul de a ucide mii de oameni în cursul unor experiențe inutile. Himmler avea o metodă de lucru foarte simplă, fără să-i pese dacă era cinstită sau crudă. În toate domeniile unde literatura existentă arăta că fusese acumulată o anumită experiență, el socotea că trebuia să se descopere ceva și dădea imediat ordin unei persoane sau la două să execute lucrarea.

Bineînțeles, nu se ocupa doar de medicină. Se interesa și de porțelanuri și de aur. Intervenea și în regimurile de hrană și SS-ul era singura unitate care primea porridge la micul dejun. Unele experiențe erau cumplite; dintr-o dată, toate diviziile de pe front au fost obligate să bea numai apă. A existat o anumită rezistență, dar a realizat lucruri bune: de pildă, hrana concentrată și vitaminizată, îmbrăcăminte de camuflaj, blănuri pentru campaniile de iarnă{27}, mașini amfibii. Aveam impresia că, dacă nu s-ar fi lansat în toate aceste experiențe și s-ar fi mărginit la construirea mașinilor amfibii, am fi debarcat cu siguranță în Anglia. Își istovea anturajul. În timp de pace folosea gloanțe adevărate pentru trupele în manevră și în rândurile SS-ului se înregistraseră morți. Toate acestea sunt caracteristice pentru acest om și nu pot fi puse la punct printr-o simplă obiecție. Adeseori ne spunea: «Ştiu că voi, medicii, vă opuneți acestui vechi procedeu care nu se mai folosește{28}, dar acum aș dori să-l aplic, în ciuda obiecțiilor voastre». Vorbind despre personalitatea sa, nu se poate spune că tot ce făcea era lipsit de sens. Pe de altă parte, bineînțeles, în ceea ce privește oamenii, orice greșeală provoacă o catastrofă, și aceasta ne-a adus la situația în care ne aflăm”.

★
★ ★

Dacă Gebhart a fost condamnat la moarte și executat{29}, iar Fischer întemnițat pe viață, „blânda” Herta Oberheuser dădea consultații într-o clinică particulară încă din 1956. Condamnată la douăzeci de ani de detențiune, a beneficiat de o reducere de pedeapsă. În urma intervenției asociațiilor de deportați, ea va fi radiată din colegiul medicilor.

S-ar putea ca astăzi să fie... folosită într-un laborator.

VII. Gemenii lui Mengele

Ploua. Poate în seara aceea să fi simțit apăsându-l îndoiala, spaima. A apărut în incinta crematoriului trăgându-și piciorul, palid, cu ochii ficși, cu buzele încleștate. Ce i se întâmplase acestui „stăpân mai presus de Dumnezeu” pe destinele a milioane de oameni? Ce pățise acest medic genial?

Să nu fi fost Joseph Mengele, Obersturmführer, medicul-șef al lagărului de exterminare de la Auschwitz, decât un om, ca și numărul A. 8450, acest doctoraș legist ungur căruia îi ceruse un raport de autopsie?

— *Herr Obersturmführer,* dați-mi voie să vă duc mantaua și chipiul în sala cuptoarelor, în cinci minute vor fi uscate.

— Lasă, apa nu poate trece dincolo de piele.

Miklos Nyiszli îi dădu lui Mengele raportul. Acesta parcurse primele rânduri...

— Sunt extenuat. Citește-mi-l dumneata.

Deportatul reia paragraful din procesul-verbal.

— Lasă, nu-i nevoie.

Atunci, Miklos Nyiszli, uluit de propriul său curaj, se auzi întrebându-l:

— *Herr Obersturmführer,* cât vor mai dura aceste exterminări?

— Amice – răspunse Mengele –, ele vor continua mereu, mereu!

Își luă servieta și ieși din laborator.

— În zilele următoare te așteaptă o muncă interesantă.

Această scenă, extrasă din jurnalul lui Miklos Nyiszli{30}, se încheie cu reflecția:

„Munca interesantă reprezenta moartea unui nou grup de gemeni”.

★
★ ★

Mengele vuia și trebuia să pătrundă secretul nașterii gemenilor; pentru a se distra, va spicui câteva observații asupra giganților, piticilor, cocoșaților și asupra altor specimene degenerate ale rasei evreiești. Germania victorioasă extermina rasele așa-zise inferioare; ea avea să-și instaleze pionierii în livezile pustii ale Europei centrale. Reichul nu va înceta să repete mamelor patriote: „Dați-ne copii, cavaleri puri, blonzi. Nu are importanță că nu au tată, Hitler și Himmler îi vor adopta; creșteți și vă înmulțiți...” Atunci, în creierul obsedat al unui medic necunoscut de la Institutul de cercetări Dahlem{31} a luat naștere un plan demențial: trebuia neapărat ca mamele ariene să nască gemeni. Ce triumf al Rasei! Mengele înțelegea

acest lucru. Deținătorul acestui secret va deveni salvatorul Imperiului de o mie de ani. Şi ce de timp câștigat... Exploatarea și ocuparea teritoriilor virgine se va face de două ori mai repede deoarece, în același timp, vor vedea lumina zilei de două ori mai mulți copii. Şi pe hârtie, visul se și preface în realitate; un statistician de la Ahnenerbe scria unui prieten al său:

„Sarcinile reduse în medie la o sută treizeci și cinci de zile...”

Ei da, desigur! Nouă luni împărțit la doi! Nici chiar Dumnezeu nu s-ar fi gândit la asta.

★
★ ★

Mengele se aruncă cu trup și suflet în „marea sa operă”. Nu era nevoie să-și pună întrebarea: de unde să luăm gemeni?

Rampa de selecționare pe care o conducea își revărsa torentul ei neîntrerupt de cărnuri și mușchi.

— La dreapta.

O lovitură de cravașă peste cizmă.

La stânga.

O lovitură de cravașă peste cizmă.

— Voi, gemenii, aici, lângă mine.

O lovitură de cravașă peste cizmă.

Dreapta, cravașă, stânga...

La dreapta, carne pentru crematoriu. La stânga, mușchi pentru detașamentele de muncă. Trebuia să-l vezi stând în picioare, surâzător, cordial, relaxat, cu mâna dreaptă în dolmanul uniformei sale, într-un gest *á la Napoleon.* De altfel, pretindea că este un descendent al prințului Rudolf de Austria.

„Fluiera{32} o arie din «Tosca» și această arie însemna moartea pentru sute sau mii de deportați. Mengele fluiera întotdeauna din «Tosca» atunci când era bine dispus, când urma să facă selecții mari”.

Ultima lovitură de cravașă izbi cizma. În jurul său, îndobitocite, înfricoșate, stăteau „animalele curioase”, stranii sau diforme ale „circului Mengele”, cum porecliseră ceilalți SS-iști aceste grupuri.

Din clipa sosirii lor în lagăr, gemenii înțelegeau că medicul-judecător manifesta interes pentru ei. De când se născuseră, zeci de medici îi ascultaseră, îi studiaseră. Li se oferea o nouă șansă de a se vădi solicitudine pentru ei. Cei mai tineri sunt abandonați de mamele lor; și ele știu că știința este nesățioasă de anomalii.

Cărnurile și mușchii se îndreptară spre soarta lor, gemenii spre gloria lui Mengele. Prima etapă era cochetă, caldă, primitoare. Aproape raiul în miezul iadului: baraca 14 din lagărul F. Supă, carne, cartofi, un buchet de flori, haine civile noi, un frizer în halat alb și pieptenul de baga în buzunăraș. Şi surâsuri. Uitasem toaletele cu

hârtie igienică. Gemenii așteptau. Pereche după pereche, zi de zi, ei dispăreau în lagărul țiganilor. Începea purgatoriul, cu cohorta lui de observații științifice umilitoare și dureroase: de la măsurarea taliei la fotografiile antropometrice, trecând prin puncții, analize de sânge, transfuzii de la un frate geamăn la altul, dozaje, examene, ședințe de pozat în fața șevaletului și a creioanelor din cărbune ale Dinei, o deportată care în alte vremuri își expunea pânzele la galeriile din Praga.

Dar aceste lungi constituiri de dosare nu puteau aduce nici o descoperire capitală. Mii de medici întocmiseră altele la fel înainte de război. Războiul reprezenta o șansă pentru cercetare. Cele mai înalte autorități din țară luaseră sub protecția lor dezmățul experimentatorilor. Așadar, trebuia dibuit pe teren necunoscut. Niciodată un cercetător n-a avut sub scalpelul său două corpuri atât de straniu de asemănătoare: un cadavru și umbra sa. Desigur, au mai fost examinați gemeni jupuiți de piele, dar consecutiv, la moartea lor, uneori la intervale de ani.

„Aici{33} se petrecea un caz unic în istoria mondială a medicinei. Doi frați gemeni mureau împreună, în aceeași clipă și li se putea face autopsia fără întârziere".

Mureau pentru că Mengele le curma zilele.

„Victima era instalată într-un fotoliu de dentist; doi deținuți îi țineau mâinile, în timp ce un al treilea o lega la ochi și îi imobiliza capul. Doctorul se apropia și îi înfigea un ac în piept. Nenorocitul nu murea dintr-o dată, dar totul se întuneca în fața lui. Ceilalți deținuți care asistaseră la injecție duceau victima, pe jumătate inconștientă, într-o cameră alăturată și o lăsau pe podea; ea sucomba în mai puțin de treizeci de secunde"{34}.

★
★ ★

Mengele și-a descoperit vocația pe rampa de selecție de la Auschwitz.

— Medicii să iasă din rânduri!

Cincizeci de medici au făcut un pas înainte.

— Caut un doctor care și-a făcut studiile într-o universitate germană, care cunoaște la perfecție anatomia patologică și medicina legală...

Tăcere, șovăială, apoi:

— Luați bine seama, trebuie să fiți la înălțimea sarcinii, dacă nu...

Miklos Nyiszli a înțeles foarte bine semnificația acestui „dacă nu" al lui Mengele. A ieșit din rânduri.

Îmi închipui ușor privirile schimbate între cei doi. Un contract cu necunoscutul semnat printr-un pas, un tremurat de pleoape, o

hotărâre care va prelungi viața medicului evreu.

— Ştii – îi spuse Mengele, îndemnându-l să urce în mașină –, nu te duc într-un sanatoriu, dar vei trăi în condiții suportabile.

Poarta blindată care închide incinta crematoriilor se întredeschide. Aici nu pătrundeau decât condamnații la moarte. Oricine știa acest lucru. „Detașamentele speciale" (Sonderkommando), aceste cadavre vii, se bucurau de o viață de o sută de zile în medie. Ele erau barda și rugul. Ele pregăteau dușurile; când micile cristale albăstrii de Cyclon B își împrăștiau norii prin țevile de canalizare, iar gazul înăbușea ultimul suflu de viață, ei curățau cu jeturi de apă piramida de cadavre; fochiștii nu aveau altceva de făcut decât să umple gurile larg căscate ale cuptoarelor, coșul să împroaște rotocoale smolite, lagărul să uite că un nou val se risipise în văzduh. Atunci, și abia atunci, putea Sonderkommando-ul să se lăfăiască în lux și în alcool. Cămărițele aduceau cu palatul Trianon. Orgie de mătăsuri și porțelanuri, de mâncăruri fine și lecturi interzise... Pentru a uita sfârșitul altora, pentru a uita propriul lor sfârșit, însemnat cu o cruce neagră pe calendarul șefului de lagăr. Groparii erau lichidați ca să nu vorbească; nici măcar gardienii SS nu aveau să scape de această conspirație a tăcerii. Ce contează că acești strigoi se fudulesc și se împodobesc cu hainele victimelor lor, ei nici n-au existat vreodată. Astăzi, în camera de vivisecție, Miklos Nyiszli s-a înfrățit cu ei înainte de a deveni mâna dreaptă a lui Mengele.

★
★ ★

— Aveți un transport la poarta crematoriilor.

Munca „interesantă" făgăduită de Mengele! SS-istul care însoțea echipa de transport întinse foile medicale de observații. Nyiszli ridică cearșaful care acoperea targa. Două trupușoare crispate, cu piele mătăsoasă. Copilași de doi ani. În curând, medicul va descoperi, cu groază, în laboratorul său, cauza morții.

„Li se făcuse o injecție cu cloroform în inimă pentru ca sângele, coagulându-se, să se depună pe valve și să provoace moartea instantanee prin blocarea inimii".

— Aveți un transport la poarta crematoriilor.

Din nou copii. Patru perechi. Cei mai în vârstă n-aveau încă zece ani.

Să taie cu fierăstrăul, să deschidă, să cântărească, să analizeze și să așeze, în cele din urmă, organele „utile descoperirii secretului" în borcane cu alcool. Aceste dosare de sticlă și toate foile de observații erau ambalate cu grijă și expediate la Institutul Dahlem. Între sforile încrucișate și etichetele mari se aplică o ștampilă mare: „Urgent. Material de război".

— Aveți un transport la poarta crematoriilor.

Gemeni, pitici, giganți. Mengele asistă la terminarea lucrărilor.

„Răsfoiam{35} foile de observație întocmite asupra gemenilor, când deodată doctorul Mengele remarcă pe o copertă albastră o mică pată de grăsime. În timpul autopsiei umblam adeseori cu foile de observație și, probabil, așa se făcuse pata. Se uită dojenitor la mine și mă întrebă pe un ton grav: «Cum poți să te porți atât de neglijent cu aceste dosare, pe care eu le-am întocmit cu atâta dragoste?» De pe buzele doctorului Mengele s-a desprins cuvântul «dragoste»! Am rămas atât de uluit, încât n-am putut scoate o vorbă".

★
★ ★

Da, Mengele nutrea un sentiment de dragoste pentru cercetările sale demențiale, care nu aveau să ducă niciodată la vreun rezultat. Mulți dintre confrații săi experimentatori născoceau niște lucrări, dezvoltau servicii inexistente cu unicul scop de a scăpa de front și de moarte. Mengele nu avea nevoie să se dovedească indispensabil: era. Nimeni n-ar fi putut dirija mai bine ca dânsul rampa de selecție. Când lipsea, aproape domnea haosul. Tot cu dragoste știa să aleagă pe aceia care puteau ilustra la perfecție teoriile rasiale ale Reichului. Evreii erau, după aceste teorii, inferiori, degenerați; a-i șterge de pe fața pământului însemna a aduce un serviciu supraviețuitorilor. Într-o zi, lagărul lichida ultimele fantome din ghetoul Litzmannstadt. Mengele, în culmea entuziasmului, a descoperit în convoiul de deportați un tată cu fiul său. Tatăl era cocoșat, fiul trăgea un picior. Mengele a scris un bilețel pentru Miklos Nyiszli.

„Să fie examinați clinic amândoi. Să se facă măsurători precise atât asupra tatălui cât și asupra fiului. Să se întocmească fișe medicale cu toate datele interesante, cu referire specială la cauzele care au provocat deficiențele corporale observate".

Ajunseseră amândoi la capătul suferințelor, încrezători încă în bunătatea semenilor lor. Nyiszli era la limita deprimării. Mai putea oare îndura această experiență criminală atât de puțin științifică? Jurase să scape de crematoriu pentru a depune mărturie și renunțarea lui nu avea să salveze pe nimeni.

Tatăl avea o fabrică mare de țesături. Consultase împreună cu fiul său pe cei mai mari medici din Austria și chiar din Germania.

Membrii Sonderkommando-ului le oferiră o fiertură de carne cu macaroane. Se destinscră. Apoi, roboții lui Mengele, cu oberscharführerul Mussfeld în fruntea călăilor, pătrunseră în holul laboratoarelor. Au fost omorâți amândoi în sala cuptoarelor.

Seara Mengele ceru foile de observație...

— Să nu fie arși, cadavrele lor să fie preparate pentru conservare,

iar scheletele să fie trimise la Muzeul de antropologie din Berlin. Ce sistem cunoști pentru curățarea perfectă a scheletelor?

Miklos Nyiszli expuse două metode principale: baia de clorură de calciu (după două săptămâni, cărnurile dispar de pe oase) și fierberea. Mengele ordonă:

— Să se aplice metoda mai rapidă, fierberea!

★
★ ★

Doctorul Hirsch{36} știa că va muri. Tifosul nu-i va lăsa decât un răgaz de câteva zile. Alți deportați îl încărcară în camion... și apoi el își pierdu cunoștința. Se trezi la infirmerie. Prin ce minune?

„Doctori deportați m-au recuperat. Mengele căuta un radiolog care să vorbească germana. Deși fără medicamente – altă minune –, m-am putut restabili repede".

Hirsch urma să interpreteze pentru Mengele radiografiile de gemeni făcute în lagărul femeilor. Într-o zi au fost aduse două perechi de copilași la „stație". Cei mai mici au cinci ani, ceilalți șapte. Toți patru prezintă o roșeață în jurul articulațiilor. Medicii deportați îl aud pe Mengele declarând:

— Se vede cât de colo că sunt tuberculoși.

Medicii au diagnosticat imediat: „Eritem nodos"{37}. Mengele s-a enervat, a bătut din picior.

— Ăsta-i sabotaj. Sunt indicii de tuberculoză.

Dacă situația nu ar fi atât de gravă, doctorul Hirsch ar pufni în râs în fața acestei dovezi de incompetență a „maestrului" său.

— Şi dumneata, radiologule, n-ai găsit nimic?

— Nu.

— Arată-mi radiografiile.

— Nimic. Dar dacă doriți să trec pe fișe „tuberculos", voi trece.

Mengele se întoarce către copilași.

— Veniți cu mine.

Doctorul Hirsch îi vede pe copii urcându-se în mașina lui Mengele. Mașina, în loc s-o ia la dreapta, spre lagăr, cotește la stângă și ia drumul crematoriului.

Miklos Nyiszli va diseca trupurile sub privirea lui Mengele. Patru asasinate pentru a dovedi că nu este cu putință ca el, Mengele, să se fi înșelat.

Când se întoarse la medicii deportați, care îl așteptau, spuse pur și simplu:

— Bine. Treacă de la mine de astă dată. Dar dacă descopăr vreun act de sabotaj, cel mai neînsemnat sabotaj, voi veți fi aceia care veți lua calea crematoriului.

★

★ ★

...Mai 1965. La Santo Domingo e revoluție. Sunt izolat în fortificația colonelului Caamano. În mai puțin de o oră, americanii vor bloca cele două străzi paralele din fața mării și fortul Chabrol al constituționaliștilor va cunoaște încă o noapte tăcerea unui asediu fără surprize. Forțele dreptei respectă suspendarea ostilităților în timpul somnului. Sunt de acord să se ucidă... dar niciodată în afara orelor de serviciu. Deodată, blocul de imobile se aprinde, o salvă de focuri venite dinspre Sf. Ioan acoperă vocea unui revoluționar înarmat. Alerg înspre dânsul.

— Ăsta vine de la cazarmă.

Îl recunosc, e un haitian. Membru al kommando-ului Riviera, l-am întâlnit de mai multe ori în orașul asediat Santo Domingo.

— Adăpostiți-vă aici, bombardează piața. Aici nu riscăm nimic.

Şi pălăvrăgim. El nădăjduiește în izbânda revoluției, căci își va putea păstra armele și, împreună cu alți haitieni, îl va putea răsturna pe dictatorul Duvalier, zaharisit în zbârciturile sale și înconjurat de zbirii săi. Este exilat de un an.

— Am făcut toate meseriile, chiar și ziaristica.

Zâmbesc.

— Da. Pentru un brazilian. Era pe urmele unui medic german: Mengele.

Trebuie să mărturisesc că nu l-am ascultat de loc pe haitian. Pocnetele gloanțelor și ale mortierelor îmi stingeau orice curiozitate. Cât de mult regret acest lucru astăzi. Din lungul său monolog nu-mi amintesc decât atât:

— Ziaristul brazilian căuta să prindă un bărbat de vreo cincizeci și cinci până la șaizeci de ani, un metru șaptezeci și cinci, care își spunea José Mengele. Legătura și protectorul său din Santo Domingo era un funcționar de la „Institutos de Formacion Integral".

Haitianul trebuia să-i găsească urma în coloniile de exilați.

După trei zile, brazilianul își întrerupse ancheta. Mengele plecase din nou în Paraguay.

★
★ ★

N-am organizat niciodată o vânătoare jurnalistică după vrăjitorii albi naziști. Prea mulți „fabricanți de senzațional" exploatează misterul din jurul morții lui Hitler sau a lui Bormann de pildă. Mengele trăiește; sau, mai bine zis, trăia la 30 octombrie 1959, când serviciile poliției din Asuncion, capitala statului Paraguay, îi eliberară un buletin de identitate cu numărul 28240 și un certificat de bună-purtare. Cel puțin zece ziariști sud-americani au avut în mâinile lor aceste documente.

Cea mai meticuloasă anchetă a fost condusă de Victor Ribeiro, trimisul special al lui „Jurnal Do Brasil”. Reporterul a cercetat registrele imigrației și a găsit, sub privirea uluită a directorului Reformei Agrare{38}, următoarea înregistrare{39}:

— José Mengele, pașaport german numărul 3415574.

— Data sosirii: 2 octombrie 1958.

— Venit din Buenos Aires.

— Reședința: „Hotel Colonial”.

Dar asta nu era totul. Ribeiro avu acces la fișierele prefecturii de poliție. Descoperi mai multe interogatorii. Mengele își transformase prenumele în José, mai paraguayan ca Joseph. Se născuse la 16 martie 1911 la Günzburg (Bavaria). căsătorit cu Martha Maria Weil. Fost căpitan, medic, actualmente comerciant; religie catolică. Fișa de semnalmente conținea aceste amănunte: talia 1,74 m; părul șaten cărunt; ochii căprui deschis; sprâncenele arcuite; gura potrivită; amprente digitale: V 1344 V 4444. Semne particulare: n-are.

Şi dacă aceste documente mai există la serviciile oficiale din Paraguay, unde pot fi consultate și azi, urma lui Mengele s-a pierdut la Asuncion. Descoperirea mea de la Santo Domingo nu era destul de temeinică pentru a fi reținută. Unde se ascunde oare genialul medic? A murit? Își ispășește oare crimele?

Atâtea întrebări fără răspuns. Dar în America de Sud, oameni făcând parte dintr-un kommando identic aceluia care l-a răpit pe Eichmann îl urmăresc fără încetare pe acest pașnic pensionar, care pe vremuri fluiera pasionat o arie din „Tosca”, unul din ultimii „mari criminali” din perioada celui de-al doilea război mondial, numărul 5 pe lista Centrului de documentare al lui Simen Wiesenthal. Numărul 1 era Eichmann, „Centrul” l-a găsit și l-a predat justiției; numărul 2 este Bormann; numărul 3 este Müller, unul din șefii Gestapoului. Numărul 4: Franz Stangl, fostul comandant al lagărului de exterminare de la Treblinka, care se ascundea în Brazilia sub numele de Stengler. Funcționar model la serviciul de întreținere al uzinei „Volkswagen” din Sao Bernado de Campo, își regăsea în fiecare seară, într-o locuință cu terasa plină de flori, pe soția sa Theresia și cele trei fiice. Serviciile lui Wiesenthal l-au descoperit în 1964. Timp de peste doi ani au strâns dovezi și, în sfârșit, în luna martie 1967 au depus dosarul pe biroul guvernatorului Brasiliei. Totul se petrecu foarte repede: polițiștii l-au arestat la ieșirea din uzină; în aceeași seară, guvernul austriac ceru extrădarea sa. Stangl este în vârstă de șaizeci de ani. Acest fost agent de poliție va aduce, fără îndoială, precizări asupra crimelor medicale efectuate de naziști. Înainte de a conduce mașina de exterminare din Treblinka, el supraveghease, în numele SS-iștilor, în mai multe azile de alienați, operația de eutanasie. Reichul recupera paturile deținute de incurabili pentru a le oferi soldaților săi.

Pe biroul său, Simon Wiesenthal a înlocuit fotografia lui Stangl cu aceea a lui Mengele. Wiesenthal obișnuiește să spună:

— Nu sunt grăbit.

VIII. Colecționarii

Leclerc făcu un pas spre ofițerii statului său major:

— Pornim din nou la executarea planului „Eliberarea Parisului”. O coloană pe fiecare șosea. Totul cât mai repede cu putință. Prizonierii vor fi dezarmați și expediați în vest. Nici o ciocnire importantă. Vom ocoli punctele de rezistență... Pentru toată lumea, întâlnire la podul Kohl.

Marșul asupra Strasbourgului începu în dimineața aceea de 23 noiembrie, la ora șapte și trei minute; Două ore mai târziu, coloana Rouvillois străbătu orașul în marș forțat. Uimire generală. Garnizoana germană nici măcar nu era în stare de alarmă. Niște ofițeri își descărcară revolverele în blindatele Diviziei a 2-a, alții nu se gândiră decât să fugă și să schimbe uniforma cu un costum civil, pe care îl păstrau cu „sfințenie” ascuns de mai multe săptămâni. Profesorul universitar August Hirt a fost, desigur, unul din primii care a dispărut. Nu repetase el oare de mai multe ori asistenților săi:

— Nu mă vor prinde niciodată viu.

★
★ ★

Hirt este un vechi locuitor al Strasbourgului... Debarcase la Institutul de anatomie, cu arme și scalpele, în primele zile ale anului 1941. Era SS-ist și membru marcant al societății Ahnenerbe. Cu alte cuvinte, toate porțile se deschideau larg în fața celei mai mici dorințe a lui. Pe lângă cercetările sale tradiționale asupra sistemului nervos simpatic și a țesuturilor vii, din clipa instalării sale, Hirt a vrut să facă din Strasbourg o universitate germană (Reichsuniversität), dar mai ales o universitate SS – marele centru mondial de documentare asupra problemelor raselor inferioare... Un muzeu de oameni inferiori, unde urma să se strângă dovezi despre degenerescența evreilor. Un muzeu care trebuie neapărat dotat, întrucât dacă toți evreii aveau să dispară curând de pe planetă, scheletul lor avea să fie mai rar și mai prețios decât acela, bunăoară, al unui diplodoc. Hirt prezentase ideea sa lui Himmler:

„Există colecții însemnate de cranii aparținând aproape tuturor raselor și popoarelor. Totuși, nu există decât foarte puține specimene de cranii de rasă evreiască, care să permită un studiu și concluzii precise. Războiul din Răsărit ne oferă prilejul de a remedia această lipsă. Putem obține dovezi științifice concrete procurându-ne cranii de comisari evrei, bolșevici, care reprezintă o umanitate inferioară, respingătoare, dar caracteristică”.

De ce nu! Evreu, nu-i rău, dar evreu bolșevic... crema. Hirt se

scuza oarecum că acordă atâta importanță acestor ființe dezgustătoare. El continuă:

„Cel mai bun mijloc de a obține repede și fără prea multe greutăți această colecție ar fi să dăm instrucțiuni ca de acum încolo Wehrmachtul să predea vii poliției frontului pe toți comisarii bolșevici evrei. Poliția îi va păzi până la sosirea unui trimis special (un medic tânăr sau un student în medicină). Acesta, însărcinat să adune materialul, va trebui să ia o serie de fotografii și de note antropologice; va trebui să se încredințeze, pe cât posibil, de originea, de data nașterii etc. a prizonierilor. După ce acești evrei vor fi omorâți, avându-se grijă să nu li se atingă capul, el va separa capul de trunchi și ni-l va trimite într-un lichid conservant".

Greoaia mașină administrativă a SS-ului se puse în mișcare. Himmler se arăta „peste măsură de interesat" de „uriașa" importanță a propunerii „prietenului său". Sievers, eminența cenușie a asociației „Moștenirea strămoșească", îi făcu o vizită lui Hirt. Amândoi au căzut de acord că ar fi mult mai ușor ca comisarii evrei bolșevici să fie transportați vii la Strasbourg. Vor putea fi uciși în lagărul de la Natzweiler, în apropierea orașului. Toate serviciile care „cunoșteau secretul" salutară această simplificare. Comisarii urmau să fie deținuți la Auschwitz; când se vor aduna o sută cincizeci, vor fi expediați la Strasbourg.

Natzweiler era singurul lagăr de exterminare construit pe teritoriul francez. Barăcile sale se înălțau la opt sute de metri altitudine, într-un peisaj grandios, cu fața la Donon. Mai târziu va fi cunoscut sub numele de Stuthof. Stăpânul acestor locuri, o brută bestială: Josef Kramer{40}.

„În timpul lunii august 1943 am primit de la comandantul suprem al SS-ului din Berlin ordinul de a lua în primire cam optzeci de deținuți de la Auschwitz. Trebuia să iau legătura cu profesorul Hirt".

Hirt îl primi pe Kramer la Institutul de anatomie și îi ceru să gazeze convoiul. Trupurile urmau să-i fie aduse în grupuri mici. Hirt a preparat într-o sticlă cristalele necesare „tratamentului" comisarilor.

„Am primit pe cei optzeci de deținuți într-o seară pe la ora nouă. Am condus la camera de gazare vreo cincisprezece femei. Le-am spus: «Mergeți la dezinfectare». Ajutat de câțiva SS-iști, le-am dezbrăcat complet și le-am împins în camera de gazare. Când am închis ușa, ele au început să urle. Am pus o anumită cantitate de săruri{41} într-o pâlnie așezată deasupra ferestrei de observație. Prin această lucarnă m-am uitat la ce se petrecea înăuntru. Femeile au continuat să respire vreo treizeci de secunde, după care s-au prăbușit pe podea. Când am deschis ușa, după ce am pus să se dea drumul ventilației, ele zăceau la pământ, moarte, pline de excremente. Am spus infirmierilor SS să încarce aceste trupuri pe o camionetă și să le transporte a doua zi

dimineața, la cinci și jumătate, la Institutul de anatomie”.

Kramer avea să trateze în zilele următoare patru noi grupuri. Clipă cu clipă, el va urmări agonia a treizeci de femei și a cincizeci și șapte de bărbați.

„Nu am simțit nici o emoție îndeplinind această operație, căci primisem ordinul să execut acești optzeci de deținuți în felul pe care vi l-am expus. Orice s-ar spune, eu așa am fost educat”.

★
★ ★

Camioneta din Natzweiler se opri în fața institutului. Cei doi preparatori ai profesorului Hirt, Otto Bong și Henri Henrypierre, care în ajun umpluseră niște căzi cu alcool sintetic de 55°, l-au ajutat pe șofer și pe cei doi SS-iști să transporte corpurile acestui prim convoi.

„Erau calde încă{42}. Ochii erau larg deschiși și străluceau. Păreau congestionați și roșii. Ieșeau din orbite. În dreptul nasului și al gurii se vedeau urme de sânge. Nu exista încă o rigiditate cadaverică. Mi-am dat seama că aceste victime fuseseră otrăvite sau asfixiate”.

Henrypierre îl întâlni a doua zi pe profesorul Hirt pe coridor. Profesorul se opri și-i azvârli în față:

— Dacă nu-ți ții gura, o iei și tu pe drumul ăsta.

Apoi, din nou camioneta se opri în fața intrării institutului. Hirt nu avea să se mai intereseze niciodată de această „colecție”. Timp de peste un an, preparatorii se vor mulțumi să adauge, din când în când, alcool în căzi. Când aliații începură să înainteze, societatea Ahnenerbe, care-l însărcinase pe Hirt cu cercetări urgente asupra gazelor de luptă, nu mai avu pace gândindu-se la prezența comisarilor compromițători. Directorul societății Ahnenerbe scrie marelui șef al medicilor naziști, Rudolf Brandt:

„Din cauza considerabilei munci științifice necesare, prepararea scheletelor nu este încă terminată. Hirt întreabă ce trebuie să facă cu colecția sa în cazul când Strasbourgul ar fi în pericol. El poate s-o pună să macereze și să o facă de nerecunoscut. În cazul acesta însă, o parte a cercetărilor ar fi inutilă și aceasta ar însemna o mare pierdere științifică în ceea ce privește această colecție excepțională, căci mulajele nu vor mai fi posibile. Colecția, așa cum există azi, nu atrage atenția. S-ar putea spune că este vorba de resturi de cadavre luate de la Institutul anatomic, unde le-au lăsat francezii, și că ele vor fi arse”.

Profesorul Hirt ordonă asistenților săi de laborator să taie în bucăți trupurile și să le ardă în crematoriul orașului. Dar oamenii lui Leclerc ajunseră mai repede decât ar fi dorit Hirt. În fundul căzilor mai rămăseseră cadavrele a vreo cincisprezece comisari.

★
★ ★

În speranța de a vedea inaugurat „muzeul de oameni inferiori”, la a cărui deschidere Hirt visa de la începutul războiului și pe care șicanele administrative și experiențele sale asupra gazelor de luptă o amânau fără încetare, Ahnenerbe ceruse tuturor membrilor ei devotați care dețineau posturi în lagărele de concentrare să pună deoparte piesele anatomice „deosebit de interesante și demonstrative”. Borcanele se îngrămădeau în pivnițele societății Ahnenerbe.

La Oranienburg-Sachsenhausen, medicul SS Baumkötter voia să facă dovadă că ființele inferioare au un penis... inferior. Cu scalpelul într-o mână, cu flaconul de formol în cealaltă, străbătea culoarele morgii (unde se aflau în permanență o mie de cadavre) și tăia „piesa” pe care o socotea demnă de conservat. Dar el a mers mai departe. Fu văzut urmărind cu pasiune vizitele medicale la infirmerie. Edouard Calic, care descoperise acest „violon d'Ingres”{43} al doctorului Baumkötter, scrie în cartea sa „Himmler și imperiul său”:

„Astăzi îmi explic de ce atunci când te declarai bolnav, medicii SS începeau prin a ordona să-ți dai jos pantalonii și apoi cu vârful cizmei ne ridicau cămășile. Mai întâi pentru a repera pe evrei, dar mai ales pentru a descoperi anomalii sau monstruozități speciale. Deportatul politic Walter Claux, cu numărul matricol 40603, a confirmat chiar în scris, după război, că Baumkötter s-a oprit în fața deținutului Rudolf Schultze și a spus medicilor care îl însoțeau:

«Ia uitați-vă, copii, la ăsta! Băiatul ăsta-i făcut ca un armăsar! Penisul său are forma unui picior de cal tăiat. Asta da, e ceva pentru noi!»

Şi Calic conchide:

Nu știu dacă acel «ceva» și-a luat locul în flacoanele umplute cu formol din dulapul aflat în pivnița secretă din Sachsenhausen, în schimb, în timpul șederii mele în lagăr, am putut constata personal că unii deținuți cu un aspect fizic ciudat care se lăsau convinși, momiți fiind cu câteva țigări, să se înscrie voluntari pentru a experimenta un medicament, nu mai reapăreau”.

★
★ ★

O carte întreagă n-ar ajunge pentru a povesti „extravagațele criminale” ale lui Ilse Koch, soția comandantului lagărului de la Buchenwald. „Comandanta” voia să-și construiască un manej de călărie și, cum era grăbită să încalece o mânză pe care i-o oferiseră „în asociație” unii dintre amanții ei, și în special doctorul Hoven, despre care vom mai vorbi în capitolul despre tifos, o sută de deportați se istoviră ziua și noaptea la ridicarea acestei clădiri de o sută de metri lungime. Treizeci dintre ei pieriră lângă zidurile, lambriurile și oglinzile manejului. În fiecare dimineață, „comandanta” călărea zece

minute. Corul SS-iștilor însoțea evoluțiile ei. Apoi ea se ducea să facă baie; adeseori cada era umplută cu lapte sau cu vin de Madera, iar alteori își încredința corpul mâinilor experte ale unui masor, care inventase pentru ea un tratament pe bază de lămâi din America de Sud. Dar fosta dactilografă angajată la o fabrică de țigări se dădea în vânt după tatuaje, și infirmierii trebuiau să-i semnaleze toți deportații al căror corp era împodobit cu portrete, inscripții sau „scene artistice".

„Comandanta" examina tatuajul; dacă socotea că este demn să figureze în colecția ei, încredința pe deportat kapoului ei favorit, Karl Beigs. Blândul Karl făcea o injecție în „tabloul vivant". Deportații de la serviciile patologice scoteau tatuajul, îl tăbăceau și îl ofereau „comandantei". Un medic SS, Müller, sugeră tânărului doctor Wagner să pregătească o teză despre tatuaje. Fără a căuta să afle de unde provin pieile, Wagner se puse pe lucru. „Medicul director" al lagărelor, colonelul SS Lolling, încuraja aceste lucrări, îi ceru să țină seama de granulația, grosimea pielii. El cerea adesea specimene pentru a-și „epata" prietenii. „Comandanta" puse să i se lucreze o „suprafață mare" pentru abajurul de pe biroul soțului ei. Suportul era un femur. Doamna Koch avea trei perechi de mănuși din piele tatuată... Colecția deveni o industrie. Se confecționau coperți de cărți, tocuri de bricege și pudriere.

Eliberând lagărul în luna aprilie 1945, americanii descoperiră o altă colecție: capete micșorate după metoda Jivaro. Capete de mărimea unui pumn cu mustăți și păr lung. Cele mai „izbutite", două piese prezentate pe un soclu de abanos, erau craniile a doi polonezi care întreținuseră relații „degradante" cu cetățene germane. Tăietorii de capete din Buchenwald au micșorat și au împăiat „la perfecție" mai multe zeci de capete de „diferite tipuri". Adevărată treabă de vrăjitori din Amazonia. „Rețeta" fusese comunicată de specialiștii de la Ahnenerbe, la cererea medicului-colonel SS Lolling.

IX. „Nu vreau să mai văd triunghiuri roz în lagăre...”

Prințul G.R... avea pe trupul său mai multe sute de tatuaje. Mai mult decât un tablou, era o mare expoziție erotică.

„Fiecare scenă a fost schițată la fața locului, în toate porturile vechi și noi, eu însumi am copiat desenele”.

Comandanta n-a știut niciodată despre această colecție unică, prințul fiind internat la Dachau din ordinul lui Himmler. Homosexual, legăturile sale amoroase în cercurile național-socialiste stârniseră mânia reichsführerului. Himmler, care, după cum am văzut, voise să salveze pe prostituate de la decădere, începu să se ocupe în același timp de deportații care arborau pe uniforma vărgată triunghiul roz al infamiei{44}. Adună pe inspectorii-șefi ai lagărelor și le declară!

„Nu mai vreau să văd triunghiuri roz în lagăre”.

Şi le povesti aventura prințului, argumentând cu foile medicale.

Himmler îl trimisese pe prinț la Dachau, căci se gândea „că munca grea și condițiile aspre de existență într-un lagăr de concentrare vor contribui la însănătoșirea sa rapidă”{45}.

Prințul, personaj influent la München, nu putea fi totuși tratat ca un evreu obișnuit. Comandantul se deplasase personal pentru a-l primi:

— Doriți poate să faceți un duș?

Prințul izbucni în hohote de plâns. Desigur, nu voia ca niște profani să frunzărească „albumul său vivant”.

Doctorul îl examina și redactă un raport către Himmler:

„Locul acestui om, care mărturisește el însuși «că încă din adolescență are dorințe sexuale excesive, pe care nu reușește să și le satisfacă», nu este într-un lagăr de concentrare, ci într-un sanatoriu”.

Așteptând hotărârea lui Himmler, el este legat de patul său; a doua zi se prăbușește când este pus să împingă un vagon. Va muri peste două zile... de inimă rea. Himmler s-a interesat mult timp de acest caz, a trimis la Dachau medici, profesori universitari, a cerut rapoarte peste rapoarte. Şi deoarece fiecare specialist i-a comunicat: „Este o boală care nu se vindecă”, Himmler începu să se ocupe de această problemă.

„Reichsführerul{46} organiză la Ravensbrück «stagii de vindecare». Un anumit număr de homosexuali care nu dăduseră dovezi definitive de renunțare la viciu fură aduși să lucreze împreună cu fete și supuși unei observații foarte stricte. Se ordonase fetelor să se apropie pe nesimțite de acești oameni și să facă uz de farmecele lor sexuale. Cei care se îndreptaseră într-adevăr (înaintea stagiului, în fața vexațiunilor, a amenințărilor) profitară de ocazie fără a se lăsa rugați;

în ce privește incurabilii, ei nu acordară femeilor nici măcar o privire. Dacă acestea se arătau prea provocatoare, le întorceau spatele cu scârbă și groază.

«Stagiul» se termina cu o ultimă încercare: vindecații erau lăsați singuri în prezența bolnavilor. Dacă cedau, totul trebuia luat de la capăt".

Himmler califică aceste stagii ca pe un „semieșec" și căută o soluție radicală. O găsi în persoana unui comandant SS danez, doctorul Vernaet, care inventase o metodă infailibilă pentru a vindeca homosexualitatea. El ceru „în mod respectuos" autorizația de a o experimenta într-un lagăr, „întrucât aflase că se obișnuia". Himmler nu lăsă să-i scape ocazia și-i deschise gardurile de sârmă ghimpată de la Buchenwald.

Doctorul Vernaet selecționă cincisprezece cobai, homosexuali „incurabili". Ei îl întrebară pe doctorul Horn, un deținut, ce o să li se întâmple...

„Erau foarte speriați, tremurau ca varga. Le-am spus că era vorba de un hormon masculin care urma să li se introducă și că nu va fi ceva periculos".

Doctorul Vernaet, ca și Rascher, dorea să-și valorifice bănește preparatul. Îi propuse lui Himmler:

„Am putea vinde această invenție în străinătate la bursa neagră pentru a obține devize. Am putea-o făgădui spionilor drept răsplată pentru informații folositoare"{47}.

Himmler ridică din umeri și îl sfătui să-și experimenteze mai întâi hormonii înainte de „a visa cu ochii deschiși".

„Pila Vernaet" trebuia introdusă în regiunea inghinală sau sub pielea pacientului. Din cincisprezece operați, doi sucombară și nici unul nu se „vindecă"...

Flossemburg.

„Un deținut polonez nou sosit suferise înainte de război o gravă intervenție chirurgicală: ablațiunea stomacului, a splinei și a treizeci de centimetri de duoden. Comisese imprudența de a spune toate acestea medicului infirmeriei sturmbanführerul Schmidt, sperând că va fi scutit de muncă. Acesta, care nu examinase niciodată un om fără splină, voi să vadă cum fusese făcută operația. El practică o nouă incizie în același loc, privi și închise.

După cincisprezece zile, polonezul muri pe patul său de spital”{48}.

Curiozitate foarte firească, dacă ne gândim că regina Cleopatra punea cu regularitate să se deschidă pântecele slujnicelor sale gravide pentru a urmări dezvoltarea fătului. Rafinament suprem: ea însăși obliga „femeile sale” „să aștepte” un copilaș amenințându-le cu moartea dacă nu acceptau să contribuie la măreția națiunii.

★
★ ★

Doctorul Neumann de la Institutul de igienă de pe lângă Waffen SS din Berlin tăia bucăți din ficatul oamenilor în viață. Toate victimele sale mureau în chinuri îngrozitoare Cel mai odios din această specie de medici SS-iști era cu siguranță doctorul Eysele. La Buchenwald, la Natzweiler din 1940 până în 1943, el a depășit, de departe, toate ororile pe care le-au comis alți medici din SS. Practica și el, pentru dezvoltarea sa „profesională”, vivisecția asupra unor oameni pe care astfel îi asasina: își alegea victimele la întâmplare, pe cărările lagărului, le ducea la ambulanță și le injecta apomorfină, pentru a se bucura de efectul produs asupra lor. Fără cea mai mică necesitate, făcea operații și practica amputări. Şi nici nu se punea problema anestezierii victimei! Unul din rarii martori care a supraviețuit și care a servit și el drept cobai lui Eysele a fost evreul olandez Max Nebig, asupra căruia a efectuat o gastrectomie. După operație, când urma să fie omorât printr-o injecție, kapoul infirmeriei i-a făcut o înțepătură inofensivă cu apă distilată și l-a îndepărtat pe „muribund” de sub ochii lui Eysele, punându-l la adăpost în pavilionul tuberculoșilor, unde, de teamă să nu se molipsească, medicul SS nu intra niciodată. Nebig rămase ascuns acolo până în 1945.

★
★ ★

Este cert că și alți medici operau deportați în taina laboratoarelor „pentru a vedea”. Cadavrele pe care le studiau pe marmura morgii nu le ajungeau. Observația directă pe o ființă vie le părea mai utilă, mai științifică. Dar astăzi lipsesc dovezile pentru a acuza pe cutare sau

cutare medic. Se știe, bunăoară, că la Dachau dispăreau toți deportații care aveau vreun membru atrofiat... De asemenea, n-a rămas nici o dovadă despre experimentările cu medicamente noi, în afară de polygalul lui Rascher. Se știe, totuși, despre aceste experiențe, deoarece au fost găsite scrisori în arhivele lui Himmler, că un medicament – diamino difenil sulfon – fusese experimentat la Buchenwald pe bolnavi. Este probabil că zeci, poate sute de droguri au fost încercate pe pacienții infirmeriilor sau pe deținuții din fortărețe. Astfel, un deportat din Lille, Emile Rose, mi-a predat un dosar gros despre „misterele medicale" din fortăreața Kassel.

„Mă aflam singur într-o celulă cu un medic german și câțiva infirmieri. Mi-au făcut în mod regulat injecții de toate felurile: intravenoase, intramusculare, în coloana vertebrală și în testicule... Astăzi sunt complet dărâmat".

★
★ ★

Medicii de pe front întocmeau necontenit rapoarte asupra ravagiilor făcute de serurile germane anticangrenoase pe care le administrau răniților. Adeseori, după injecție, bolnavul murea. Dimpotrivă, serurile franceze erau eficace și nu provocau nici o tulburare. Academia de medicină militară și doctorul Mrugowsky, igienistul-șef de la Waffen SS, socotiră că fenolul conținut în serul german era cauza acestor accidente. În cursul unei ședințe la Academie, Mrugowsky îl însărcină pe Ding să participe la o ședință de „eutanasie" într-un lagăr „pentru a vedea" cum ucidea fenolul.

Ding, un tânăr medic SS, conducea centrul experimental de tifos de la Buchenwald{49}. Nu se arătă preocupat să afle dacă acești cobai aleși erau condamnați la moarte. SS-iștii împinseră într-o sală de spital cinci deportați cu bustul gol. Medicul de gardă le spusese că vor fi vaccinați împotriva tifosului. Ei erau relaxați, surâzători, fericiți că scapă de munca în echipă. Ding a redactat un raport:

„Deținuții se așezară liniștiți pe scaun, fără emoție, lângă o lampă. Un infirmier bloca vena brațului și doctorul Hoven injectă cu repeziciune douăzeci de centimetri cubi de fenol brut nediluat. Ei muriră în timpul injecției, fără a da semne de suferință, în mai puțin de o secundă".

Experiență de înaltă ținută științifică, după cum s-a putut constata! Dar, prin ochii lui Ding, medicii de la Academia de medicină militară „au văzut".

★
★ ★

În cursul verii 1944, în regiunea Cracoviei, un funcționar polonez fu ușor rănit de un membru al Rezistenței. După două ore el muri,

prezentând toate simptomele unei otraviri. Partizanul fu găsit. Gloanțele din revolverul său erau goale și conțineau niște cristale. Institutul de chimie de pe lângă poliția criminală analiză otrava: era aconitină{50}. Gloanțele fuseseră fabricate prin metode rudimentare într-un laborator. Mrugowsky și Ding încercară o experiență. La 11 septembrie 1944, cinci deportați au fost obligați să se culce în curtea unei barăci din Sachsenhausen. Un subofițer SS și-a încărcat revolverul său de 7,65 și în prezența medicilor a tras în coapsa stângă a „selecționaților". SS-istul, fără îndoială emoționat, tremura. Răni prea grav doi deținuți. Mrugowsky scrise în raportul său:

„Acești doi subiecți umani au fost abandonați".

Ei agonizară cu siguranță într-un colț, în timp ce grupul de observatori se apleca peste ceilalți trei răniți; dar există și o altă versiune: în curtea barăcii s-a petrecut o dramă pe care spectatorii au ținut s-o ascundă. Ding povesti mult mai târziu secretarului său, deportatul Eugen Kogon, că unul dintre rușii „selecționați" izbutise să ascundă un cuțit și-l atacase pe Mrugowsky. Ne închipuim reacția gardienilor, care și-au scos pumnalele din teacă și l-au lichidat pe deportatul deja rănit de glontele otrăvit; celălalt rus a avut aceeași soartă... Ceea ce ar explica „abandonarea" celor doi subiecți umani și observațiile publicate, care nu menționează nimic despre soarta celor doi „cobai".

„Această execuție{51} a fost una din experiențele cele mai oribile din viața mea. Pe de altă parte, nu puteam reduce durata suferințelor, căci nu exista nici un antidot".

„După{52} douăzeci sau douăzeci și cinci de minute se iviră tulburări și o ușoară scurgere de salivă. După patruzeci și trei până la patruzeci și patru de minute, o nouă scurgere foarte abundentă de salivă... salivă cu spume... simptome de sufocare, vărsături.

În timpul primei ore, pupilele nu-și schimbară aspectul. După șaptezeci și opt de minute s-a putut constata o dilatare de importanță medie a pupilelor și în același timp o apatie în materie de reacție la lumină. Reflexele rotuliene și ahileene dispăruseră.

După nouăzeci de minute, unul din subiecți începu să respire adânc și fu cuprins din nou de o agitație motrice progresivă. Respirația deveni rapidă și superficială. În același timp, avea grețuri puternice.

Unul din subiecții umani încercă în zadar să vomite; Pentru a reuși, își introduse în gâtlej patru degete de la mână. Chipul îi era congestionat. Dimpotrivă, ceilalți doi subiecți umani păliră prea repede. Agitația deveni puternică: se ridicau, cădeau înapoi, dădeau ochii peste cap, făceau mișcări dezordonate cu mâinile și brațele. Încetul cu încetul, se calmară, în timp ce pupilele se măriră la maximum. Condamnații rămaseră întinși liniștit. Moartea surveni

respectiv la o sută douăzeci și unu, o sută douăzeci și trei și o sută douăzeci și nouă de minute după rănire”.

E inutil să mai precizăm că gloanțele otrăvite nu au fost niciodată fabricate pe cale industrială. Experiența făcută „pentru a vedea” nu a servit la nimic.

★
★ ★

Acest „experiment” trebuie pus alături de o serie de crime și mai cumplite comise la Ravensbrück.

Doi SS-iști de serviciu în lagărul tineretului, Happ și Koehler, nu reușeau să cadă de acord asupra unei probleme care li se părea esențială în ajunul eliberării lagărului.

— Suferi mult când ești rănit de un glonte? Cât timp trece până mori dacă ești atins la picioare, în pântece, la față?

— N-avem decât să încercăm.

— Să încercăm? Un medic ne-ar putea lămuri.

— Nu, nimic nu valorează mai mult ca observația directă. De altfel, medicii au multe alte experiențe de făcut ca să ne mai asculte și pe noi...

Nebunia experimentală a medicilor îi molipsise de multă vreme și pe gardienii lagărului. Nu mai punem la socoteală „cercetările stupide” făcute de SS-iști; fiecare deportat le-ar putea cita cu zecile. Cât timp poate să reziste un om care stă într-un picior? Recordurile sunt omologate de secretariatul directorului. Câți kilometri poate străbate un om slăbit mergând la pas, alergând înainte de a se prăbuși? Studii asupra gimnasticii, a orelor de somn, a randamentului, a hranei, a „distribuirii” și „încasării” de lovituri. Cum să te descotorosești de cadavre? Cum să strângi cât mai repede cu putință îmbrăcămintea, dinții? Etc.

Happ și Koehler erau hotărâți, nimic nu i-ar fi putut opri.

Vera Salvequart, o infirmieră SS din lagăr, a depus mărturie la procesul referitor la Ravensbrück înainte de a fi ea însăși condamnată{53}.

„Cam pe la 5 sau 10 aprilie 1945, un convoi de aproximativ două sute de femei, dintre care paisprezece călugărițe, sosi din Polonia. Aceste femei au fost cazate în baraca 2. Una din călugărițe, Izabela Masynska, îmi ceru câteva tablete pentru ea și tovarășele ei care sufereau de diaree.

În ziua următoare mă aflam în sala morților, la serviciul de recuperare a aurului. Happ și Koehler au intrat și mi-au spus să-i urmez în lagărul cel mic. Între timp, Happ adusese pe cele paisprezece călugărițe în bucătăria căreia i se schimbase destinația, situată în spatele barăcii mele. Deodată, am auzit împușcături. Chiar în clipa

aceea am fost chemată de Happ. Îmi ordonă să aduc foarfeca dentară în faimoasa bucătărie. Când am intrat, am văzut un spectacol de nedescris. Câteva călugărițe erau rănite îngrozitor și se tăvăleau pe podea, cu ochii crăpați, orbitele smulse, din obrazul lor țâșneau șiroaie de sânge.

Happ și Koehler trăgeau cu revolverul, de la distanță foarte mică, asupra acestor femei, pe care le nimereau în punctele mai puțin vulnerabile ale corpului, în special în obraz, pentru a vedea cât rezistă un soldat rănit, cât timp poate să supraviețuiască. O experiență care trebuia făcută{54}.

După câteva secunde, aceste femei, care mai respirau încă, fură duse la crematoriu. Totul s-a petrecut, cred, în mai puțin de o oră".

★
★ ★

Edouard Lambert{55} stătea în poziție de drepți pe culoarul infirmeriei din Buchenwald...

— Apropie-te!

Şchiopătând, Lambert înaintă spre medic. Îl vedea pentru prima oară.

— Ce-i cu piciorul tău, te mai doare?

Lambert și-l strivise sub roata unui vagonet.

— Gata, nu mai am nimic! Ies imediat la lucru.

Medicul se dădu la o parte pentru a-l lăsa să treacă.

— Bine! Ai drept la o compensație. O masă bună înainte de a-ți relua lucrul.

Pe masă erau o cană de apă, o pâine mare și doi pui rotunjori, strălucind de grăsime, rumeniți, calzi, minunați. În mai puțin de o clipă, gura deportatului se umplu de salivă, mâinile îi tremurau de poftă, de plăcere.

— Uite. Asta-i pentru tine. Nu te zori. Ai o oră, dar trebuie să termini tot. Te las.

El rămase singur în fața mesei. Simțea că-l apucă amețeala. Se repezi mai întâi asupra pâinii; la prima îmbucătură înțelese:

„Dacă înfulecam tot, muream. Ştiam. Trebuia să mănânc fără grabă. Medicul subliniase că aveam o oră la dispoziție. Începui să ronțăi încet o pulpă. La a treia, simții un nod în stomac. Am încetinit ritmul. Pe masă nu era nici cuțit, nici furculiță. Eram ca un animal, plin de grăsime, cu nările umflate! Nu mă gândeam decât la pâine! Puii, asta era sigur, îi dădeam eu gata... Dar pâinea? Acolo era o chiuvetă cu un robinet. Gaura de evacuare a apei nu avea grătar. Am fărâmițat pâinea. Cântărea peste un kilogram. Când doctorul se întoarse, nu mai erau pe masă decât două schelete de pui și un coltuc mititel".

— Ia te uită! Ce poftă!

Râdea.

— O țigară?

Acceptai.

— Bine, și acum să te examinez puțin.

Timp de douăzeci și patru de ore, Edouard Lambert fu dat pe mâna a doi infirmieri, care-i luară de două ori sânge și-i controlară continuu temperatura, inima, tensiunea. A doua zi, doctorul îi dădu un pahar de alcool și îi ură noroc.

— Îți vei aminti de puii mei. Ai crezut că-s nebun. Hai, du-te, îți doresc să se termine totul cu bine pentru tine.

Apoi îi strânse mâna. Şi astăzi încă Lambert se întreabă de tâlcul acelei mese demne de Pantagruel. Doctorul anonim (nu purta însemnele metalice ale SS) se ocupa cu siguranță cu studii despre nutriție. Aceste cercetări se desfășurau în permanență în lagărele de concentrare și de fapt în toate lagărele. Karl Brandt recunoscu la Nürnberg că ordonase experiențe cu hrană concentrată asupra deportaților din Oranienburg.

„Era vorba de alimente concentrate, care trebuiau parașutate în anumite regiuni din Rusia. Noi am luat această hotărâre după ce am primit rapoarte din fortăreața Stalingradului. Se discuta despre modul de încorporare a grăsimilor și proteinelor. Aceste experiențe erau importante, dar nepericuloase. Rațiile conțineau un număr de calorii de două și chiar de mai multe ori mai mare decât cel necesar... Doream să cunoaștem felul de alimentație cel mai potrivit care să permită ostașilor să-și facă datoria".

La Mauthausen, experiențele asupra alimentației au provocat moartea mai multor deținuți. Jean Laffitte, matricolul 25519, a fost unul din primii francezi deportați în acest lagăr. Stătea în baraca 16, denumită de unii „baraca cobailor", iar de alții „baraca morții".

„Baraca 16{56} ridicată exact în fața crematoriului, era înconjurată cu un gard special și izolată de restul lagărului. Nu ieșeam decât pentru a merge la lucru, pe care-l executam la carieră, în echipe supuse la muncile cele mai grele. Tot restul timpului eram în carantină, chiar și în cursul apelurilor zilnice. Lipsiți de paturi, înghesuiți unii într-alții, eram obiectul unor vexațiuni permanente (tot felul de controale, gimnastică cu lovituri de ciomag dușuri înghețate etc.), care în mod practic ne răpeau orice odihnă.

«Experiențele» care se făceau pe noi se bazau pe un regim special de alimentare, ale cărui efecte erau încercate asupra organismului uman. Această hrană se prezenta sub formă de fierturi. Ele se compuneau, atât cât am putut noi să ne dăm seama, din reziduuri vegetale sau surogate chimice. Unele din aceste fierturi provocau dizenteria sau constipația. Una dintre ele, în care am putut descoperi

grăunțe de ovăz cu mălură, pricinui în câteva ore moartea mai multora dintre noi.

În fiecare săptămână eram cântăriți și eram supuși unui examen sumar, în interiorul barăcii, într-o atmosferă de urlete și lovituri. În fiecare lună eram conduși sub pază severă afară din baracă, pentru un examen mai complet și pentru luări de sânge, ceea ce agrava și mai mult slăbiciunea noastră fizică. La majoritatea acestor vizite, eram obligați să stăm goi afară timp de mai multe ore.

În general, regimul din baraca 16 a provocat pentru o perioadă egală o mortalitate cu mult mai mare decât aceea constatată în alte barăci. Bolnavii sau răniții din baracă nu erau admiși să fie îngrijiți la infirmerie”.

★
★ ★

Lagărul din Gusen.

„Am fost{57} spitalizat la infirmerie, în «baraca cu purici». Am fost închiși aici pentru a se vedea cât timp puteam rezista la acțiunea acestor paraziți. L-am văzut pe șeful barăcii 31 făcând experiențe pe bolnavii pe care voia să-i vindece. Avea o seringă enormă în care deșerta toate fiolele dintr-o cutie și părea foarte surprins de rezultat, deoarece, de fiecare dată, bolnavii mureau în chinuri groaznice”.

XI. Afacerea otrăvurilor

Căpitanul Selvester, un bărbat cu mustăcioară linsă, cu pistrui, degete noduroase, fixează îndelung pe acest pirat scăpat parcă de pe o brigantină sabordată.

— De ce porți legătura asta pe ochiul stâng?

— A, e o nimica toată. O zgârietură.

— Cum te cheamă?

— Aveți actele, nu știți carte?

— Cum te cheamă?

— V-am spus: citiți.

— Cum te cheamă?

— Heinrich Hitzinger.

— Din ce unitate faci parte?

— Din poliția militară secretă.

— Ce grad?

— Plutonier....

Palid, Himmler își recapătă încrederea în el. Acest mărunt căpitan britanic, stupid și mărginit, nu l-a recunoscut. El, atât de preocupat de mustață, ar fi putut să-și dea seama că arestatul și-a ras-o pe a sa; sub nas, pielea era mai albă. Ah, dacă măcar și-ar fi putut „pierde", ca toată lumea, actele. Dar nu! S-a declanșat vechiul reflex de polițist: cu un permis de trecere al serviciului de securitate al Armatei de uscat, nimeni nu putea să-l considere suspect...

În afară de englezi, care arestau pe toți cei care fluturau acte, și în special pe membrii serviciilor de securitate, considerați *a priori* drept „posibili criminali de război". Santinela de la postul de control din Meinstedt examinase îndelung acest carnet de identitate barat cu negru, neted, timbrat, ștampilat.

„Părea că ieșise dintr-un seif. Am telefonat unui ofițer și l-am reținut pe Hitzinger și pe tovarășii săi. Erau zece. Toți deghizați. Îmbrăcați atât cu haine civile, cât și militare".

La 23 mai 1945, deținuții sunt transportați în lagărul britanic de interogatoriu 031 din Luneburg.

— Numele dumitale?

Atunci, Hitzinger ia o poză teatrală, își smulge legătura de pe ochi, scoate o pereche de ochelari din buzunar, și-i potrivește pe nas și încremenește într-o poziție de drepți.

— Mă prezint: reichsführerul Heinrich Himmler. Sunt grăbit. Trebuie să-l văd neapărat pe mareșalul Montgomery. Este urgent.

Căpitanul nici n-a crâcnit. A sunat pe gardieni și le-a predat prizonierul.

— Trebuie să telefonez la Cartierul general.

Selvester s-a întors cu un ofițer.

— Am vrea să comparăm semnătura dumitale cu o copie pe care o avem aici.

— Pentru a vă folosi de ea făcându-mă să declar cine știe ce. Refuz.

Căpitanul se apropie de reichsführer.

— Dezbracă-te.

Într-un buzunar al pantalonilor, celălalt ofițer găsește două fiole. Le arată lui Selvester, murmurând:

— Otravă.

Selvester îl întreabă pe Himmler:

— La ce servesc aceste fiole?

— Medicamente. Am adeseori dureri de stomac.

Fiolele sunt lungi. Cât o jumătate de țigară. Selvester se gândește că Himmler trebuie să ascundă una mai mică în gură.

— Îți păstrăm hainele. Vei îmbrăca uniforma asta britanică.

Himmler refuză.

— Nu, zău! Ca apoi să mă ucideți ca spion?

Al doilea ofițer explică impasibil:

— Nu obișnuim așa ceva. Cred că nu avem aceleași reguli de război. Ar trebui s-o știi.

Selvester dispare și se reîntoarce tocmai când Himmler consimte să se îmbrace.

— Ți-e foame probabil?

O ordonanță aduce sandvișuri și două ceainice.

Himmler se servește.

— Aș fi preferat vin. Credeți că voi fi condus la mareșal?

— Așteptăm pe unul din adjuncții lui.

Colonelul Murphy de la Biroul 2 al statului-major al lui Montgomery discută într-o odaie vecină cu medicul-căpitan Wells, care descoperise fiolele de cianură.

— Cum arată?

— Nervos. A refuzat să se îmbrace cu uniforma noastră. Zice că vrem să-l omorâm sau, mai rău încă, să-l fotografiem și să-i discreditățm în ochii nemților. A primit o pereche de indispensabili, o cămașă și ciorapi. I s-au aruncat pe spate două pături.

— Şi otrava?

— Am găsit capsule într-un buzunar. Nimic în corp.

— În gură?

— Nu l-am examinat. Dar a mâncat și a băut.

— Bine! O să vedem imediat.

Michael Murphy îl recunoaște pe Himmler.

— Vrei să-l vezi pe mareșal?

— Am pregătit o scrisoare pentru el. Sunt și acum comandantul

SS-ului.

— Ştiu. Te rog să mă urmezi.

Murphy îl conduce pe Himmler într-o celulă din închisoarea de pe Ulzenerstrasse. Sergentul-major Edwin Austin este însărcinat cu paza reichsführerului.

„Nu mi s-a spus că era el. Dar l-am recunoscut. Văzusem fotografii de-ale lui. Tremura sub pături. Mi-era o teamă grozavă că se va sinucide. Generalul Prützmann a sfărâmat între dinți o fiolă cu otravă în fața mea... Aveam un interpret. I-am arătat prizonierului patul cu saltea de paie și i-am spus să se dezbrace în pielea goală. S-a enervat.

— Nu știi cu cine ai de-a face?

Am răspuns:

— Ba da, cum să nu, ești Himmler. Mie mi-e tot una. Am primit ordine. Haide. Executarea. Culcă-te".

Tocmai în clipa aceea, Murphy și Wells sosiră în fața celulei. Austin deschise ușa.

— Trebuie să te percheziționăm. Trebuie să ne convingem...

— Ştiu, otrava. Am mai fost percheziționat.

Acestea vor fi ultimele cuvinte ale lui Himmler. Cu minuțiozitate Wells examinează corpul prizonierului. Îi trece mâinile prin păr și apoi, cu un gest brusc, i le bagă în gură, apăsând pe ceafa reichsführerului. Două degete ale mâinii sale drepte au forțat buzele. Himmler îl mușcă pe Wells până la sânge. Deja se zvârcolește pe pat, scuipând bucățele minuscule de sticlă. Murphy își pierde capul.

Ne-a tras pe sfoară. Scârnăvia!

Wells întoarce corpul, îl scutură. Nu mai e nimic de făcut: vomitive, spălături stomacale, respirație artificială. Unsprezece minute după ce a sfărâmat capsula de cianură, Himmler se va rostogoli mort pe podea.

Austin trage pătura peste chipul vânăt:

— Ah, frumos mai arată! Ăsta-i Himmler! În fond, n-are decât ceea ce merită.

★
★ ★

Cu ceva mai multă diplomație, britanicii ar fi putut pune mâna pe arhivele reichsführerului, îngropate undeva pe teritoriul german. Himmler, care se socotea singurul moștenitor istoric al lui Hitler, s-ar fi sinucis cu siguranță înaintea execuției sale (ca Göring). dar mai întâi ar fi destăinuit, din orgoliu și pentru a se justifica, principalele sale secrete. „Marele maestru" al experiențelor medicale pe oameni a preferat să dispară atunci când și-a dat seama că-i vor smulge din gură acea capsulă care îl apăra de o moarte infamantă și poate dureroasă, de o moarte a cărei zi și a cărei clipă dorea să și le aleagă singur. Nu

fusese el oare întotdeauna „făuritorul destinului său”?

Două evenimente petrecute în cursul anului 1941 îl făcuseră să adopte hotărârea de a „sfătui” pe fiecare demnitar sau cadru de răspundere al mașinăriei naziste să aibă în permanență „la îndemână” o capsulă cu otravă.

La 10 mai 1941, urmașul führerului, Rudolf Hess, fugise din Germania pentru a negocia cu Winston Churchill terminarea războiului. Hitler fusese cuprins de o furie nemaipomenită.

— Trebuie să spunem că a fost răpit. De altfel, chiar a fost răpit... nu... nu, vom spune că era nebun, că a fost atras într-o capcană și, când și-a dat seama că a fost trădat, a înghițit otravă...

Două luni mai târziu, Himmler, vizitând un lagăr de concentrare, leșină la marginea unei gropi comune: un individ „mort” de două zile, pe jumătate acoperit de pământ, se ridicase urlând... Reichsführerul declară medicului său:

— N-aș putea suporta niciodată o astfel de suferință, un astfel de chin. Am să visez această fantomă. Cel mai bine, vezi dumneata, ar fi să am totdeauna asupra mea otravă.

Ca întotdeauna, Rascher, geniul rău al lui Himmler, se afla acolo unde trebuia, atunci când trebuia. Cei doi oameni încheiară un acord secret, întrucât știm prin Walter Neff că măruntul căpitan experimenta de unul singur otrăvurile în lagărul de la Dachau.

„Fabrica între șaizeci și optzeci de comprimate pe zi”.

După ce Rascher a pus pentru prima oară „la punct” otrava, practic toate lagărele au încercat-o. Heinz Baumkötter, medic SS-ist din lagărul de la Sachsenhausen, mărturisi la proces că unii deținuți au fost siliți să înghită cianură de potasiu. Informația cea mai importantă o datorăm scriitorului catolic Eugen Kogon{58}, care a depus mărturie la Nürnberg.

„Cunosc două cazuri. Primul, la sfârșitul anului 1943, iar al doilea, probabil, în vara anului 1944. În ambele cazuri au fost folosiți prizonieri de război sovietici.

Prima dată s-au introdus diferite preparate dintr-o serie de alcaloide în supa cu paste făinoase a prizonierilor de război care se găseau în baraca 46; fără să aibă cea mai mică bănuială, ei au mâncat supa. Doi s-au îmbolnăvit și au vomitat, un al treilea și-a pierdut cunoștința, al patrulea nu a prezentat nici un simptom. După aceea, cei patru au fost sugrumați la crematoriu și disecați.

A doua oară, Ding se întorsese de la Berlin și mi-a spus că avea o sarcină foarte neplăcută de îndeplinit. Trebuie să spun că în vremea aceea nu exista nici un lucru cu caracter particular sau oficial pe care el să nu mi-l destăinuiască. Își dădea seama că acum cauza național-socialismului era pierdută. Mi-a spus: «Kogon, vezi vreun mijloc să pot scăpa? Trebuie să experimentez pe prizonieri de război o otravă și să

raportez imediat. Este un ordin direct de la Mrugowsky...» Se duse în cea mai mare grabă la șeful lagărului Schubert și la comandantul Pister. Se îndreptară spre crematoriu. Patru prizonieri ruși fuseseră aduși în pivnița de zidurile căreia atârnau patruzeci și șase de cârlige. Cu aceste cârlige de măcelărie se sugrumau oamenii. Prizonierii au fost otrăviți. Ding mi-a spus mai târziu că au murit foarte repede. Ei au fost disecați și arși. Ding nu a trimis un memoriu scris la Berlin. Mi-a spus că trebuia să raporteze verbal lui Mrugowsky".

Ding arse chiar în fața lui Kogon hârtiuța pe care își notase formula chimică a otrăvii. Toate aceste precauții explică puținele informații care au ajuns până la noi despre aceste misterioase și criminale „afaceri ale otrăvurilor".

XII. Arborii sterpi

Talia, șoldurile, picioarele femeii sunt butucănoase; fața îngustă, mâinile lungi și fine. Gudrun a împlinit treizeci și opt de ani în luna mai 1967.

Era chiar numele ei în cartea de telefon din München; adresa la fel; Georgenstrasse nr. 81. Nu voiam să-i vorbesc, totuși, am format numărul. Ea a ridicat receptorul, a repetat de trei ori „alo" cu o voce slabă, seacă, răgușită, apoi l-a pus la loc în furcă. În fond n-aveam ce s-o întreb pe fiica lui Himmler. Cunoșteam toate răspunsurile pe care le-ar fi putut da la întrebările mele.

— De ce ați păstrat numele tatălui dumneavoastră?

— Pentru că sunt mândră de el, de numele lui.

— Cum trăiți?

— Singură. Am încercat toate meseriile înainte de a cumpăra o mică spălătorie. Mă descurc. Consacru toate clipele de răgaz memoriei tatălui meu. Sunt mândră de el. I s-a aruncat totul în spinare. Așa e foarte ușor pentru unii. Am să-l reabilitez. La nevoie, am să-mi dedic toată viața acestui lucru. Într-o zi se va vorbi despre el ca despre Napoleon... Să știți că el nu s-a sinucis. A fost asasinat.

Cred că, dacă ar fi trăit, Himmler ar fi fost mândru de fiica lui, această Gudrun atât de frumoasă, care s-a născut tocmai în perioada când el a pus la cale cea mai oribilă crimă din viața sa: sterilizarea a milioane de bărbați și femei.

— Europa va fi populată de arbori sterpi.

Europa fără copii{59}. Exact așa, Europa fără copii.

★
★ ★

— La revedere!

— Fiți curajoase!

— Nu vă vom uita!

— Curaj! Curaj! Curaj!

Lagărul de la Birkenau este încredințat că I... G... și cele douăzeci și patru de tovarășe ale ei au fost alese pentru un convoi destinat camerei de gazare. SS-iștii le și târăsc înspre dușuri. Aici, apa curge într-una... Norul mortal va apărea în curând probabil la Auschwitz.

În aerul înghețat al lunii noiembrie, femeile așteaptă, goale, poruncile călăilor lor. Ieri blestemau munca la terasamente în mlaștini... apa aceea care le măcina trupurile; astăzi regretă suferințele din ajun.

— Ce vor oare să ne facă?

Nimeni nu îndrăznește să răspundă.

I... G... se îmbracă. O rochie lungă, subțire, cu o uriașă cruce roșie

în spate, un fular mic murdar pentru a-și ascunde părul de trei centimetri, o pereche de saboți mari în picioare. Doi saboți pentru același picior.

— Alinierea!

Auschwitz nu e decât la patru kilometri. Din nou aceleași țipete, aceleași spaime.

— Curaj.

— Nu vă vom uita.

— Nu vreau să mor.

Şi deodată, obrajii se destind, buzele se întredeschid, schițând un surâs.

— Priviți, întoarcem spatele camerelor de gazare.

— E minunat!

— Încă o zi de viață!

— Înființează un nou lagăr de muncă.

— Nu! Tăceți. N-ați înțeles, ne-au luat pentru experiențe.

— Experiențe?

— Experiențe, experiențe, experiențe...

Cuvântul trece din gură în gură.

— Vedeți că am avut dreptate! Ne conduc la baraca 10.

— Ba nu, este baraca 1.

— Baraca 1, din zidărie, a înlocuit pe cea veche cu numărul 10 din lemn, dar e același lucru.

Paznica deținutelor le primește cu vorbe mieroase.

— Aici veți sta la căldură. E de cusut pentru toată lumea. Un adevărat paradis!

Femeile lucrează în tăcere. Cârpesc cămăși. A doua zi dimineață, șefa barăcii anunță:

— Veți fi examinate. Dacă totul iese bine, veți fi supuse unor însămânțări artificiale. Nu este nici periculos, nici dureros. Aveți noroc. Nu numai că veți sta la căldură, dar veți avea copii fără bărbați...

Supraveghetoarea barăcii se apropie de I... G...

— Ce zici?

— Nu ți-e rușine să-i ajuți pe nemți?

— Taci din gură, dacă nu, te denunț. Pregătește-te. Mergem acolo. Începem cu tine{60}.

Medicii, rezemați de o masă ginecologică din sticlă, discută între ei, fără a se sinchisi de deportate, lăsate în grija infirmierilor. I... G... face un pas înainte spre un medic. Acesta o fixează:

— Nu asta... următoarea.

O deportată nu se poate abține să nu-i șoptească la ureche:

— Băftoaso!

O noapte de speranță, o dimineață de spaimă, căci toate

deportatele sunt rechemate, „pregătite”.

Clauberg, cu un burduhan agresiv, își plimbă, țopăind, trupul lui mărunt, care nu trece de un metru și jumătate. Un taur năucit de soarele din arenă.

— Tu. Vino încoace.

I... G... mizează totul pe o carte.

— Domnule doctor, un medic mi-a spus ieri că nu sunt bună pentru experiență.

— Ei bine, eu cred că dimpotrivă. Mă interesezi.

Asistenții o instalează pe deportată pe uriașa masă ginecologică. Curele de piele îi imobilizează mâinile, gleznele. Un infirmier o apucă de cap.

— Ai făcut rău. Lui nu-i place să i te adresezi. Nu ți s-a spus niciodată că nu trebuie să vorbești neîntrebată?

Clauberg se apropie. Seringa pe care o învârte în mână seamănă cu un clistir gros.

Ea închide ochii și-și repetă: „Nu trebuie să mă mișc, ca să nu mă rănească. Nu trebuie să mă mișc!!!”

Lichidul vâscos care pătrunde în corpul ei îi produce mai întâi o usturime, apoi carnea se încinge, arde, se carbonizează înainte de a se topi.

Chinga mâinii stângi a alunecat. I... G... Își mușcă degetul mare pentru a nu urla... Îl mușcă până la os. Corpul ei violat, respirând cu greu, sfâșiat, se scaldă într-un lac de sudoare.

Infirmierul o dezleagă.

— Hai, du-te. E interesul tău să stai liniștită.

După ușă, tovarășele o așteaptă, ca s-o sprijine până la pat.

Clauberg se va înverșuna împotriva tinerei deportate care îndrăznise să-i adreseze cuvântul. Va organiza pentru ea nouă „ședințe”. Când I... G... va plânge în patul ei, întrebând:

— De ce eu, de ce tot eu? Celelalte nu se duc decât o dată, cel mult de două ori...

Supraveghetoarea barăcii îi va răspunde:

— Bine ți-a făcut. Te credeai într-un salon. Nu trebuia să te faci remarcată.

★
★ ★

Urmărind experiențele lui Mengele, am văzut că Himmler și societatea Ahnenerbe doreau să descopere secretul nașterii gemenilor, pentru a repopula de două ori mai repede teritoriile cucerite, de pe care se extermina populația inferioară. Hitler, care impusese debililor mintali și incurabililor eutanasia, pregătise, în 1935, o lege asupra sterilizării. Nu făcea decât să răspândească o idee dezvoltată pe larg în

biblia sa „Mein Kampf”.

„Statul trebuie să declare nedemnă de procreare și chiar să împiedice cu forța orice persoană care pare bolnavă și împovărată de o ereditate ce ar risca să aibă urmări proaste asupra descendenților săi”.

O dată cu ocuparea noilor teritorii din Răsărit, „legea” urma să fie extinsă și asupra oamenilor sănătoși. De ce? Foarte simplu, pentru că nu puteau fi lichidate toate popoarele printr-o lovitură de baghetă magică, și apoi mai trebuiau păstrați câțiva sclavi pentru a-i servi pe stăpâni. După ce sclavii vor fi vlăguiți sau vor muri, atunci noile valuri de arieni, tineri și puternici, vor munci la rândul lor. Sclavii vor fi sterilizați pentru a nu se crea probleme.

Victor Brack, prietenul lui Himmler, organizatorul și directorul programului de eutanasie în Germania, izbutise la perfecție să facă să dispară peste două sute de mii de bolnavi din spitale și casele de sănătate... precum și din azilurile de bătrâni, căci acest om, care își ucisese soția bolnavă cu propria sa mână, „din spirit de omenie”, puse să fie asasinați foștii combatanți mutilați din războiul din 1914–1918. Reichul își recupera paturile, economisea pensiile și închidea definitiv guri inutile.

Himmler, firește, i se adresă pentru a pregăti și organiza sterilizarea în masă.

Victor Brack expuse mai întâi problema.

„Din{61} zece milioane de evrei în Europa, cel puțin două până la trei milioane de bărbați și femei sunt capabili de muncă. Ținând seama de greutățile extraordinare pe care le ridică problema muncii, sunt de părere ca acești două până la trei milioane să fie în mod special aleși și păstrați. Acest lucru nu poate fi totuși realizat decât dacă sunt puși, totodată, în situația de a nu mai procrea”.

Soluția? Foarte simplă. O veți vedea:

„Sterilizarea așa cum se practică în mod normal asupra persoanelor atinse de boli ereditare nu poate intra aici în discuție, căci necesită prea mult timp și e prea costisitoare. Castrarea cu ajutorul razelor X este nu numai relativ ieftină, dar poate fi, totodată, practicată asupra a mii de subiecți umani într-un timp foarte scurt”.

Cum? Inimaginabil! Victor Brack voia să construiască un labirint fantastic...

„Un mijloc practic ar consta în a face ca persoanele ce trebuie tratate să se apropie de un ghișeu unde li s-ar cere să răspundă la câteva întrebări sau să completeze niște formulare tip de două sau trei minute{62}. Persoana așezată în spatele ghișeului ar manevra aparatul și ar pune în funcțiune două lămpi simultan, deoarece radiațiile trebuie emise din ambele părți. Cu o instalație având două lămpi ar putea fi sterilizate zilnic cam o sută cincizeci până la două sute de

persoane. Prin urmare, cu douăzeci de instalații de acest fel ar putea fi sterilizate zilnic trei până la patru mii de persoane. După părerea mea, nu ar putea fi atins un număr mai mare pe zi. Pot da numai o cifră aproximativă a cheltuielilor necesitate de un aparat cu două lămpi: circa douăzeci până la treizeci de mii de mărci. Se va mai adăuga însă prețul construcției unei noi clădiri, căci vor trebui montate instalații pentru protecția totală a manipulatorilor".

Himmler confirmă primirea propunerii, se entuziasmă pentru proiect, îl uită și, în sfârșit, îl lansă din nou, cerând experimentări în lagărele de concentrare. Un tânăr evreu polonez a depus mărturie la Nürnberg. Depoziția sa a fost întretăiată de hohote de plâns. Fratele său, două surori, părinții, deportați ca și el, nu s-au mai întors.

— La Auschwitz am primit numărul 132266. Într-o seară s-a ordonat tuturor evreilor de la douăzeci la douăzeci și patru de ani să se prezinte la birou. Nu m-am dus. Au fost selecționați douăzeci de deținuți care au trebuit să se prezinte la un medic în ziua următoare. S-au întors, dar nimeni nu a știut ce anume li se făcuse. Peste o săptămână, alți douăzeci de evrei între douăzeci și douăzeci și patru de ani au fost aleși. Dar de astă dată selecția fu făcută în ordine alfabetică și m-am numărat printre primii. Am fost transportați la Birkenau. În lagărul de muncă al femeilor. Acolo, un medic foarte înalt, în uniforma Luftwaffei, sosi cu motocicleta{63}. Am fost siliți să ne dezbrăcăm, iar organele noastre sexuale au fost așezate sub un aparat timp de cincisprezece minute. Acest aparat încălzi puternic organele noastre și părțile înconjurătoare, care mai târziu s-au înnegrit. După acest tratament am fost obligați să reluăm imediat lucrul. Câteva zile mai târziu, organele sexuale ale celor mai mulți dintre tovarășii mei au început să supureze și de-abia mai puteau să meargă. Cu toate acestea, au trebuit să muncească până au leșinat; cei care au leșinat au fost trimiși la camera de gazare...

... Peste două săptămâni am fost conduși la baraca 20 de la Auschwitz și operați. Ni s-a făcut o injecție în spate care ne-a insensibilizat partea inferioară a corpului. Ni s-au scos ambele testicule. Am putut urmări întreaga operație în oglinda unei lămpi.

— Președintele: Martor, nu te teme.

— Iertați-mă dacă plâng... Timp de trei săptămâni am stat în spital. Ni se dădea foarte puțină hrană, dar în schimb erau multe muște și paraziți. În ziua marii sărbători religioase evreiești, șaizeci la sută dintre bolnavi au fost duși în camera de gazare. Am fost eliberat la 30 aprilie 1945 de americani. Mă simt foarte descurajat și mi-e rușine că sunt castrat. Ce-i mai rău este că n-am nici un viitor... Mănânc foarte puțin și, cu toate astea, mă îngraș mereu... Am auzit vorbindu-se despre proces și m-am gândit că este de datoria mea să vin și să depun mărturie...

... Toate acestea pentru că eram evreu. Rog tribunalul să nu publice numele meu în nici un caz.

Doctorul Robert Levy din Strasbourg, deportat, conducea baraca chirurgicală de la Birkenau.

„Rănile pacienților se transformau adesea în cancere ale radiațiilor. Presupun că testiculele erau scoase pentru a permite un examen microscopic destinat să verifice rezultatul tratamentului cu raze. Bănuiesc că subiecții umani erau supuși unor radiații de intensitate variabilă, pentru a se descoperi doza cea mai potrivită. Acești tineri sterilizați erau lezați din punct de vedere fizic și mintal. Sufereau groaznic, deoarece radiodermita este o afecțiune extrem de dureroasă. Capacitatea lor mintală era redusă. Nu mai erau oameni, ci niște epave omenești".

O doctoriță franceză, doamna Hautval, a îngrijit mai multe victime ale sterilizării.

„Una din experiențele cele mai tragice a fost sterilizarea cu raze X a tuturor fetelor tinere între șaisprezece și optsprezece ani. Cele mai multe dintre ele erau grecoaice, creaturi fine, delicate, ale căror suferințe te revoltau... Micuțele se înapoiau seara într-o stare înspăimântătoare. Vomitau tot timpul și se plângeau de dureri abdominale cumplite. Multe au trebuit să stea în pat săptămâni și chiar luni întregi. Multe au fost atinse de arsuri radiologice foarte întinse, necesitind pansamente de lungă durată...

... Ar trebui spus ceva și de țigăncușele din Ravensbrück, fetițe ale căror chipuri nu se pot uita, zvârcolindu-se de durere pe podelele coridoarelor infirmeriei după sterilizare".

Căci „experiențele savanților" se făceau și pe copii.

O deportată, Gustawa Winkowska, îl întrebă pe doctorul Treite, specialist în aceste sterilizări:

— De ce faceți experiențe și pe ele?

— Trebuie să le sterilizăm foarte tinere, căci sunt în stare să aibă copii la treisprezece ani.

★
★ ★

La 29 aprilie 1944, adjunctul lui Brack putea să-i scrie lui Himmler:

„Castrarea bărbaților cu raze X este aproape imposibilă sau cere un efort care nu merită".

Toate aceste cercetări criminale pentru a se ajunge la această concluzie! Din fericire pentru viitorul Reichului, Clauberg găsise soluția...

★
★ ★

Rotofei și curățel, veșnic îmbrăcat într-un costum tirolez – pantaloni scurți și pălărie cu pene –, Karl Clauberg era medicul-șef al clinicii de femei a spitalelor Knapp și Sfânta Hedwiga din Königshütte, în Silezia Superioară. Deportații îl porecliseră „Zbor razant". Un cap mare pe un trup scurt. General SS, informator al Gestapoului, nu nesocotea avantajele financiare oferite de misiunea sa și plătea administrației lagărelor o primă pentru fiecare „utilizare de material uman". Laboratoarele civile cărora le furniza informații îi rambursau triplul primei plătite. Himmler acordase întreaga sa încredere marelui ginecolog.

„Numai dumneavoastră puteți găsi o metodă mai eficace și mai puțin costisitoare decât razele X. Cât timp v-ar trebui pentru a steriliza o mie de femei? Bineînțeles, fără ca ele să-și dea seama de ceva".

Reichsführerul ar fi dorit ca doctorul Clauberg să procedeze la sterilizare în cursul unui examen general. Şi cum să se aprecieze rezultatele? Nimic mai simplu:

„O experiență practică ar putea fi încercată închizând împreună un evreu și o evreică o anumită perioadă de timp".

Obsedat sexual, avid de relații între „animale de laborator", Himmler se delecta citind rapoartele medicale{64}.

La 7 iunie 1943, Clauberg îi scria:

„Metoda este practic pusă la punct. Ea poate fi aplicată printr-o singură injecție în uter în cursul unui examen ginecologic obișnuit. Va fi posibil să se sterilizeze, probabil, mai multe sute și chiar o mie de persoane pe zi cu un medic bine antrenat, într-un laborator bine dotat și poate cu vreo zece asistenți".

Am văzut la începutul acestui capitol cum și-a experimental Clauberg metoda asupra unei deportate franceze, I... G...: doctorița Hautval a declarat la Nürnberg:

„Baraca 10 cuprindea până la cinei sute de femei-cobai, toate evreice: franțuzoaice, grecoaice, belgiene, olandeze, slovace și câteva nemțoaice. Teroarea era cu atât mai mare, cu cât victimele nu știau despre ce era vorba. Prima din seria experiențelor făcute în baraca 10 se pare că a fost o sterilizare prin introducerea în uter a unui lichid caustic destinat a provoca obstrucția trompelor (Clauberg opera). Ea s-a făcut în trei ședințe, la intervale de o lună până la mai multe luni. Operația a fost urmată de radiografii. Numeroase operate au suferit cumplit."

Dar odată „metoda" sa pusă la punct, Clauberg voia să meargă mai departe. El ținea să le facă din nou fecunde pe aceste femei sterilizate, astfel ca medicii Reichului să poată îngriji arienele care, cu toate eforturile lor pline de răbdare, nu putuseră furniza proba „maternă" a patriotismului lor. Doctorița Dora Kleinova a cunoscut destul de bine baraca 10:

„Baraca de femei, izolată în mijlocul lagărului de bărbați, era înconjurată de mister. Ferestrele erau astupate cu scânduri bătute în cuie, în așa fel încât să facă cu neputință orice comunicare cu lumea din afară, și mai ales cu bărbații deportați. Noi eram închise în două săli mari, unde mai mult vegetau decât trăiau patru sute de femei înghesuite în paturi dispuse pe trei nivele. Disciplină de cazarmă, întărită cu înjurături, urlete dușmănoase și mai ales lovituri cu care ne răsplăteau supraveghetorii SS și personalul auxiliar, ales dintre deținuți...

Datorită instalației speciale de care dispunea Clauberg și după intențiile despre care vorbea fără să vrea din când în când, presupun că urmărea să încerce apoi asupra bolnavelor sterilizate mecanic experiențe de fecundație artificială. Din fericire, aceste proiecte au fost întrerupte de apropierea frontului rus, care a determinat evacuarea lagărului de la Auschwitz..."

... Şi dispariția lui Clauberg.

★
★ ★

Berlin. 1955... Un omuleț pirpiriu se furișează discret în sectorul britanic. În două valize grele, toată averea sa: manuscrise, documente, secretele sale. Clauberg mai are prieteni, protectori; se instalează și își clasează notele. Trebuie să-și publice cât mai repede cu putință, poate sub un alt nume, lucrările. El va salva femeile care nu pot avea copii. Lumea se va îmbulzi la conferințele sale. Trebuie mai întâi să găsească personal. La mica publicitate? De ce nu! Cititorii unui mare cotidian german au putut citi la rubrica ofertelor de serviciu:

Urgent
Profesor, doctor în medicină Karl Clauberg
caută
dactilografe perfecte,

care, fie că sunt șomere (ceea ce nu este probabil), fie că dispun de timp liber, în special seara, ar vrea să lucreze pentru el două sau trei ore zilnic. A se adresa imediat (de la 9 la 10 sau de la 19 la 20, inclusiv duminică) la clinica universitară, secția chirurgie (sectorul particular, camera 1). Posibilitate de post permanent pentru cele mai bune dintre ele. În acest caz, ele îl vor însoți cu mașina prin Germania, toate cheltuielile fiindu-le plătite.

Este inutil de spus că acest mic anunț a fost citit și de foști deportați de la Auschwitz. Comitetul foștilor deținuți din lagăr și numeroase asociații sau organizații de deportați au reclamat justiției. Clauberg a fost arestat la Kiel. Justiția federală germană a deschis în silă dosarul Clauberg. Au trecut luni de zile. Prieteni influenți l-au ajutat să se camufleze într-o clinică de psihiatrie:

— Este un nebun periculos...

Medicii au conchis că este „pe deplin responsabil", și el s-a înapoiat în celulă. Procesul urma să aibă loc în octombrie, dar a fost amânat pentru a treia oară. Al treilea avocat al său, von Pfründt, a introdus o cerere de instrucție suplimentară. Procurorul era sincer stânjenit. A căutat zadarnic un expert „cu un trecut nepătat". Toți cei solicitați s-au recuzat. Dosarul de acuzare, deși voluminos, nu conținea majoritatea crimelor doctorului. Nu aveau să fie judecate decât „o sută șaptezeci de cazuri de maltratări grave și patru cazuri mortale..." Între timp au apărut noi martori... vremea trecea. Într-o bună dimineață, Karl Clauberg a fost găsit spânzurat în celula sa. Ancheta oficială a opinat pentru sinucidere, dar ziariștii vest-germani au lăsat să se înțeleagă că societăți chimice influente, laboratoare farmaceutice pentru care Clauberg lucrase „pe vremuri" doreau „să-i cumpere tăcerea".

Cine l-a ucis pe Clauberg? Poate că pur și simplu Clauberg însuși.

★
★ ★

Victor Brack, promotorul sterilizării cu ajutorul razelor X, a fost condamnat la moarte la Nürnberg și executat. Capitolul „sterilizare" a fost foarte repede clasat; nu era pentru tribunal decât o paranteză în activitatea criminală a lui Brack, care dirijase planul eutanasiei și provocase peste două sute cincizeci de mii de asasinate. Brack s-a apărat într-un mod infantil:

„Sterilizându-i, îi salvam de la moarte!"

Depoziția merită osteneala să fie citită.

„În timpul verii anului 1941, unul dintre colegii mei din serviciul lui Bormann a venit la cancelaria führerului și mi-a spus că forurile superioare aveau intenția să găsească o soluție radicală pentru problema evreiască. Numai Martin Bormann putea fi instigatorul acestor planuri. Lucrul era foarte periculos, căci ceea ce știam despre caracterul său ne determina să ne închipuim că execuția acestor planuri va fi necruțătoare. În Germania, nimeni nu i se putea opune lui Bormann. Numai Hitler îi dădea ordine. Se putea presupune că, după război, multe din țările europene se vor adapta legislației germane privind evreii. Astfel, evreii din Europa centrală nu vor mai putea trăi acolo și trebuia să li se găsească o nouă patrie. Stabilirea evreilor în Madagascar avea avantajul de a suprima mărul discordiei constituit de Palestina. Hitler respinse acest plan. Când am fost trimis la Himmler, în ianuarie 1941, pentru a discuta cu el despre eutanasie, nu știam că în momentul acela Himmler era preocupat să descopere o metodă eficace și ieftină privind sterilizarea.

În cursul convorbirii, Himmler îmi spuse că pericolul evreiesc în

Germania se agrava din cauza amestecului dintre sângele evreilor polonezi cu acela al evreilor din Europa occidentală și-mi împărtăși planul său de a steriliza pe evrei în masă; mă întrebă dacă acest lucru nu s-ar putea realiza cu ajutorul razelor X. Comunicarea lui Himmler mă impresionă mult; după câte știam despre el, mi-era cu neputință să cred că această idee distructivă ar fi putut fi concepută de mintea lui, mă gândeam la Heydrich sau la Bormann, și m-am simțit obligat să fac tot ce îmi stătea în putință pentru a preveni această acțiune. De aceea m-am prefăcut că accept să mă informez despre posibilitatea sterilizării masive cu ajutorul razelor X".

Victor Brack făcea uitate scrisorile sale către Himmler, în care propunea întotdeauna mai mult decât i se cerea.

★
★ ★

Tribunalul de la Nürnberg achită câțiva medici germani care întreprinseseră realizarea unei a treia „metode de sterilizare".

Afacerea „caladium" a început în 1941, prin publicarea în ziarul german de medicină experimentală a unui articol semnat de doctorul Madaus, proprietarul unei firme farmaceutice, care punea la punct noi medicamente extrase din plante. Madaus arăta cum caladium seguinum, extras din seva unei plante din America de Sud, schweigrohr, provoca sterilitatea animalelor. Era, de altminteri, o plantă cunoscută de „toți vrăjitorii" pădurii virgine, obișnuiți să introducă această licoare magică în hrana dușmanilor lor, pentru a le răpi virilitatea și pentru a-i lipsi de urmași.

Numeroși medici citiră cu interes acest studiu. Unul dintre ei nu se putu abține să nu-l semnaleze lui Himmler.

„Mi-am dat{65} imediat seama de însemnătatea uriașă a acestui medicament în lupta actuală a poporului nostru. Am avea o armă nouă și puternică la dispoziția noastră, ar fi cu putință să producem un drog capabil, după un timp relativ scurt, să provoace o sterilizare secretă a unor ființe umane".

Pokorny îi ceru cu acest prilej lui Himmler, dacă-i aproba ideile, să dea următoarele dispoziții:

1. Doctorul Madaus să nu mai publice astfel de articole.

2. Planta trebuie cultivată pe plan mare (se poate cultiva lesne în sere).

3. Trebuie începute imediat cercetări asupra unor bărbați (criminali), pentru a se putea determina doza și durata tratamentului.

4. A se cerceta dacă se poate produce sintetic o „substanță chimică de valoare egală".

Himmler reciti scrisoarea, își aplică inițialele pe ea și notă pe marginea ei: Dachau.

Câteva luni mai târziu, adjunctul gauleiterului din regiunea Dunării de Jos adresa reichsführerului său o scrisoare identică. El propunea să se experimenteze pe deportații lagărului din Lackenbach și conchidea:

„Ar fi, desigur, interesant de a studia știința cultelor vechi și a castelor de preoți în ce privește forța genitală umană și fecunditatea. Populațiile din primele ere ale lumii, apropiate de natură, aveau și mai au și acum cunoștințe foarte vaste despre acest subiect, fără ca ele să fie cunoscute de știință".

Se poate pune rămășag că, în urma acestei scrisori, „gânditorii" de la asociația Ahnenerbe începură să se intereseze de „magiile" strămoșilor noștri.

Ce se întâmplă după aceea? Planta a fost cultivată în serele de la Dachau, au fost practicate sute de experiențe pe animale: efectele caladiumului echivalau cu o castrare. Tribunalul de la Nürnberg îl puse însă în libertate pe Pokorny:

„Oricât de oribile și josnice ar fi fost propunerile conținute în scrisoare, nu există nici o dovadă că s-ar fi luat vreodată măsuri experimentale practice. Acuzatul urmează a fi achitat, nu în virtutea modului în care s-a apărat{66}, ci în pofida lui".

Tribunalul, desigur, a conchis prea repede: n-a căutat „victime" printre supraviețuitorii din Dachau. Am regăsit în 1967 un fost deportat francez locuind la Brest: M... K..., sterilizat la Dachau.

„Timp de nouă zile mi s-a făcut câte o injecție dimineața, la prânz și seara deasupra pieptului stâng..."

Efectele acestor injecții corespund cu rezultatele obținute pe animale sterilizate cu ajutorul caladiumului în laboratoarele lui Madaus.

Poate că nu e numai o coincidență!

XIII. Războiul arhaic

Ahnenerbe triumfa... Asociația „Moștenirea strămoșească” se implanta pentru prima oară, efectiv, într-un lagăr de concentrare. Gata cu intermediarii! Nimeni nu va mai veni să-și bage nasul în cercetările cerute de reichsführer. Din păcate, laboratoarele erau cam ridicole: o baracă-hangar de 196 de metri lungime pe 7 metri lățime, dar așa e la început. Lagărul din Natzweiler, în apropiere de Strasbourg, unde tocmai se înființase în jurul profesorului Hirt „prima universitate SS”, era o alegere bună pentru o asemenea implantare. Lagărul, plasat în afara circuitelor turistice tradiționale pentru înaltele personalități și comisii specializate, nu atrăgea privirile și întrebările. În plus, Hirt, lingușitor, servil, foarte avansat în privința noii morale, nu avea să fie chinuit de scrupule. Hotărât lucru, o excelentă trambulină pentru un salt înainte, necesar oricărei victorii. Dar dacă aliații vor descoperi această victorie într-o armă din trecut? „Stupid”, ar fi răspuns Hitler, obișnuit să riposteze generalilor săi care prevedeau regulat bombardamente cu gaze de luptă:

„Haida-de... Cine s-ar încumeta să revină la acest război arhaic?”

Himmler nu împărtășea această părere. „Tacticienii de birou” de la Ahnenerbe și spionii Abwehrului izbutiseră să-l convingă de iminența unui atac. El luă hotărârea:

„Hirt e omul meu. El a și întreprins cercetări pe animale la Strasbourg”.

În numele „Moștenirii strămoșești”, Sievers îi scrise lui Hirt:

„...Suntem siguri că putem pune la dispoziția dumneavoastră, pentru continuarea cercetărilor, mijloace excepționale destinate experiențelor noastre secrete speciale{67}, actualmente efectuate la Dachau. Puteți adresa reichsführerului SS un raport despre iperită.{68}”

Hirt n-avea să se lase rugat.

★
★ ★

Coborî din mașină și pătrunse în clădirea centrului „Moștenirii strămoșești” din Natzweiler. Apoi ieși și se îndreptă spre infirmeria lagărului, care ocupa o parte din aceeași clădire. Cu capul descoperit, în pantaloni de golf, ciorapi gri și pantofi galbeni, profesorul Hirt examină vreo cincizeci de „convalescenți”.

„Centrul era compus din două încăperi. În fiecare din ele au fost aduși câte cincisprezece bărbați, aleși de Hirt pentru buna lor condiție fizică”.

Timp de cincisprezece zile, deportații au beneficiat de condiții speciale; erau îndopați cu hrană, primeau aceeași rație ca și ofițerii SS. Erau reprezentate patru naționalități; ruși, polonezi, cehi și germani.

Hirt a încercat să-i convingă să accepte „de bună voie” experiența. Toți au refuzat.

„Hirt{69} îi puse pe deținuți să se dezbrace. Apoi au intrat unul după altul în laborator. Trebuia să le țin brațul în timp ce li se picura un strop dintr-un lichid la aproximativ zece centimetri deasupra antebrațului. Oamenii tratați astfel au fost conduși în altă cameră, unde urmau să stea în picioare o oră cu brațul întins. Cam peste zece ore au început să apară arsuri, care s-au întins pe tot corpul. Unii chiar au orbit parțial. Au suferit cumplit, încercând dureri insuportabile. Îți venea greu să stai lângă ei... În a cincea sau a șasea zi se produse primul deces. În ziua următoare au mai murit șapte”.

Un fost deținut de la Natzweiler, Hendrick Nales, a confirmat depoziția lui Ferdinand Holl.

„N-am văzut decât trei morți... De la începutul experienței, cei mai mulți își pierdură cunoștința. Douăzeci și patru de ore după aceea erau acoperiți de răni. Brațele le erau roase, la fel ca părțile corpului atinse de brațe. Au stat câteva zile fără cunoștință și au orbit”.

A doua fază a experimentării s-a desfășurat în camera de gazare:

„Hirt dădea fiecărui subiect uman o fiolă, pe care acesta trebuia să o ia cu el în camera de gazare, ce se găsea la aproximativ cinci sute de metri de lagăr. Doi oameni intrau în cameră în același timp... Ușile erau, bineînțeles, încuiate. Unul din deținuți trebuia să spargă fiolele, inhalând, în felul acesta, gazele care se împrăștiau. Ei își pierdeau cunoștința, își veneau din nou în fire și se înapoiau la Ahnenerbe. Am văzut plămânii acestor oameni, care fuseseră disecați. Erau de mărimea unei jumătăți de mur, complet roși și plini de puroi. Într-un an, cam o sută cincizeci de deportați au fost tratați astfel... Hirt experimentă gazul lichid pe o sută douăzeci de persoane”.

Câți morți? Holl nu poate furniza decât aprecieri.

„Între treizeci și patruzeci la sută”.

Experimentările cu un alt gaz, fosgenul{70}, au fost încredințate unui profesor universitar: Otto Bickenbach. El studiase efectele gazului asupra pisicilor și câinilor și descoperise că un medicament, urotropina, era un mijloc eficace de apărare împotriva efectelor asfixiante ale fosgenului.

„În cursul anului 1943{71}, Hirt îmi aduse la cunoștință că Himmler îmi ordonase să procedez la experimentarea urotropinei asupra oamenilor. Am obiectat că eficacitatea mijloacelor de protecție pe care le găsisem era stabilită în mod științific și experimental. Țineam să experimentez în prealabil, pe mine însumi. Hirt îi raportă lui Himmler, care îmi interzise acest lucru, dându-mi ordin să procedez la experimentările cerute pe material uman.

Mi s-au dat asigurări, cu această ocazie, că indivizii care trebuiau să servească drept cobai fuseseră condamnați la moarte printr-o

sentință în conformitate cu normele justiției. Mă aflam în fața unui caz tragic de conștiință, căci Hirt mi-a spus că Himmler îmi dăduse acest ordin în calitatea mea de ofițer și că nu mă puteam sustrage de la îndeplinirea lui, deși conștiința mea de medic îmi interzicea să procedez la astfel de experimentări. M-am dus deci la Berlin pentru a-l consulta pe profesorul Brandt, medicul personal al führerului și delegat general al acestuia pentru problemele de sănătate și igienă, îi expusei șovăielile mele, solicitându-l să intervină pe lângă Himmler. I-am declarat, de asemenea, că, științific, experimentările pe oameni nu erau necesare deoarece încercările asupra animalelor dovediseră eficacitatea produsului...

...Pe atunci, Reichul se afla într-o situație militară proastă. Aliații debarcaseră în Africa și Abwehrul aflase, așa cum fusesem eu informat de șefii mei, despre o cantitate de cincizeci de mii de tone de fosgen depozitat în Africa. Războiul cu gaze părea de neînlăturat. Comandamentul suprem al Wehrmachtului era încredințat că aliații vor fi obligați să recurgă la gaze pentru a veni de hac «fortăreței europene».

În atari condiții am procedat, în cele din urmă, în anii 1943–1944 la experimentările de care sunt învinuit. Adaug că, în ciuda interdicției lui Himmler, am încercat în prealabil unele efecte pe mine însumi în camera de gazare de la Fort Ney. Am procedat în două reprize: pe patruzeci de subiecți umani prima dată, pe paisprezece a doua oară. Prima oară n-a existat nici un caz de deces, un singur individ s-a îmbolnăvit. În cursul celei de-a doua experiențe, patru subiecți umani au murit. Atribui cauza acestor decese stării lor fiziologice deficiente...

...Recunosc că experimentările pe material uman sunt contrare eticii medicale. Am procedat la ele cu toate acestea mai ales pentru că, în deplină conștiință, cunoscând ororile războiului cu gaze și știind că populația germană nu era ocrotită, am socotit că este de datoria mea să fac orice pentru a asigura această ocrotire și a salva, la nevoie, viața a mii de germani, în special copii și femei; în plus, mai exista și ordinul lui Himmler".

★
★ ★

Otto Bickenbach a susținut această „teză" în fața juraților Curții din Metz, în decembrie 1952. El i-a învinuit pe cei absenți, pe Hirt și mai ales pe Himmler:

„...Eram ofițer... Binele Germaniei cerea acest lucru. Nu m-am ocupat decât de partea tehnică... Subiecților umani martori, care nu erau protejați împotriva gazelor, li se făcea totuși o injecție cu sare de bucătărie; în felul acesta nu se alarmau... După terminarea

experienței, ei au trebuit să urce pe jos, cel puțin cei care mai erau în stare s-o facă, drumul spre lagăr. Himmler stăruise categoric asupra acestui lucru. El ceruse ca, după absorbția gazului, subiecții umani să alerge, să sară, pentru a se cunoaște repercusiunile experienței asupra condiției lor fizice și asupra capacității de luptă imediate...”

La 23 decembrie, Bickenbach a fost condamnat la muncă silnică pe viață. Camera criminală a Curții de casație a respins sentința judecătorească dată de Tribunalul din Metz, întrucât martorii citați la cererea sa nu fuseseră audiați. În luna mai a anului următor, un nou proces s-a deschis la Lyon. Comandantul Brun, reprezentantul guvernului, ceru pentru Bickenbach și Haagen{72}, care erau judecați în același timp, pedeapsa capitală:

„Haagen și Bickenbach n-au avut niciodată față de deținuții din Stutthof o atitudine de medici, ci de călăi. S-a spus că francezii ar avea memoria scurtă. Uneori este adevărat, dar există fapte pe care nu trebuie să le uităm. De aceea, în numele tuturor suferințelor pe care acești indivizi le-au provocat, cer pedeapsa cu moartea pentru Haagen și Bickenbach”.

După pledoariile avocaților, tribunalul a rostit sentința: douăzeci de ani muncă silnică pentru fiecare din acuzați...

Mai multe ziare franceze își intitulară reportajele „Scandaloasa hotărâre”, apoi oamenii uitară. Bickenbach de asemenea. După ce a fost eliberat, s-a îmbarcat pentru o destinație necunoscută.

XIV. Acțiunea „Paratrăsnet”

„V-am spus că nu vreau. Este de neconceput. O armă cu două tăișuri. Un bumerang tare poate să vină înapoi mai repede decât l-ai aruncat”.

Hitler condamna fără drept de apel „războiul bacteriologic”, nu dintr-o preocupare umanitară, ci pentru că era convins că inamicii Reichului nu vor îndrăzni niciodată să întrebuințeze primii această armă înspăimântătoare, dar necontrolabilă. Acceptă, totuși, să se înființeze o asociație care să pregătească măsurile de apărare.

„Trebuie să acționăm ca un paratrăsnet”.

Hitler găsise{73} un nume pentru comitelui însărcinat cu prevenirea atacurilor bacteriologice.

★
★ ★

În ziua eliberării Parisului, niște soldați americani arestară într-un cimitir un grup de ostași nemți care păzeau un mormânt. Ofițeri din serviciul medical american de informații descoperiră:

„Un{74} adevărat centru al războiului bacteriologic. Se găsea acolo material cu care se puteau răspândi boli în tot Parisul. Germanii au fost luați prizonieri în momentul când așteptau, lângă aparatul lor de radio pe unde scurte, ordinul de a dezlănțui acțiunea. Voiau să folosească tabunul{75}, care declanșează demența, și bacterii ale ciumei”.

★
★ ★

Acest război special seamănă foarte mult cu monstrul din Loch Ness. Care guvern, care strateg n-a studiat vreodată, n-a perfecționat folosirea microbilor... în laborator? Din ziua când omul preistoric a descoperit proprietățile mortale ale anumitor plante și a otrăvit apa puțurilor dușmanului său, fiecare trib, fiecare stat-major a pregătit „războiul bolilor”. Totuși, niciodată o țară nu a născocit atâtea „șiretlicuri” ca Germania lui Hitler. Dar, veți spune dumneavoastră, führerul nu socotea necesar să dispună de o asemenea armă. Bineînțeles, dar Himmler, „înțeleptul înțelepților”, prevăzător și bănuitor, acceptă, la cererea anumitor medici, să reunească pionii acestei forțe de prevenire a acțiunilor aliaților. Pretinse chiar experiențe pe oameni cu bacilul ciumei. Nici un tribunal militar n-a putut face dovada realizării acestor experiențe, dar un fapt merită să fie subliniat: generalul medic Schreiber, profesor la Facultatea de medicină din Berlin, însărcinat cu conducerea științifică a serviciului de sănătate al armatei, a ținut să ridice problema acestui război la Nürnberg.

„În cursul războiului s-au produs, din partea Germaniei, fapte contrare legilor imuabile ale eticii medicale. Consider necesar, în interesul poporului german, al științei medicale germane și al educației tinerelor generații de medici, ca toate aceste fapte să fie clarificate. Este vorba despre pregătirea războiului biologic, care a provocat epidemii, și despre experiențele pe oameni. Am așteptat să văd dacă acest tribunal nu va ridica el însuși această problemă. Când am văzut că acest lucru nu se întâmplă, m-am hotărât să fac această declarație".

Trebuie să recunoaștem că, după lectura acestor rânduri, nu mai putem condamna corpul medical german în totalitatea lui. Atitudinea „celorlalți" apare, de altfel, cu atât mai de neînțeles. Schreiber continuă:

„În luna martie a anului 1945 am primit vizita profesorului Blome{76} în biroul meu de la Academia de medicină militară. Venea din Poznan și era foarte agitat... Își părăsise în grabă mare institutul din cauza înaintării trupelor sovietice. Încercase să-și distrugă laboratoarele cu o bombă de avion «Stuka», dar încărcătura nu explodase. Era tare îngrijorat fiindcă lăsase în picioare instalații destinate experiențelor pe oameni".

★
★ ★

Profesorul Kliewe, directorul centrului de război biologic de pe lângă Inspectoratul general al serviciului sănătății, aparținând Wehrmachtului, se zbătuse tot timpul războiului pentru a-l face pe führer să accepte ideea războiului bacteriologic. Nu-i lipseau argumentele; în primul său raport cita chiar un articol din revista britanică „Secolul al nouăsprezecelea", care, în numărul său din iulie 1934, reproducea documente, afirmând că la 18 august 1933, la ora 14,47 agenți germani studiaseră răspândirea bacilului Prodigiosus în Piața Concorde și în Piața Republicii, aspirația aerului la gurile metroului și ventilația în pasaje și tuneluri. Hotărât lucru, Parisul era în miezul problemei!

Ca un bun avocat, Kliewe cita precedente:

„În 1916, Ambasada Germaniei la București s-a mutat și a lăsat birourile sale în seama serviciilor consulare ale Statelor Unite. Primul secretar de ambasadă a asistat la cercetarea grădinilor, unde s-a descoperit într-o cutie îngropată cinci tuburi de culturi patogene destinate vitelor.

În anul precedent, o epidemie de holeră decimase două regimente rusești în Galiția. Puțurile fuseseră otrăvite.

Armata germană în retragere (1917) abandonase culturi microbiene, descoperite apoi de francezi.

Aproape jumătate din caii Armatei din răsărit fuseseră contaminați de răpciugă și omorâți etc., numeroși agenți, arestați. Armistițiul a pus capăt acestor practici. Arma bacteriologică nu este considerată de nimeni ca o «ipoteză»".

Omul care în 1914–1918 voia cu orice preț să impună această formă de luptă recidivă în 1941. El bombardă pe stăpânii Reichului cu scrisori, rapoarte, concluzii. Era medic-colonel și se numea Winter:

„În aprilie 1916, pe când eram medic la cartierul general al Corpului 21 de armată, am prezentat Ministerului de Război un memorandum, asupra războiului bacteriologic și am sugerat un atac asupra Londrei și a porturilor engleze cu arma cea mai eficace și mai înspăimântătoare: bacilul ciumei... Am fost în audiență la adjunctul Serviciului sănătății armatei. După ce m-a ascultat în tăcere, m-a poftit să mă retrag, spunând că, dacă vom lua această măsură, nu vom mai fi demni de a exista ca națiune. Germania se găsește din nou în toiul unei lupte necruțătoare. Nu este posibil să facem cale întoarsă. Lupta împotriva unui astfel de dușman exclude orice milă, iar toate tratatele devin nule; acest lucru se referă și la schimbul de note dintre Marea Britanie și Germania, potrivit cărora în conformitate cu protocolul de la Geneva din 27 iulie 1925, cele două țări s-au angajat să nu folosească gaze sau microbi în caz de război. Totuși, arma bacteriologică va fi singurul mijloc de a lupta în mod eficace împotriva englezilor și a americanilor pe propriul lor teritoriu. Astăzi, numărul celor care se opun unui război bacteriologic este însă ridicat, mai puțin din motive de ordin moral, cât din lipsa unui simț al răspunderii și de teamă. Războiul total nu îngăduie considerații morale. El cunoaște doar legea distrugerii inamicului cu orice preț și prin toate mijloacele care oferă o șansă de succes".

Splendidă profesiune de credință! Dar asta nu-i totul. După ce a demonstrat rezistența mai multor bacili „puternici și reproductivi" chiar dacă trăiesc o lună în aer liber, Winter a continuat:

„Am perfecționat cu minuțiozitate amănuntele tehnicii necesare, pe care nu o voi descrie aici din cauza secretului. Planul ulterior trebuie să fie încredințat unei comisii tehnice, unde nu au ce căuta oameni timorați, având preocupări profesionale și științifice sau obiecții umanitare. O astfel de acțiune cere oameni hotărâți, decișii să riște totul pentru țara lor. Într-o luptă pe viață și pe moarte – citez pe contele Rebenklow – nu trebuie să constituie o piedică armele pe care le folosești, nici valorile pe care le distrugi. Unicul considerent este succesul în luptă. După pace se va ajunge și la repararea daunelor. Țin să mai precizez că războiul bacteriologic deține avantajul ieftinătății. Am putea folosi bacilul ciumei, care este cel mai pustiitor din toți".

Perfect! Așa să fie! Kliewe flutură paratrăsnetul său ca pe o umbrelă și răspunde:

„Aceste reflecții asupra războiului biologic, scrise sub imperiul unei dragoste înflăcărate pentru patrie, conțin sugestii bine cunoscute, care au fost discutate de experți. De führer depinde ca războiul bacteriologic să fie declarat sub această formă sau sub alta, sau să nu fie declarat de loc."

★
★ ★

— Am găsit unul!

— Eu n-am noroc. Nimic. Toate insectele astea scârnave au devenit invizibile.

Soldații porniră din nou pe vine pe câmpurile din Speyer. Cu câteva minute mai înainte, un avion aruncase prima bombă cu dorifori{77} din istorie. „Serviciile științifice" ale armatei repetau „operația Bordeaux". Dacă experiența Speyer reușea, mii de paraziți aveau să fie aruncați deasupra podgoriilor și asupra culturilor învecinate. Şase ore după ce containerele cu dorifori atinseră solul, rezultatele nu erau de loc încurajatoare:

— Am găsit douăzeci și trei.

Vânătoarea fu reluată. La căderea nopții, ofițerii plecau privirea în jos. Din paisprezece mii de dorifori pe care trebuiau să-i adune, treisprezece mii nouă sute patruzeci și trei se volatilizaseră.

— Cincizeci și șapte sunt prezenți, domnule colonel!

Cartofii din Bordelais{78} și din Marea Britanie scăpaseră de la o moarte cruntă. Comitetul „Paratrăsnetul" nu dezarmă. Serviciile veterinare ale trupelor de ocupație din Franța au fost însărcinate să adune mai multe mii din acești dăunători, ahtiați numai de cartofii francezi. Comitetul urma să înfometeze Anglia! Cum? Expediind dorifori prizonierilor germani făcuți de Churchill. Concluzia laconică a raportorului (profesor Kliewe):

„S-a încercat să se trimită din Franța dorifori prizonierilor de război. Doriforii au ajuns, dar morți. Prizonierii de război au fost pedepsiți".

★
★ ★

În iulie 1942, profesorul Kliewe dirija un nou bombardament în împrejurimile terenului de aviație din Munsterlager.

„O sută cincizeci de litri de bulion cu bacilul Prodigiosus ca stimulent au fost aruncați de la o înălțime de cinci sute de metri cu ajutorul unei bombe cu întârziere. Ei se răspândiră pe o suprafață de o mie de metri pe patru sute. Nu s-au dezvoltat. Toți stropii de bulion au fost luați de vânt. A doua experiență: o soluție de rumeguș și celuloză a fost lansată cu ajutorul unei bombe cu întârziere (împrăștierea făcându-se pe o suprafață de două sute treizeci de metri pe cincizeci).

În seria a treia, patru bombe brizante umplute cu paie de doi până la zece centimetri lungime au explodat la o înălțime de o sută cincizeci de metri; suprafața acoperită a fost de optzeci de metri pe o sută optzeci”.

★
★ ★

Chimistul Heinrich Schmitt propuse führerului un mijloc infailibil pentru a zdrobi Rusia.

„Ajunge să infectez toți prizonierii ruși, inoculându-le, înainte de eliberare, o maladie gravă, care nu se va declara decât peste două săptămâni”.

Kliewe răspunse:

„Nu există un agent cunoscut care să îndeplinească aceste condiții. Retragerea bruscă a mai multor milioane de muncitori va afecta grav producția noastră”.

Dacă Hitler ar fi dezlănțuit războiul bacteriologic, iată lista impresionantă a flagelelor care ne-ar fi amenințat:

— Atacul va fi pornit pe linia frontului numai în cazul în care trupele noastre vor fi suficient ocrotite prin vaccinare. Războiul bacteriologic poate fi folosit de-a lungul acestui front când anumite regiuni sunt părăsite. În acest caz se poate da drumul unor rozătoare infectate cu ciumă sau tularemie{79}. Puțurile pot fi poluate cu agenți ai holerei, febrei tifoide sau dizenteriei; alimentele, cu bacili paratifici sau botulinici; furajul cailor, cu bacili de antrax sau de răpciugă. Fortărețele izolate, centrele de producție militară, porturile oferă ocazii excelente pentru atacuri bacteriologice. Dar nu trebuie uitat că acest fel de război este destinat, în primul rând, civililor și tuturor trupelor staționate în zonele din spatele frontului.

— Tot acest material va fi expediat cu avionul: suspensii{80}, nebulozități, constituiri de nori artificiali și, firește, bombardamente și parașutări de containere. Pentru ciumă, de pildă, cuștile cu șobolani infectați parașutate se vor deschide automat în contact cu pământul.

Să continuăm lectura studiilor comitetului „Paratrăsnet”:

— În general, sabotorii lucrează cu cantități mici de material infecțios. În împrejurări favorabile și în colaborare cu persoane locuind în țările inamice pot fi produse infectări masive, în special în locurile mai prost păzite ale orașelor și asupra locuitorilor mai puțin rezistenți. În țările inamice, agenții și sabotorii vor avea de îndeplinit următoarele misiuni:

1. Să azvârle fiole conținând organe pulverizate ale unor animale infectate (cu antrax, friguri de Malta, tularemie, ciumă) în tunelurile de metrou, gări, closete publice și, în timpul nopții, pe străzi, la intrarea caselor etc.

2. Să folosească în același fel toate prafurile bacteriologice sau suspensiile. Germeni ca: agenții febrei tifoide, ai dizenteriei, ai holerei pot fi depuși prin picurare pe clanțele ușilor, pe ștergarele de baie, pe perne, pe ultimele locuri ale vagoanelor de cale ferată de clasa întâi și chiar a doua sau pe alimente, în special bere, lapte, praf de budinci, și în apa destinată băilor.

3. Țevile de canalizare{81}, puțurile din orașe, sate, din uzinele de război pot fi infectate cu preparate conținute în fiole sau containere congelate.

4. Păduchi infectați cu tifos și împrăștiați în locuri publice: cafenele, cinematografe, teatre.

5. Excrementele păduchilor tifici pot fi amestecate cu praf sau cu scrum de țigări pentru a fi răspândite în WC-uri, teatre, restaurante, săli de întrunire, uscătorii, spălătorii etc.

6. Virusul febrei aftoase găsit pe particule epiteliale și în stare uscată pe paie tocate va fi transportat pe pășuni sau în staule. Se poate adăuga la hrană cioburi de sticlă, particule metalice.

7. Se pot unge nările, botul și ochii cailor și măgarilor cu suspensii în care se află bacilul răpciugă. Se pot unge cu aceste suspensii adăpătoarele, gălețile, pieptenii și periile din grajduri.

8. Se pot oferi gratuit soldaților bomboane și țigări infectate.

9. Injectarea toxinei botulinice în cutii de conserve, în cârnați, în carne afumată, slănină, brânză, marmeladă.

10. A se infecta pasta de dinți în tuburi și periuțele de dinți cu bacilii febrei tifoide.

N-am mai termina înșirând descoperirile fericite în materie de tratare a produselor zaharoase, a materialelor de construcții, a îmbrăcămintei, a țigărilor. Adeseori, în rapoartele găsite de aliați în apartamentul profesorului Kliewe se pot citi fraze ca aceasta:

„O aplicare{82} pe scară largă a armei bacteriologice nu s-a produs încă, dar activitatea agenților care folosesc bacterii și otrăvuri a crescut considerabil. Avem exemple”.

Trebuie să conchidem că au fost încercate experiențe în Franța, în Marea Britanie, în Răsărit. Tribunalele medicale au trecut ușor asupra acestei probleme delicate, deoarece fiecare țară pusese la punct, în timpul războiului, un program „bacteriologic”{83}. A fost chiar posibil ca la Paris, în decembrie 1941, opt sute de soldați germani care luau masa la aceeași popotă să fie contaminați de febră tifoidă. Epidemia se dezlănțui într-adevăr și serviciile sanitare ale armatei conchiseră: „sabotaj cu culturi de bacterii”.

„La Poznan{84} și la Lublin, în restaurantele germane, chelnerii primeau seringi umplute cu o cultură bacteriologică lichidă, pe care o amestecau în mâncărurile de la prânz sau în bere. Seringile erau procurate de o mișcare de rezistență poloneză. Mai mulți ofițeri

germani, astfel infectați, au murit. Afacerea a fost descoperită. Inculpații au mărturisit și Curtea a pronunțat sentința inevitabilă. Eu însumi am descoperit sticle etichetate «Pentru lustruit» și care în realitate conțineau, după cum am constatat, culturi de febră tifoidă și de holeră".

Dar marele mister al acestui război special va rămâne afacerea „baloanelor japoneze"... Armata americană nu va dezvălui acest secret decât doisprezece ani după Hiroshima și va evita cât se poate să atace problema bacteriologică. Generalul Wilbur, fostul șef de stat-major pentru apărarea Vestului american, a destăinuit în 1957:

„Bombardând Tokio la 18 aprilie 1942, generalul Doolittle a rănit crunt amorul propriu japonez. Căutând să răzbune acest afront, japonezii plănuiră să dea drumul în aer unor baloane libere destinate să străbată Pacificul de la vest la est. Aceste baloane transportau o încărcătură de bombe incendiare și explozive pe care un mecanism special urma să le arunce deasupra pădurilor, fermelor și orașelor americane. Pregătirile au durat doi ani. În șase luni, din noiembrie 1944 până în aprilie 1945, Japonia lansă nouă mii de asemenea aerostate.

Baloanele aveau un diametru de zece metri. Erau construite astfel încât să se mențină la o altitudine între zece mii și unsprezece mii cinci sute de metri. Cu toate că inamicul nu exercita nici un control asupra acestor baloane, nici chiar prin radio, se apreciază că aproximativ o mie au atins continentul american. Au fost reperate din Alaska până în Mexic. În regiunile de nord-vest ale Statelor Unite și în vestul Canadei au fost găsite aproape două sute mai mult sau mai puțin intacte. Sfărâmături provenind de la alte șaptezeci și cinci de baloane au fost adunate în alte regiuni sau pescuite în largul coastelor Pacificului. În sfârșit, cel puțin o sută din aceste aeronave au explodat în aer, dacă judecăm după fulgerele zărite pe cer.

Astăzi este aproape sigur că multe din aceste baloane transportau culturi microbiene. Într-adevăr, la vremea respectivă, sute de veterinari, medici, directori și profesori din institute agronomice au fost mobilizați pe loc. Țăranii trebuiau să semnaleze orice boală a animalelor lor".

Americanii au păstrat secretul asupra acestor „bombardamente" și japonezii n-au avut confirmarea decât în privința unei singure aterizări. Dacă se socotea una la nouă mii, operația constituia un eșec; au suspendat-o în aprilie 1945. După doisprezece ani, descrierea acestor baloane trezi curiozitatea tehnicienilor militari din toate țările:

„Lestul era constituit cam din treizeci de saci cu nisip a câte trei kilograme. Dacă balonul cobora sub zece mii de metri, un sistem de basculă legată de un barometru dădea drumul unui sac. O altă, comandă automată deschidea o supapă pentru a lăsa să se evacueze

puțin hidrogen atunci când aerostatul depășea unsprezece mii cinci sute de metri”.

Din ce cauză era nevoie de o astfel de precizie în ce privește constanța altitudinii (se pot lansa bombe de la orice înălțime), dacă nu pentru a se asigura succesul unei pulverizări sau crearea unei nebulozități bacteriologice? Problema rămâne în picioare{85}.

XV. R. 17 și un leac de șarlatani

Șapca sa, pe care era fixată insigna cu cap de mort, aluneca mereu înainte și cozorocul lustruit îi ascundea ochii mici, reci și aspri. Doctorul Grawitz, general SS, un bărbat cu mustăți fine, buze subțiri, urechi lipite de craniu, domni timp de opt ani peste Serviciul sănătății al SS-ului și peste Crucea Roșie germană. Repezit, violent, bănuitor – își deschidea personal poșta –, nu admitea să fie contrazis. Când primea un subaltern, nu-l lăsa niciodată să spună un cuvânt. Acest fost profesor de clinică medicală trăia însă o dramă nemaipomenită: Himmler nu ținea la el. Indispensabilul Grawitz dorea să recâștige încrederea reichsführerului său și, cum știa că acesta era pasionat după cercetările pseudomedicale, cultivă cu râvnă această nebunie experimentală. Dacă nu era iubit, cel puțin era acceptat. Nu controla el oare cu excesivă atenție cercetările științifice secrete?

La 30 septembrie 1943, el îi adresă lui Himmler o notă despre o nouă pomadă împotriva arsurilor provocate de fosfor. Bombele incendiare cădeau cu regularitate asupra teritoriului german și numărul crescând al răniților civili impunea descoperirea unei noi metode de tratament. Soluția cu sulfatul de cupru, folosită de obicei, era socotită nesatisfăcătoare. Întreprinderea doctorului Madaus căuta un dizolvant și produse substanța R.17, a cărei eficacitate fu demonstrată pe iepuri. Era ușor să se aplice acest medicament pe câțiva dintre miile de civili sau militari germani ce suferiseră arsuri. Grawitz preferă să ceară experimentarea într-un lagăr de concentrare:

„Consider că experimentarea acestei pomezi pe civilii germani arși în cursul raidurilor de teroare ar cere prea mult timp și nu s-ar încadra în metodele de experimentare. În afară de aceasta, față de importanța problemei, nu cred că experiențele pe animale oferă probe suficiente; de aceea, vă rog respectuos, reichsführer, de a acorda autorizația de experimentare la spitalul lagărului de concentrare din Sachsenhausen asupra prizonierilor inapți pentru muncă din cauză de boală”.

Himmler notă pe margine: „De acord”.

★
★ ★

În cele din urmă, lagărul Buchenwald, unde profesa doctorul Ding, fu ales pentru experiențe.

„Ding{86} era un om înzestrat de la natură, un temerar fără nici un principiu moral, fără convingeri religioase, fără nici o credință metafizică. După câte știu, s-a alăturat SS-iștilor din ambiție și pentru a face rapid carieră. Cunoștințele sale medicale erau relativ slabe, dar

avea o anumită aptitudine de a rezolva problemele medicale atunci când credea că va trage foloase personale. Dorea să ajungă cunoscut în lumea medicală, să lucreze la o universitate și folosea toate mijloacele pentru a-și spori reputația personală. În timp ce era medic în lagăr, comise acte îngrozitoare, dar îmbunătăți condițiile de igienă și se arătă uneori foarte binevoitor și amabil cu deținuții, deși sunt sigur că Ding ar fi sacrificat pe oricine dacă ar fi fost în joc cariera sa... Își iubea familia, pe soția sa și pe cei doi copii, se ocupa de ei cât putea mai mult, dar, după părerea mea, ar fi fost capabil să-i părăsească dacă ar fi avut posibilitatea de a începe o viață nouă în străinătate după sfârșitul războiului. Caracterul său era plin de contradicții".

Tot după depoziția lui Eugen Kogon vom reproduce descrierea unei experiențe asupra a cinci deportați germani:

„Am avut impresia că ideea venea de la Ding și că el obținuse autorizația de a efectua aceste experiențe. Doctorul Koch de la întreprinderea Madaus descoperise substanța R.17, care a fost, mai târziu, folosită de populație în timpul atacurilor cu bombe incendiare. Prin grija lui Koch și a șefului poliției din Dresda, conținutul unei bombe cu fosfor a fost trimis la Buchenwald. Unor deportați din baraca 46 care supraviețuiseră în urma altor experiențe (cu bacilul tifosului) li s-a aplicat fosfor lichid pe antebraț... S-au ales cu arsuri serioase".

Ding trebuia să dicteze raportul său către Kogon. Acest text a fost regăsit:

„Un amestec de cauciuc fosforat a fost aplicat pe o suprafață cutanată de șapte centimetri pe trei și imediat aprins. După o ardere de douăzeci de minute, focul a fost stins cu apă..."

Este inutil să continuăm... În urma rănilor tratate cu R.17, cu sulfat de cupru, cu untură de pește sau numai cu apă, „cobaii" au avut de îndurat aproape două luni dureri pe care ni le putem închipui, și asta în timp ce mii de civili și chiar deportați suferiseră arsuri în cursul bombardamentelor.

★
★ ★

Dacă l-am crede pe Gebhart, Himmler „era ostil medicinei clasice și foarte accesibil la orice, începând cu științele naturale și terminând cu biochimia".

Grawitz îi sugeră reichsführerului să încerce tratamente biochimice și homeopatice pentru a vindeca flegmoanele. Un biochimist SS, Theodor Lauer, tocmai descoperise calitățile miraculoase ale produsului potassium phosphorium, iar în toate lagărele de concentrare flegmoanele se înmulțiseră cu repeziciune. Himmler ordonă deci să se provoace flcgmoane pe deținuți sănătoși.

Ar fi fost prea simplu să se încerce prafurile doctorului Lauer pe deportații deja bolnavi.

Heinrich Wilhelm Stoer, infirmier la baraca 1 a spitalului din Dachau, urmări toată experiența.

„Vreo zece deportați germani au fost infectați cu puroi. Unii erau tratați cu sulfamide sau pe cale chirurgicală, cea mai mare parte, cu mijloace biochimice. Aceștia din urmă au murit toți, cu excepția unuia."

Rezultatul nu era concludent?

Nu! Mai trebuia încercat.

„Al doilea grup a fost alcătuit din patruzeci de preoți de toate naționalitățile și din călugări de la școlile creștine. Ei au fost selecționați de medicul-șef Walda și duși în sala de operații, unde doctorii Schütz și Kiesswetter i-au operat. Erau sănătoși și viguroși. Am văzut cum li se injecta puroiul. Doisprezece din ei au murit".

Grawitz veni la fața locului pentru a constata eșecul leacului imaginar al marelui chimist SS Theodor Lauer{87}.

XVI. Un ciocan pneumatic pentru a face proba unei căști de rugbi

— Haideți! Așezați-vă pe scaunele astea.

Cobaii din baraca 46 de la Buchenwald așteptau de o oră acest ordin. Istoviți, tremurând de spaimă, ei fixau ciudatele cutiuțe de lemn așezate pe masă. Nu înțelegeau. Toți erau goi și slăbiciunea lor îi făcea să semene cu niște oameni jupuiți de vii. De ce tocmai ei? Difuzorul anonim îi convocase la poarta lagărului. În felul acesta, nu au descoperit decât în ultima clipă adevărata lor destinație. Ei își puteau închipui... zgomotul lanțurilor îi trezi.

Baraca 46 era izolată, înconjurată cu garduri de sârmă ghimpată, cu ușile și ferestrele ferecate. Această construcție din piatră, o adevărată „clinică de lux", adăpostea în permanență patru sute de deportați. Infirmierii erau numeroși, supuși unei discipline stricte și muțeniei; hrana foarte bogată și variată; existau cărți „împrumutate cu amabilitate, recomandate" chiar de biblioteca din Jena{88}.

Ocupanții-cobai, „selecționați" de birourile departamentului politic, purtau, în principiu, triunghiul verde al criminalilor. Dar kapoul, anumiți infirmieri și chiar medicii modificau lista și înlocuiau numele victimelor desemnate cu altele, pe care li le șopteau prietenii lor, protejații lor, alți kapo. Oricine era susceptibil de a fi lovit de soartă.

Kapoul Arthur Dietzseh răcni:

— Puneți-i în lanțuri.

Infirmierii îi legară pe deportați cu lanțuri grele, zăvorite cu lacăte.

Acest kapo Dietzsch era un specimen diabolic. Nu se deplasa niciodată fără o bâtă uriașă și avea întotdeauna la îndemână arme și grenade pentru a înfrânge orice rebeliune.

„M-am{89} născut la Plauen la 2 octombrie 1901. Sunt cetățean german. La 1 aprilie 1920 am intrat ca voluntar în Reichswehr și la 1 octombrie 1923 am fost înaintat la gradul de sublocotenent. Din cauza simpatiilor mele socialiste și a informațiilor pe care le-am dat sindicatelor de muncitori despre Căștile de oțel{90}, am fost arestat la 4 decembrie 1923 și condamnat la paisprezece ani închisoare pentru trădare. Am ispășit această pedeapsă în mai multe închisori și lagăre de concentrare. În vara anului 1937 am fost transferat la Buchenwald, unde am rămas până la eliberare. În 1938 eram utilizat la infirmerie ca secretar, iar în ianuarie 1942 am fost numit asistent al doctorului Ding".

Așadar, acest opozant dintotdeauna al național-socialismului urma să devină unealta crimelor săvârșite de cei mai răi dușmani ai

săi. Căci de fapt experimentarea asupra tifosului cădea toată pe capul lui, un cap cum „nu se poate mai puțin științific”. Alfred Balachowsky, șef de laborator la Institutul Pasteur din Paris, deportat în 1943 și „folosit” la fabricarea vaccinurilor tifice ale lagărului, a zugrăvit un portret fără nici o indulgență, dar obiectiv, al acestui „cvasimedic blestemat”.

„În timp ce conducerea științifică a barăcii 46 era încredințată doctorului Ding, întreaga execuție practică a experiențelor cădea în sarcina kapoului Arthur Dietzsch. Când el părăsi lagărul, se căsători cu o prostituată din stabilimentul de la Buchenwald. Dietzsch personifica bruta, atât fizicește cât și moralicește, și a asasinat cu propriile sale mâini mai multe mii de deportați de diferite naționalități”.

În octombrie 1941, Ding, după o misiune la Institutul Pasteur din Paris, unde a studiat, în secția doctorului Giroud, noile metode de fabricare a vaccinurilor împotriva tifosului exantematic, pornind de la plămâni de iepure, prelua conducerea barăcii experimentale. Ceru voluntari pentru a-l ajuta. Nimeni nu se prezentă. În sfârșit, Ding se adresă direct lui Dietzsch, care acceptă. Această nouă situație îi creă imediat avantaje considerabile în lagăr. Dacă n-avea de fapt drept de viață și de moarte asupra deținuților, dispunea cel puțin de posibilitatea de a recruta pe cine voia ca subiect de experiență... Brutal, obtuz, crud, sadic și bețiv, primea drept recompensă a josnicei sale activități avantaje materiale însemnate, superioare celor ale SS-iștilor. Exercita în lagăr o autoritate absolută și își îngăduia să fie grosolan față de subofițerii SS...{91}

Kapoul se apropie de deportații legați cu lanțuri de scaunele lor:

— Așa! Acum să stați cuminți. Ați fost hrăniți bine în aceste ultime săptămâni; este rândul vostru să vă arătați generoși cu aceste gângănii drăguțe.

Izbucni în râs și întinse prima cușcă unui infirmier:

— Dă-le drumul pe picioare și pe coapse!...

Cutiile au fost așezate pe pulpe, între coapse și fixată cu cauciucuri. Infirmierii au deschis capacul capcanei și păduchii tifici, înfometați, s-au aruncat asupra trupurilor. Prânzul lor a durat douăzeci de minute.

★
★ ★

Începutul campaniei din Rusia surprinse serviciile medicale germane:

„N-au{92} avut timp să efectueze operațiile de despăduchere în regiunea frontului. Imediat au existat peste zece mii de cazuri de tifos, dintre care o mie trei sute mortale. Or, în decembrie 1941 eram limitați în producerea de vaccinuri la treizeci și cinci de mii de doze

pe lună”.

Situația era tragică{93}. Rapoarte sosite de pe front anunțau că în rândul trupelor domnește agitația, regimente întregi refuzând să înainteze dacă nu sunt vaccinate în mod eficace. Şi era imposibil de a pune la adăpost întreaga armată. Numai ofițerii, medicii aveau să fie tratați cu vaccinul Weigl, a cărui eficacitate era de mult cunoscută în laboratoare... în afară de cazul când un alt vaccin mai puțin costisitor avea să fie repede descoperit și supus unui test. Responsabilii medicali ai Reichului s-au adunat în conferințe cu directori de laboratoare, industriași și, în sfârșit, conferința la nivel înalt din 29 decembrie 1941 a hotărât experimentarea unui nou vaccin.

„Participanții{94} au căzut de acord asupra necesității de a supune unui test eficacitatea serului tific extras din gălbenuș de ou și rezistența acestui ser. Experiențele pe animale neavând o valoare hotărâtoare, trebuiau efectuate experiențe pe oameni”.

Așadar, acești profesori, acești medici condamnaseră la moarte cel puțin trei sute de deportați. Se pare că pentru prima oară Himmler nu jucase nici un rol conducător în pregătirea și crearea „departamentului de tifos și de virusuri de la Buchenwald, anexat Institutului de igienă al Waffen SS”, mai bine spus baraca 46. Dar el era informat, aproba și chiar cerea secretarului său „să înștiințeze Ahnenerbe despre rolul său”:

„S-ar putea spune, de asemenea, că reichsführerul SS a încurajat experiențele”.

Nimeni nu-l va învinui deci că a luat și el o dată trenul din mers.

La 5 ianuarie 1942, Ding injectă primilor săi cinci cobai o doză de un centimetru cub dintr-o tulpină Rickettsias-Prouazecki, provenită de la Institutul Robert Koch. Până la eliberarea lagărului aveau să fie tratați o mie de deportați.

„În sala barăcii 46 se aflau{95} împreună cu mine aproape o sută de deținuți: cehi, polonezi, evrei, germani. Fusesem chemați prin difuzor. Câteva zile înainte, alți 60 de deținuți au fost trimiși în același fel. Timp de aproximativ trei săptămâni am avut rații duble de hrană și la sfârșitul acelei perioade am fost infectați. Peste o săptămână am început să avem crampe ușoare, apoi grețuri, dureri violente de cap și am pierdut pofta de mâncare. Durerile au devenit atât de puternice, încât aveam impresia că ne va exploda capul. Cea mai mică mișcare ne făcea rău”.

„Persoanele{96} infectate sufereau îngrozitor și aveau o temperatură de la 40 la 41° timp de trei până la patru săptămâni. Mai mult de jumătate mureau în cursul perioadei febrile. Cei care supraviețuiau erau atât de descărnați, încât păreau niște schelele. După ce-și reveneau erau trimiși la o brigadă de muncă grea și piereau acolo”.

„Oricine{97} știa că baraca 46 era un loc îngrozitor, dar puțini oameni știau precis ceea ce se petrecea acolo. Toți cei care aveau legături cu această baracă erau cuprinși de groaza de moarte. Subiecții umani selecționați știau că era vorba de viața lor. În afară de aceasta se știa în general în lagăr că Arthur Dietzsch, kapoul, exercita în baraca 46 o dictatură de fier. Era cu adevărat domnia absolută a cnutului. Orice persoană repartizată pentru baracă se aștepta să moară; o moarte foarte lentă și înspăimântătoare, pe care și-o închipuia necontenit, la fel ca și torturile și suprimarea ultimului rest de libertate personală. În astfel de condiții psihologice își așteptau subiecții umani rândul, adică ziua sau noaptea, când li se va face ceva, ce anume nu știau, dar care le va produce o moarte deosebit de cumplită. Infecția era atât de puternică (atât de puternică, va spune tribunalului expertul Leo Alexander, de parcă s-ar fi întrebuințat un ciocan pneumatic pentru a se face proba unei căști de rugbi), încât tifosul evolua întotdeauna într-o formă foarte gravă. Adeseori izbucneau scene groaznice cu kapoul Dietzsch. Bolnavilor le era întotdeauna frică să nu li se facă o injecție mortală. La câtva timp după ce boala se cuibărea adânc în corp, simptomele obișnuite ale tifosului apăreau și fiecare știa că era vorba de o boală înspăimântătoare. Mai ales în ultimii doi ani de funcționare a institutului, simptomele căpătară un caracter groaznic. În unele cazuri, bolnavii delirau, refuzau hrana și un mare procent dintre ei mureau. Aceia care supraviețuiau, datorită constituției lor robuste și eficacității vaccinului, erau obligați să asiste la lupta tovarășilor lor împotriva morții. Trăiau într-o atmosferă foarte greu de închipuit. Supraviețuitorii nu știau ce o să li se întâmple și dacă nu vor fi folosiți în baraca 46 la alte experiențe. Nu trebuiau oare să se teamă de moarte tocmai fiindcă supraviețuiseră și fuseseră martori ai acestor experiențe?”

Iată deci „ambianța”, „culoarea locală”. Dar ce se întâmpla cu munca științifică? Obiectul studiilor era eficacitatea vaccinurilor de diverse proveniențe: vaccinul de la Uzinele Behring, preparat din culturi de membrane viteline ale ouălor de găină (procedeu Cox, Gildemeister, Haagen); vaccinul Durand-Giroud, fabricat cu ajutorul plămânilor de iepure de Institutul Pasteur din Paris; vaccinul extras din plămâni de câine (București); vaccinul provenit din ficatul de șoarece (Danemarca). Este interesant de notat că aceste ultime două vaccinuri au fost expediate la Buchenwald de profesorul Rose, șeful secției pentru studiul maladiilor tropicale la Institutul Robert Koch din Berlin. Profesorul avusese curajul, în cursul unui congres medical militar, să protesteze cu indignare împotriva experiențelor pe oameni practicate în baraca 46, afirmând că ele sunt contrare eticii și că rezultatele erau asemănătoare cu cele obținute de experimentarea pe

animale. După mai puțin de un an, Rose își schimbă părerea (se simțea poate amenințat) și îi expedie vaccinurile lui Ding. La cererea laboratoarelor militare și chiar particulare, baraca 46 mai experimentă în plus vreo zece terapeutici împotriva tifosului exantematic. Eugen Kogon socotește că:

„Interesul științific al acestor experiențe era nul sau foarte redus, căci metoda de contaminare era de-a dreptul absurdă; în mod logic trebuia descoperită valoarea limită a dozei de infectare și a modului de infectare care se apropie cel mai mult de realitate, adică de transmitere prin păduche, doză care era, totuși, insuficientă pentru a anula puțin câte puțin vaccinarea la care se procedase anterior sau, eventual, pentru a exercita o acțiune oarecare asupra ei. Dar acest lucru era prea obositor și prea greu pentru acești domni. Astfel, când, în primul trimestru al anului 1943, tulpinile de virus predate de Institutul Robert Koch au pierdut orice virulență, iar inocularea intramusculară, subcutanată sau cutanată practicată prin scarificare sau cu lanțeta n-a mai dat nici un rezultat, s-a făcut pur și simplu o injecție intravenoasă de doi centimetri cubi de sânge proaspăt de bolnav de o virulență excesivă. Rezultatul, firește, a depășit toate nădejdile și a fost, în cea mai mare parte a cazurilor, catastrofal. Îndată ce a fost introdus acest mod de contaminare, procentul de mortalitate a crescut la peste cincizeci la sută și vom trece sub tăcere cazul acelora care erau denumiți «martori», adică al acelor persoane care n-au fost vaccinate în prealabil, pentru a se putea urmări asupra lor mersul normal al bolii. Aceștia din urmă au pierit aproape toți. Mai târziu s-a redus doza de inoculare până la o zecime de centimetru cub, fără ca prin aceasta ea să-și piardă efectul mortal, căci virulența excesivă a tulpinilor patogene umane crescuse și mai mult prin «transmiteri». Într-o singură serie de experiențe s-a pulul constata eficacitatea reală a vaccinului împotriva tifosului exantematic preparat chiar la Buchenwald: din douăzeci de persoane vaccinate preventiv, nici una n-a murit, iar evoluția bolii a fost cu mult mai puțin gravă decât la pacienții vaccinați cu cel mai bun vaccin, acela al lui Weigl, preparat cu intestine de păduchi, în timp ce dintre cei douăzeci de «martori» inoculați în același timp, nouăsprezece au pierit în urma acestei perfide contaminări."

Medicii deportați care lucrau la producerea vaccinului destinat trupelor germane au trăit sub teroare până la eliberarea lagărului, căci produsul pe care îl fabricau nu imuniza împotriva tifosului:

„Ding ne-a spus la prima adunare generală că, dacă se va produce vreun act de sabotaj, vom fi cu toții împușcați... Ne-am hotărât împreună cu bacteriologii și directorul producției, Marian Ciepielowsky, să producem un vaccin ușor, inofensiv... Ding ne pretindea cantități mari de vaccin. Am fabricat două tipuri; unul în

cantitate mare, absolut ineficace, care era trimis pe front; al doilea tip, în cantități foarte mici, care era eficace și folosit în cazuri speciale, de pildă pentru noi și tovarășii noștri care munceau în locurile primejdioase ale lagărului. Ding n-a aflat niciodată despre aceste combinații. Cum nu avea cunoștințe bacteriologice reale, nu cercetă în amănunțime secretul fabricației. El depindea în întregime de rapoartele pe care i le înmânau experții (deportați). Când vedea treizeci sau patruzeci de litri de vaccin gata pentru a fi expediat la Berlin, era fericit. Totuși, rămânea preocupat de vaccinarea trupelor SS și se gândea cu îngrijorare că acești oameni ar putea să se îmbolnăvească în Rusia și să moară. Ineficacitatea vaccinului nostru ar fi putut fi descoperită oricând, iar experții din exterior – SS-iștii aveau asemenea experți – ar fi putut ancheta și afla că adevăratul vaccin nu era produs aproape de loc. Nimic din toate acestea nu se întâmplă și aventura continuă până în martie 1944”.

Când Mrugowsky află despre acest sabotaj în sala Tribunalului de la Nürnberg, se adresă președintelui:

„Aceasta reprezintă o atitudine care n-are nimic comun cu conceptele de omenie exprimate astăzi de către acești domni”.

★
★ ★

— Uită-te la hârtia asta, Kogon, ai să știi ce trebuie să răspunzi. E vreo văduvă care caută o consolare.

Ding se bizuia din ce în ce mai mult pe Kogon. Deportatul care-i slujea de secretar redacta, cu ajutorul altor deținuți, comunicările medicale ale doctorului, precum și scrisorile sale de dragoste. Personaj tulbure, care purta urmele unei copilării chinuite, ducea lipsă mai ales de afecțiune. Copil din flori, luase numele tatălui său adoptiv și renunță la el cu câteva săptămâni înainte de eliberarea lagărului, când înțelese că aliații îl vor căuta pentru crime de război. Deveni atunci doctorul Schuler. În 1936, în vârstă de douăzeci și patru de ani, încercă să se angajeze în armată, dar nu reuși din cauză că era fiu nelegitim. SS-iștii îl acceptară și lucră la Serviciul de sănătate al unității „Cap de mort”... Urmarea o cunoaștem.

În ultimele zile ale existenței lagărului de la Buchenwald, doctorul Ding își schimbă nu numai numele, ci și atitudinea. Se lasă convins de secretarul său să închidă ochii asupra anumitor operații de salvare efectuate de Comitetul clandestin al lagărului. Baraca ce adăpostea în mijlocul bolnavilor contagioși condamnați la moarte sănătoși a fost botezată de Ding-Schuler: Ultimum Refugium Judoerum (Ultimul refugiu al evreilor). Medicul, care presimțea sfârșitul apropiat, arse, ajutat de Dietzsch, toate documentele compromițătoare. Kogon ascunse într-un dosar jurnalul cu

desfășurarea experiențelor:

„I-am spus lui Ding a doua zi că jurnalul n-a fost ars. Se arătă foarte surprins și mă întrebă dacă nu credeam că această faptă ar constitui o armă teribilă împotriva sa. I-am răspuns că, dacă ar putea dovedi în fața unei Curți că el a salvat jurnalul, acest lucru ar demonstra cu prisosință că intențiile sale erau cinstite. Acceptă".

Luat prizonier de aliați, Ding își dădu seama de amenințarea pe care ar putea-o reprezenta pentru el un proces. La 25 iunie 1945, în închisoarea din Freising se sinucise... și se trezi a doua zi pe un pat de spital. Iată cum descrie el nenorocita sa tentativă:

„La orele două dimineața am încercat să mă sinucid din cauza celor ce s-au întâmplat în cursul anilor trecuți și din pricină că mă aflam într-o situație insuportabilă. Am căpătat un fel de «tensiune nervoasă». După ultimele știri, orașele Leipzig și Weimar, unde cred că se găsesc ai mei, au fost cucerite de ruși. Nu prea sunt șanse să iau legătura cu familia mea. Schimbarea survenită în situația mea mă determină să cred că voi fi implicat în procesul de la Buchenwald și nu voi fi în măsură să hotărăsc eu asupra viitorului meu, sau cel puțin nu înainte de trecerea a numeroși ani. Soția mea rămâne singură cu doi copii, fără nici un ajutor după pierderea întregii mele averi. Așteptam un al treilea copil la începutul lunii mai, dar nu știu ce s-a întâmplat cu soția mea... Am folosit, în afară de o lamă de ras, cinci comprimate de morfină, cinci de codeină și unsprezece din preparatul american A.P.C. Lama, nefiind bine ascuțită, m-a împiedicat să-mi tai tendoanele situate deasupra arterei. Cu o incizie paralelă am mers mai adânc și am încercat să tai artera cu o forfecuță, dar am fost împiedicat de niște oameni care căutau closetele... M-am culcat din nou, am legat un șervet în jurul brațului. Se vede că am leșinat. Mi-am revenit în simțiri în alt pat. Eram pansat".

Două luni mai târziu, medicul-căpitan Ding-Schuler reuși să se sinucidă.

★
★ ★

Doctorul Wlademar Hoven fusese locțiitorul său la baraca 46. Dacă Ding dispărea pentru o săptămână sau două, „Belle gueule" („Mutră frumoasă") îl înlocuia. Merita această poreclă: toate femeile îi cădeau la picioare și în brațe. De altminteri, din patul unei bogate moștenitoare el se propulsă spre Hollywood. Acest Rudolf Valentino cu picioare mici, play-boy{98} dat cu briantină, cu dinți albi agresivi, se ocupa mai mult de bogatele și vârstnicele sale admiratoare decât de apariția sa în fața aparatului de filmat. Adevărată „cocotă", el colecționa bijuterii masculine, brichete și portțigarete de aur împodobite cu diamante.

„Belle gueule” își continuă aventurile la Paris, gurile rele afirmă că pe vremea aceea se interesa de moștenitori bogați... dar să trecem peste asta. Îl regăsim semnând un angajament în SS. Acest autodidact crescut în harem își dă bacalaureatul la treizeci și doi de ani, „cu multe protecții și înlesniri”, apoi ambreiază spre medicină și accelerează așa de mult, că doi ani după absolvire se pomenește adjunctul medicului-șef al tuturor lagărelor de concentrare. Aici deportații au lucrat pentru el. Deținuții Sitte și Wegerer au întocmit cu brio teza sa de doctorat despre tratamentul tuberculozei pulmonare provocate de praful de cărbune. „Belle gueule” a învățat pe dinafară textul și a fost primit cu mențiune la Universitatea din Freiburg, în Brisgau. Comandanta de la Buchenwald nu putu rezista „farmecului său cosmic” și Hoven îi admiră colecția de stampe umane. Comandantul află, dar pentru a-l pedepsi se mulțumi să-i înlesnească intrarea în clubul său de recuperare: trafic și furt de aur, devize, bijuterii, alcooluri, medicamente, conserve. Aceste excese au dus, de altminteri, la arestarea lor de către „Inspectoratul SS al lagărelor”. Comandantul și prietenul familiei se regăsiră plouați în aceeași celulă. „Belle gueule” ajunse un măr zbârcit. Ce departe era vremea splendorii lui fizice și medicale. Diplomele nu i-au servit decât pentru a lichida în dormitoarele infirmeriilor pe bolnavii ale căror paturi urmau să fie recuperate. După fiecare operație, în cursul căreia făcuse ca o duzină sau două de deținuți „să ia altă direcție”{99} cu ajutorul injecțiilor cu sodiu de Evipan, ieșea nepăsător cu o țigară în mână, fluierând vesel aria: „Şi iarăși o zi frumoasă a trecut”.

Cel puțin Mengele cunoștea „Tosca”.

Se adunau dovezile de culpabilitate a lor. Peste zece mii de pagini cu acte de acuzare. Koch fu împușcat, iar lui Hoven... i se dădu drumul cu o săptămână înainte de eliberarea lagărului. Judecătorul de instrucție german nu reținuse decât „prostia” sa, totuși conchise:

„În ce privește cunoștințele și capacitatea, cu greu i-ai putea acorda titlul de medic”.

Şi „Belle gueule” dispăru la țară... După două zile trecu din nou poarta cu sârmă ghimpată, încadrat de doi soldați americani care mestecau gumă.

★
★ ★

În fața judecătorilor de la Nürnberg își regăsi tupeul. Era încredințat că acele douăzeci de luni de închisoare pe care Inspectoratul SS i le impusese înainte de a fi achitat îl dezvinovățeau în ochii aliaților. Se prezentă ca sabotorul numărul unu al experiențelor lui Ding asupra tifosului.

— Într-o zi niște deținuți veniră să-mi spună că tocmai sosise un

transport de păduchi tifici. Ding lipsea. M-am dus la baraca 46. Erau cincizeci de cuști cu câte șase sute de păduchi în fiecare. Am pus să se astupe cuștile cu ceară și cu ajutorul lui Dietzsch le-am aruncat în cuptor. Am făcut un raport spunând că, în calitate de medic de lagăr, nu puteam să-mi asum răspunderea unei epidemii. A doua oară, păduchii au fost aduși de un ofițer din Wehrmacht în uniformă. Ei proveneau de la un institut din Lemberg. Când am ajuns la fața locului, cuștile erau deja legate de coapsele prizonierilor. Acești păduchi au fost omorâți și nici unul din subiecții umani nu contractă, după câte știu, tifosul.

— Dar – întrebă președintele – erați într-adevăr locțiitorul lui Ding?

— Desigur, dar nu-mi asumam nici o răspundere. Când Ding era absent, experiențele se întrerupeau.

Justificarea pe care o dădea el execuțiilor pe cale medicală era și mai ciudată.

— În lagăr exista un mare număr de deportați invidioși pe posturile ocupate de alți deținuți. Câțiva „politici" dețineau funcțiile-cheie și trăiau mai bine decât ceilalți. Mai mulți deținuți au făcut tot ce le-a stat în putință pentru a discredita pe acești oameni. Când s-a aflat asta, cei „mai bine plasați" au pus să fie imediat executați. Eram întotdeauna înștiințat pentru a putea produce dovada medicală a decesului. Era vorba de a consemna că ei au murit de moarte bună. În câteva cazuri chiar, eu am ucis pe acești oameni cu injecții de fenol, dar numai la cererea tovarășilor lor de detențiune. Odată, Ding se afla la spital și afirmă că nu mă pricepeam prea bine. A făcut el însuși câteva injecții. Trei deținuți au fost astfel uciși în acea zi și au pierit în mai puțin de un minut. Numărul total al subiecților umani uciși s-a ridicat aproximativ la o sută cincizeci...

La Buchenwald, precum știți, „comandanta" colecționa tatuaje, iar unii medici „capete micșorate". Un deportat, Josef Ackermann, a declarat:

— Doctorul Hoven stătea într-o zi lângă mine la fereastra camerei de autopsie. Îmi arătă un deținut care lucra în curte și-mi spuse: „Doresc să am craniul acestuia pe biroul meu până mâine dimineață". Deținutului i se ordonă să se prezinte la punctul sanitar. I se înscrise numărul și cadavrul său fu adus în aceeași zi în sala de disecție. Examenul post-mortem dovedea că omul fusese omorât cu ajutorul unei injecții. Craniul a fost pregătit și înmânat doctorului Hoven.

Doctorul roși și răspunse bâlbâind:

— Este cea mai mare minciună pe care am auzit-o în viața mea. Niciodată nu m-am interesat de autopsii, nici de cranii.

Wlademar Hoven, condamnat la moarte, a fost executat în curtea închisorii din Landsberg. Respiră adânc pentru ultima oară, închise

ochii, înclină capul și murmură:

— Sărmane Hoven...

★
★ ★

Profesorul Haagen a fost mai norocos decât Ding și Hoven. Vom studia rolul său în alte experiențe asupra tifosului, practicate la Natzweiler. A fost condamnat la muncă silnică pe viață de Tribunalul militar din Metz. Judecătorii din Lyon au comutat această pedeapsă, considerată deja la vremea ei „drept clementă", în douăzeci de ani de detențiune. Între timp, Haagen se căsătorise în închisoare și declara cui voia să-l asculte:

„De n-ar fi acești francezi care mă țin închis, aș lua Premiul Nobel".

Este drept că în domeniul științific Haagen reprezenta o „valoare sigură" dacă îl comparăm cu ceilalți „trepăduși" care experimentau la Buchenwald.

„Mă{100} numesc Eugen Haagen și m-am născut la 17 iunie 1898 la Berlin. Sunt doctor în medicină din 1924. Am devenit apoi asistent la clinica Charité. În 1926 am ajuns asistent științific la Serviciul de bacteriologic al Biroului sănătății publice din Berlin, unde am întemeiat departamentul virusurilor și am inițiat cercetări asupra tumorilor. În 1928 am fost numit asistent pe timp de un an la Institutul Rockfeller din New York. În 1929 am rămas la Berlin și în 1930 am fost numit membru al Fundației Rockfeller din New York, cu misiunea de a lucra în laboratorul de tifos al acestui institut. Am reușit să întrețin germenele frigurilor galbene și să obțin culturi artificiale neviciate ale acestui agent, ceea ce a făcut posibilă descoperirea unui vaccin împotriva frigurilor galbene folosit astăzi în lumea întreagă. După acești trei ani de întrerupere a activității mele la Berlin, unde conduceam departamentul virusurilor și al tumorilor, din cauza alipirii Prusiei la Reich, secția bacteriologică a fost dizolvată și am intrat la Institutul Robert Koch, unde am devenit șef de serviciu și profesor la 1 martie 1936. La 1 octombrie 1941, fiind numit profesor de bacteriologic și igienă la Universitatea din Strasbourg, am devenit în același timp director al Institutului de igienă. Am rămas acolo până la ocuparea Strasbourgului".

Vedem deci că „funcțiile din trecut" ale profesorului Haagen sunt demne de admirație. Agenții secreți ai diferitelor țări învingătoare, care s-au lansat chiar a doua zi după victorie într-o vânătoare a „creierelor" rămase în libertate și care efectuau fără multe scrupule răpiri, l-au trecut pe lista lor.

„În aprilie 1945 am fost luat prizonier de americani la Saafed pe Saale, în Turingia, unde mutasem o parte din institutul meu. În iunie

am fost pus în libertate. Am primit atunci invitația guvernatorului militar de a conduce un institut nou croat pentru cercetări asupra virusurilor și a tumorilor. Am acceptat și am lucrat la acest institut din Berlin până la 16 noiembrie 1946. În ziua aceea, cu ocazia unei vizite la Zehlendor, în sectorul american, am fost arestat pe neașteptate de un polițist militar englez, fără mandat, nici documente. Am fost dus cu forța și închis timp de două luni și jumătate în închisoarea engleză din Minden. Era cu siguranță o răpire. În ianuarie 1947 am fost predat autorităților franceze și dus la Strasbourg".

Nu vom cunoaște, desigur, niciodată dedesubturile acestui război pe care l-au dus marile puteri pentru a pune mâna pe savanții fostului Reich. Francezii s-au trezit prea târziu. De pildă, atomiștii lui Hitler și-au strâns pilele și dosarele într-o cavernă, sub o biserică. Când francezii au ajuns acolo, s-au uitat și au plecat. Două zile mai târziu, americanii, care știau că bomba A „ar fi putut fi gata în opt luni", își însușesc tot materialul și personalul. Joliot-Curie nu va găsi la fața locului decât câteva resturi de cocs.

— Erau pentru pilă?

— Nu, pentru încălzire.

Etc... etc... În sfârșit, francezii îl recuperează pe Haagen. Ceea ce este firesc, întrucât numitul și-a exercitat profesiunea pe teritoriul lor național în timpul războiului.

Dovezile de culpabilitate se îngrămădesc. Mai întâi, scrisorile uluitoare descoperite la Strasbourg. Haagen tocmai luase în primire un convoi „expediat" de la Auschwitz.

„La 13 decembrie s-a procedat la o inspecție a deținuților în vederea determinării aptitudinii lor la experiențele cu vaccinuri tifice. Din o sută de deținuți aleși, optsprezece au pierit în timpul transportului, doar doisprezece sunt apți de a fi folosiți pentru aceste experiențe, cu condiția ca ei să poată să se înzdrăvenească. Acest lucru va cere aproximativ două sau trei luni. Ceilalți sunt într-un asemenea hal, încât nu pot fi folosiți în aceste scopuri. Experiențele sunt destinate să facă proba unui vaccin nou; ele nu pot da rezultate fructuoase decât pe subiecți umani hrăniți normal, a căror forță fizică este comparabilă cu aceea a ostașilor. Vă cer, așadar, să-mi expediați o sută de deținuți de la douăzeci la patruzeci de ani sănătoși și cu o constituție fizică care să constituie un material de comparație".

Scrisoare grăitoare, firește, asupra condițiilor fizice ale deportaților de la Auschwitz și a desfășurării transportului lor. Haagen a cerut, totuși, oameni solizi! Dacă ar fi dorit deportați „normali", n-avea decât să-i ia din lagărul Natzweiler. Proastă administrație! Infirmierul deportat Hendrick Nales îl primi pe Haagen la prima sa vizită la centrul Ahnenerbe din Natzweiler-Stuthof.

„Era la sfârșitul anului 1943. Puțin timp după sosirea unui

transport de țigani din Birkenau, lângă Auschwitz, pentru experiențe cu tifosul. Haagen îi examină și le făcu radioscopia. Socoti că nu-i putea folosi. Protestă la Berlin, cerând subiecți umani mai robuști... Supraviețuitorii au făcut parte dintr-un Himmelfahrtstransport..."

Himmelfahrtstransport: înălțare la cer; eufemism obișnuit în lagăr pentru a desemna crematoriul. Haagen cerea „clienți" a căror condiție fizică să fie comparabilă cu aceea a membrilor forțelor armate. Nu-i nimic! Wehrmachtul și SS-ul trebuie să fi avut și ostași țigani în rândurile lor. Zis și făcut...

„Aproximativ{101} nouăzeci de subiecți umani noi sosiră. Au fost examinați și considerați acceptabili. Profesorul Haagen îi împărți în două grupe. Cei din primul grup au fost vaccinați împotriva tifosului. Celorlalți nu li se făcu nimic. Cred că zece sau paisprezece zile mai târziu, toți subiecții umani au fost infectați artificial cu tifos. Nu pot să vă spun cum, nu sunt medic, dar am fost acolo când s-a făcut lucrul acesta. În cursul experienței, treizeci de țigani au murit. Am dovada. Am păstrat fișele morților de la Natzweiler".

Asistenta și secretara lui Haagen se plânseră doctorului Graefe, adjunctul său:

— Dar este o crimă să experimentezi pe oameni!

— Liniștiți-vă. Sunt polonezi, nu sunt oameni.

Georges Hirtz, doctor în științe naturale și farmacist, luă parte în mod sigur, la 20 mai 1943, la prima experiență a profesorului.

— Pe la 20 mai 1943 sosi un transport de vreo douăzeci-douăzeci și trei de polonezi. Au fost închiși într-o baracă pe care trebuiră s-o spele cu o soluție de lizol.

După câteva zile, Haagen a sosit și a vaccinat personalul medical, pe șeful lagărului și pe adjunctul său cu ajutorul fiolelor obișnuite ale Institutului Robert Koch, apoi polonezilor li s-a făcut în pectoral o injecție cu un lichid galben-cenușiu pe care medicii îl aduseseră cu dânșii. Ei n-au fost examinați, și toate injecțiile au fost făcute cu același ac, fără dezinfecție, de la un om la altul. Polonezii au fost trimiși înapoi în baraca lor. Eram singurul care puteam să intru acolo pentru a le aduce hrana și a le lua temperatura.

Întrebarea tribunalului: Acel lichid galben-cenușiu era un virus puternic al tifosului sau o injecție de vaccin?

— N-aș putea spune. Dar două fapte dovedesc că vaccinul era virulent. Cei care aveau grijă de ei au fost vaccinați, iar pe de altă parte, la sosirea lor, polonezii au fost puși să spele blocul cu o soluție de lizol, pentru a distruge muștele, puricii și ploșnițele. Eu trebuia să le iau temperatura de trei ori pe zi. După aproximativ treizeci și șase până la patruzeci și opt de ore, febra începu să crească la 40° și chiar mai mult. A doua și a treia zi am și găsit două cadavre pe priciurile lor. Febra dură șase până la opt zile și după această perioadă apărură

semne de excitație, de șoc, de spaimă și alte simptome. În acel moment, eu n-am mai putut urmări experiențele, căci am fost trimis într-o companie disciplinară.

Întrebare: Ați văzut cadavrele celor doi polonezi?

Răspuns: Eu am așezat trupurile lor în saci de hârtie. Au fost arși în crematoriul din Natzweiler.

Iată deci principalele capete de acuzare împotriva profesorului Eugen Haagen. Cum avea să se justifice oare?

★
★ ★

Foarte simplu: negând evidența. Experiențele? Care experiențe? Era vorba de vaccinări, căci lagărele din Shirmeck și Natzweiler erau amenințate de o epidemie de tifos. Bun! Recunoașteți, totuși, că este un paradox: să vaccinezi douăzeci de persoane pentru a lupta împotriva unei epidemii. Aveam foarte puțin vaccin! Bun! Epidemia a izbucnit și dumneavoastră dispăreți. E ilogic! Trebuia să îndeplinesc în perioada aceea obligații militare. Bun! Şi convoaiele de la Auschwitz? N-am cerut nimic. Bun! Şi cadavrele? Care cadavre? Niciodată n-au existat cadavre. Bun! Credeți că era necesar să i se ceară lui Himmler autorizația de a se vaccina într-un lagăr? Profesorul Hirt nu voia ca aceia care nu fac parte din SS să pătrundă în lagăr. Bun! Şi centrul Ahnenerbe? N-am ridicat niciodată capul pentru a vedea ce scria deasupra porții de intrare. Bun! Domnișoara Edith Schmitt, asistenta dumitale, a declarat că ai vaccinat o sută cincizeci de persoane la Natzweiler și că din grupul de control au murit cincizeci de persoane. Se înșală, ea confundă cu perioada de epidemie. Bun! Martorul Hirtz a vorbit despre doi morți pe care el însuși i-a înfășurat în saci de hârtie și ce găsim noi în registrul de control al asistenței tehnice la data de 6 iulie, zi despre care vorbește martorul? Găsim această mică propoziție: „alți doi nu mai sunt aici”. Atunci? Atunci! Nu știu nimic. Asta înseamnă că deținuții plecaseră probabil. N-au existat morți. Bun! Nu poți nega, doctore, prezența în lagăr a cobailor, adevărate rezervoare de viruși; nu erau acolo pentru a înlesni infectarea deportaților? Era vorba de niște purceluși de India drăguți și sănătoși pe care îi aduceam deținuților. Aveau o adevărată plăcere să-i crească. Bun! Bun! Bun!

După acest „rezumat” al miilor de pagini din mărturisirea lui Eugen Haagen, vă las pe dumneavoastră să trageți concluzia. Voi adăuga doar atât: Haagen își continuă cercetările în afara programului obișnuit al experimentărilor pe oameni în lagărele de concentrare. Nimeni nu-i ceruse să-și supună descoperirea unui test cu un nou „virus-vaccin viu”. Căzuse pradă ispitei prezentate de acest lagăr de deportați, atât de aproape de laboratoarele sale din Strasbourg. Acest

lagăr, unde secretul avea să fie bine păstrat. De ce nu? Dar „virusul-vaccin viu” al său era cu siguranță insuficient atenuat. Mereu faimosul ciocan pneumatic pentru a încerca rezistența unei căști de rugbi.

★
★ ★

Serviciile de sănătate germane se adresară deseori diferitelor institute din întreaga lume pentru a obține vaccin. Trimiseră chiar „agenți secreți” în America de Sud și în Statele Unite pentru a „cumpăra” cantități însemnate de ser. La Paris, Institutul Pasteur refuză orice colaborare. Aceasta nu era totdeauna ușor. Doctorul Tréfouël, directorul institutului, devenise de fapt farmacistul-șef al Rezistenței și al maquis-ului:

„Farmacie recunoscută de autoritățile franceze din Londra, fiindcă din 1942 produsele militare indispensabile au fost parașutate pe solul nostru, îndreptate spre Pasteur, unde erau «condiționate», și de aici distribuite spitalelor din provincie, unde erau depozitate clandestin, la dispoziția luptătorilor din mișcarea de rezistență”.

Expeditorii aveau grijă, firește, să scoată etichetele de pe ele. Dagonanul, de pildă, purta etichete „Rhône-Poulenc” perfect imitate. Totuși, într-o zi sosi insulină cu etichetele ei americane „Eli-Lily and Co.” și o dată care nu mai lăsa nici o îndoială în privința proveniență. Etichetele periculoase au fost răzuite în grabă și înlocuite cu altele mai inofensive.

Produsele erau parașutate în „containere” clasice: cilindri de aproximativ 1,20 metri pe 60 de centimetri.

„Iodul, uleiul camforat, morfina, cafeina soseau în cantități mari, mercurcromul în flacoane de zece kilograme, sulfamidele în colete de cincizeci de kilograme! Aceluia care, din întâmplare, s-ar fi mirat de aceste cantități, i s-ar fi răspuns că medicamentele erau pentru cai: «Un cal nu este doar un șoarece!»”

Prezența instrumentelor, a truselor, a vatei, a pansamentelor ghipsate ar fi putut și ea să nu treacă neobservată, cu toată întinderea beciurilor Rezistenței, adevărată linie Maginot! Nu se putea mări prea mult cercul inițiaților. Deci apărarea pasivă era calul de bătaie. În cazul unui bombardament mai intens asupra Parisului, trebuia oare să te bizui pe ajutorul nemților pentru a organiza măsurile de salvare?

Dimpotrivă, ofițerii din Serviciul sănătății germane erau aceia care veneau adeseori la Institutul Pasteur pentru a solicita produse. Mai întâi solicitau, chiar se rugau, adeseori amenințau. Duceau lipsă, de pildă, de ser antitetanic. Obținură cu multă greutate câteva fiole, în timp ce sute de mii luau drumul maquis-ului...

Într-o zi cerură ser antidifteric. Domnul Tréfouël le spuse că are foarte puțin, tocmai atât cât îi trebuia pentru populația franceză. Au

stăruit.

— Sunteți în contact cu populația. Dacă izbucnește o epidemie, veți fi primii în pericol.

— Suntem primiți cu multă amabilitate – constată șeful delegației –, dar plecăm întotdeauna cu mâinile goale!

Unul din cei trei ofițeri, un austriac, îi ia pe la spate mâna doctorului Tréfouël și-i șoptește: „Continuați”.

— Asta mi-a făcut plăcere. L-am mai revăzut uneori, dar n-a mai îndrăznit niciodată să facă un asemenea gest.

În altă zi, în 1943, treaba începuse prost. Pentru a face rost de ser, germanii obținuseră un ordin al Ministerului francez al Sănătății Publice.

— Executați ordinul ori preluăm Institutul Pasteur.

— Vreau într-adevăr să vă servesc, dar nu am cai.

— Vă dăm noi.

— Ştiți că mortalitatea este foarte mare...

— Veți avea tot ce vă trebuie, dar cadavrele cailor vor rămâne proprietatea armatei germane.

Atunci, doctorul Noël Bernard, subdirectorul Institutului Pasteur, interveni pentru a întreba:

— Va trebui oare să-i conservăm în alcool?

Nemții nu se putură stăpâni să nu râdă. Acordară o sută nouă cai, care au fost îndreptați înspre laboratorul din Garche. Dar toți muriră treptat ca printr-un joc al întâmplării. În șase luni au fost lichidați.

Şi tot doctorul Tréfouël a fost acela care se supără. El pretindea că toți acești cai erau improprii pentru imunizare și că de acum încolo nu va accepta decât animale alese de veterinarii săi.

După aceasta, nemții semnalează că au șaizeci de cai. Veterinarii trimiși la fața locului rețin doar cinci. Domnul Tréfouël protestează că este deranjat pentru fleacuri... Şi așa mai departe.

Direcția Institutului Pasteur profită de incident pentru a se plânge de lipsă de personal. Nu numai că a știut să evite rechizițiile, dar chiar a adus înapoi prizonieri, începând cu grădinarul.

Au vrut să-i ia portarul. Institutul susținu că era de neînlocuit. Numai el cunoștea pe toți funcționarii. Dacă un necunoscut (un „terorist” poate!) s-ar întâmpla să fure o tulpină de virus contagioasă... Chiar ocupanții aveau interes ca Institutul Pasteur să fie bine păzit!

★
★ ★

Doctorul Nitti a fost primul în Franța care a fabricat penicilină.

Nitti dispunea de două tulpini. Una o obținu din întâmplare, expunând în aer liber o cutie Pétri. Tulpină mediocră, care permise începerea studiului, dar nu putea duce la rezultate practice. A doua fu

găsită în colecțiile noastre și se dovedi activă. Una fu salvată de cealaltă.

Nemții mirosiseră ceva. Își cerură partea. Nitti răspunse că n-a obținut rezultate interesante, că lăsase să-i piară tulpina.

După o lună, un nou atac. Ei știau că tulpina de virus mai există. O cereau imperios: era un ordin. „Bine – le spuse Nitti –, am să încerc s-o fac să funcționeze". Le prepară un răsad al tulpinei sterile. Ei au fost încântați, au salutat până la pământ. „Le ajunge pentru trei luni", spuse Nitti.

În timpul acesta, lucrările continuau în secret pe tulpina bacteriană, cea bună. Puțin înainte de eliberare se putu obține o cantitate oarecare de penicilină.

În cursul ocupării Germaniei, tulpini de Penicillium notatum au fost găsite în câteva laboratoare. Încercate, s-au dovedit toate sterile. Ar fi amuzant să ne imaginăm că ele proveneau de la Institutul Pasteur din Paris!

XVII. Decanul medicilor blestemați

— Dar ce Dumnezeu, el lucrează în problema paludismului de peste patru decenii, n-o să vă închipuiți că va găsi soluția acum, când a trecut de șaptezeci de ani. Oricum, o vaccinare preventivă este irealizabilă.

Profesorul Rose condamna lucrările predecesorului său la direcția bolilor tropicale a Institutului Robert Koch. Secretariatul lui Himmler clasă scrisoarea în dosarul „fără răspuns”.

„Bătrânul” va ști să arate de ce era în stare la Dachau; tocmai fiindcă făcea cercetări de mai bine de patruzeci de ani, va găsi.

„Mă numesc Klaus Schilling{102}, m-am născut la 24 iulie 1871. Din 1905 am condus departamentul de boli tropicale la Institutul Robert Koch. M-am pensionat în 1936. Doctorul Conti, ministrul sănătății publice al celui de al treilea Reich, m-a rechemat și m-a prezentat lui Himmler în 1941 sau în ianuarie 1942. Pe vremea aceea venisem din Italia, unde întreprinsesem cercetări asupra unui vaccin împotriva paludismului, și Himmler îmi ceru să continuu aceste cercetări la Dachau... Nu era cu putință să refuzi executarea ordinului lui Himmler. Am început experiențele pe deținuții lagărului în februarie 1942 și am continuat până la 13 martie 1945... Cred că am experimentat pe nouă sute până la o mie de subiecți umani... dacă aș fi refuzat, eram poate și eu expediat într-un lagăr de concentrare. Încercam să descopăr o metodă care ar fi salvat milioane de oameni”.

Un singur german se opuse la continuarea lucrărilor „bunicului liniștit” de la Dachau, inspectorul lagărelor de concentrare:

„Schilling cerea mereu deținuți. Am protestat împotriva furnizării de oameni, căci aceasta stânjenea munca”.

Reclamația determină o intervenție personală a lui Himmler, care ordonă să i se „dea” deținuți lui Schilling. El trebuie să fi primit mai bine de o mie. Dacă ne luăm după sentința rostită în procesul judecat la Dachau, unde Schilling fusese condamnat la moarte, aceste experiențe au provocat moartea „directă a treizeci de persoane” și „indirectă” a trei până la patru sute.

★
★ ★

Printre cobai se aflau numeroși clerici:

„Când am sosit{103}, erau la Dachau peste o mie de preoți catolici. A trebuit să suport de trei ori mușcăturile țânțarilor paludici{104} și o dată mi s-a injectat sânge infectat cu paludism. O sută de preoți au fost constrânși să suporte aceste experiențe. Abia la finele anului 1943 am protestat, căci înainte de această dată a ridica glasul echivala cu o condamnare la moarte. Am prezentat curând toate semnele bolii, la fel

ca și fratele meu, tot preot. Profesorul Schilling ne trata ca pe niște câini. Când m-am revoltat, în sfârșit, acesta mă opri:

— În acest lagăr se vorbește nemțește.

Încercasem să-i adresez cuvântul în franceză, deoarece știam că înțelegea această limbă. Am reluat discuția în germană, dar el îmi tăie vorba:

— N-ai dreptul să te plângi, voi atrage atenția comandantului de lagăr asupra dumitale și știi ce urmare va avea aceasta pentru dumneata".

Fernandus Antonius Tijhuis, călugăr carmelit olandez, asistă la un sabotaj al experienței. Din nefericire, această falsificare a rezultatelor avea să-l întărească pe Schilling în eroarea sa.

„Sufeream într-un mod insuportabil. După cincisprezece zile, unul dintre noi avea o temperatură ridicată. Mai târziu a mea atinse 40 și 41°, iar pulsul 150 de pulsații pe minut. Cu toate cele șase pături, tremuram și transpiram nemaipomenit. Febra revenea din trei în trei zile. Trebuia să înghit până la două sute de tablete pe zi, o invenție a doctorului Schilling. Aveam dureri de cap îngrozitoare. Nu puteam dormi nici chiar când temperatura scădea. Polonezii din camera mea, care fuseseră și ei infectați cu paludism, scriseseră acasă. Li se trimise în secret chinină. Au luat-o fără știrea medicilor. Febra dispăru, iar Schilling conchise că metoda sa de tratament este eficace. Am auzit spunându-se mai târziu că, datorită excelentelor rezultate pe care credea că le obținuse cu medicamentul său, îl brevetă și îl trimise trupelor din Africa, unde; se pare că provocă numeroase decese".

★
★ ★

Din lunga serie a mărturiilor și a depozițiilor care îl acuzară pe Schilling, să reținem drept concluzie observațiile unui deportat. Student în medicină din Luxemburg, Eugène Ost devenise secretarul centrului Malaria:

„Ideea dominantă a lucrărilor lui Schilling era crearea în corpul omenesc a unei imunități suficiente pentru a-l face inatacabil de către plasmodium vivax{105}, singurul folosit la Dachau. El conducea două mari grupe de experiențe. În prima serie, el dorea să demonstreze existența unor anticorpi specifici în serul bolnavilor; în a doua, să obțină imunitatea.

Poate că Schilling era pur și simplu nebun... Nu declarase oare judecătorilor săi:

— Am avut aproape sută la sută vindecări.

Înainte de a fi executat, el ceru în zadar:

— Lăsați-mă în viață doar câteva săptămâni. Voi găsi, Voi găsi, voi găsi, sunt atât de aproape de țintă".

XVIII. Copiii de la Neuengamme

Zeci și, probabil, sute de alte experiențe se desfășurară în lagărele de concentrare. Cei care ar fi putut depune mărturie au fost sacrificați înainte de eliberare. Dacă se știe, bunăoară, că Himmler ordonase cercetări asupra icterului infecțios și oferise doctorului Dohmen „opt evrei polonezi" pentru început..., nu se poate totuși dovedi că alte cercetări au fost întreprinse în acest domeniu, și în special de către Haagen la Natzweiler. La Buchenwald au fost experimentate vaccinuri împotriva frigurilor galbene... Arhive, în parte distruse, pomenesc, de asemenea, despre „încercări" asupra: gripei, tifosului, vărsatului, holerei, tuberculozei...

Desigur, alte suferințe, alți morți. Nu recunoaște oare Schilling că a încercat „mixturile" sale asupra paraliticilor dintr-un azil de alienați înainte de a lua drumul lagărului din Dachau? Atunci, în taina acestor ospicii, înainte de operațiile de eutanasie, câți oare dintre „medicii blestemați" au operat? Aș vrea să iau un ultim exemplu „misterios". Pentru a-l elucida, am cerut ajutorul tuturor medicilor și infirmierilor supraviețuitori din lagărul de la Neuengamme. Am primit vreo douăzeci de răspunsuri. Dar mai întâi, faptele:

„«Secția specială»{106}. Era o baracă de lemn asemănătoare cu celelalte, situată lângă infirmerie. Deținuții nu știau absolut nimic din ce se întâmpla acolo. Eu însumi, înainte de a lucra în laborator, n-am acordat acestei barăci mai multă atenție ca celor de lângă ea. Or, în fiecare dimineață, un infirmier olandez aducea zece eșantioane de urină la analiză și în fiecare săptămână douăzeci de probe de sânge intrau, de asemenea, în laborator. Intrigat, am fost dus acolo de profesorul Florence, în ciuda izolării desăvârșite cu care era înconjurat acest serviciu, izolare care trebuia menținută prin consemnul cel mai sever. Şi iată ce am văzut:

Se aflau acolo vreo douăzeci de copii, băieți și fete, de naționalități diferite, dar toți de origine evreiască, în vârstă de la patru la paisprezece ani. Erau liberi să se joace toată ziua, dar fără să părăsească curticica din fața ușii lor. Le era interzis să învețe a citi sau scrie. În schimb, aveau condiții destul de bune de cazare și erau foarte bine hrăniți. Acest lucru se făcea în așa fel încât debilitatea să nu poată fi imputată proastelor condiții de viață. Căci acești copii, care erau măsurați și cântăriți regulat, pentru care laboratorul lucra în fiecare zi, acești copii erau folosiți drept cobai. Nu știu ce li se făcea. Nu aveam cum s-o știu. De altfel, n-aș fi acceptat să particip la experiențe. Dar ceea ce știu este că, la intervale regulate, un profesor cu numele de Heissmeyer venea din Berlin. Atunci copiii erau examinați de el. Unora li se făceau prelevări chirurgicale, pe care

profesorul le lua la Berlin pentru analize. Ceea ce mai știu este că profesorul Florence mi-a spus că a simțit până la paroxism ura pe care o nutrea împotriva Germaniei atunci când a văzut insuflându-se bacili de tuberculoză în plămânii câtorva fetițe, sau când a văzut cum au fost siliți niște băiețandri să înghită doze masive de sulfamide, pentru a se studia efectele lor pe îndelete”.

★
★ ★

Toți ceilalți deportați pe care i-am interogat n-au putut să-mi spună mare lucru. Am aflat că unii copii „purtau în permanență tuburi care ieșeau pe nas și pe gură”, că cei doi medici francezi, Florence și Quenouille, însărcinați să supravegheze baraca, sabotau experiențele „distrugând bacilii înainte de a-i injecta”. De asemenea, am aflat că „au fost încercate” vaccinuri antidifterice și că a fost organizată o experiență pe scară mare pentru „a se face un test al apei otrăvite cu gaze sau cu boli”; dar cine a ordonat aceste cercetări? Cine le conducea? Despre asta nu știu nimic.

Florence și Quenouille au păstrat secretul pentru a nu compromite șansele de supraviețuire ale copiilor; câteva zile înainte de eliberare, toți „cobaii” au fost masacrați... Florence, Quenouille și infirmierii lor olandezi au fost găsiți spânzurați de cârlige de măcelărie.

XIX. Învelișuri umane goale

Hitler făcu semn lui Conti și Lammers{107} să se așeze:

— De astă dată sunt hotărât. Intenționez să întrerup existența alienaților grav bolnavi. Nu pot accepta ideea ca ființe umane care-și mănâncă excrementele să continue să trăiască fără a-și da seama. În afară de aceasta, dispariția lor ne-ar pune la dispoziție spitale, medici, personal sanitar. Conti, ce ai de spus?

Doctorul Conti declară că aprobă din punct de vedere medical exterminarea acestor „inapți la existență" și că va examina problema cu de-amănuntul. Hitler se întoarse spre Lammers.

— O să-mi pregătești o lege?

— Vor apărea nenumărate probleme de politică internă, externă, religioase și morale...

— Examinează, examinează, fă-mi un raport și pregătește un proiect de lege.

Era la sfârșitul verii anului 1939.

★
★ ★

În această discuție, Hitler a reluat frazele pronunțate de doctorul Wagner în 1934, în cursul unui congres al partidului național-socialist. Începând din 1923, Hitler („Mein Kampf") se gândea la eutanasie și această conferință avu darul să-l convingă:

„Povara{108} economică pe care o constituie persoanele suferind de boli ereditare reprezintă un pericol pentru stat și pentru societate. În total trebuie să se cheltuiască trei sute unu milioane de mărci pentru îngrijirile ce li se acordă, fără a mai socoti cheltuielile pentru cei doua sute de mii de bețivi și aproximativ patru sute de mii de psihopați. Suntem convinși că, în curând, fiecare țară își va da seama că puterea sa se găsește în puritatea spiritului și a sângelui său. Singura garanție a unei vieți liniștite se află în diferențierea dintre sânge și sânge. Considerăm lipsit de sens ca alienați periculoși pentru existența lor și pentru aceea a altora, idioți care nu cunosc noțiuni elementare de igienă și nici nu pot să mănânce singuri să fie crescuți și menținuți în viață, cu prețul unor mari eforturi și al unor mari cheltuieli; în mijlocul naturii, aceste creaturi n-ar putea exista și ar fi exterminate, conform legii divine".

Hitler îl întâlni pe doctorul Wagner, pe atunci ministru al sănătății publice, și amândoi pregătiră, în luna ianuarie 1935, bazele eutanasiei „legale". Cu două luni înainte de război, Hitler primi o scrisoare emoționantă:

„Un tată{109} implora moartea pentru copilul său diform, orb și idiot, căruia îi lipseau un picior și o parte dintr-un braț. Hitler îmi

încredința cazul, îmi ceru să mă duc la Leipzig imediat și să spun medicului care se ocupa de copil că el îngăduia să se efectueze eutanasia, ceea ce am făcut”.

Acest prim caz, „urmărit pas cu pas” de Hitler, dezlănțuie operația. Führerul dictează decretul care impune eutanasia:

„Reichsleiterul Bouhler și doctorul în medicină Brandt sunt însărcinați să extindă, pe răspunderea lor, autoritatea unor medici. Acești medici vor trebui să acorde eliberarea, prin moarte, persoanelor care, în limitele judecății omenești și în urma unui examen medical temeinic, vor fi declarate incurabile”.

Decretul fu antedatat. El purta data de 1 septembrie 1939, ziua invadării Poloniei:

— Astfel – spuse el –, acesta va fi un decret de război și problema va fi rezolvată mai ușor... Opoziția bisericii nu va conta prea mult.

★
★ ★

Ludwig Lehner își pregătea licența în psihologie. Dorea să viziteze un azil de alienați; el scrise directorului din Eglfing Haar.

„În timpul{110} vizitei, directorul Pfannmüller mă conduse într-o sală curată și bine întreținută, unde se găseau vreo douăzeci de copii de la unu la cinci ani. Pfannmüller îmi expuse punctul său de vedere în amănunt:

— Aceste creaturi nu reprezintă, bineînțeles, pentru mine, național-socialist, decât o povară pe trupul sănătos al țării noastre. Nu ne descotorosim de ei cu ajutorul otrăvii sau al injecțiilor, căci aceasta ar oferi presei străine și unui anumit număr de persoane din Elveția un subiect de propagandă dușmănoasă. Nu, metoda noastră este mult mai simplă și mai firească, așa cum puteți vedea.

După aceste cuvinte, el trase, cu ajutorul infirmierei, un copil din patul său. În timp ce-l învârtea deasupra capului, parcă ar fi fost vorba de un iepure ucis, spuse:

— Ăsta mai rezistă două sau trei zile.

Îmi amintesc perfect de omul acela gras, care se strâmba, ținând în mâinile sale mari micul schelet ce mai respira în mijlocul celorlalți copii, care mureau de foame. El mai preciză:

— Nu suprimăm brusc hrana, dar reducem în mod gradat rațiile”.

Pfannmüller, directorul azilului, se ocupa personal de acest serviciu de copii. Şeful titular, doctorul Hölzl, „dezertase”, ca mulți alți medici care refuzaseră în mod curajos să aplice decretul de eutanasie:

„Mi-e silă{111} să mă dedau acestei practici sistematice în urma unei deliberări la rece și aplicând principii științifice obiective atâta vreme cât operația nu comportă intenții de natură medicală față de

bolnav. Ceea ce m-a determinat să lucrez în serviciul copiilor nu a fost doar interesul științific, ci, în munca noastră adeseori sterilă, nevoia medicului de a ajuta și cel puțin a ameliora. Mă simt legat în mod sentimental de copii, ca și de salvarea lor medicală, și cred că această legătură sentimentală nu este neapărat o slăbiciune din punctul de vedere al unui medic național-socialist".

Vai de doctorul Hölzl și de confrații lui cu suflete gingașe de fetițe, care s-au indignat... Frontul sau un lagăr de concentrare le-a potolit elanurile umanitare.

„Învelișurile umane goale"{112} reprezentau în 1939 aproape cinci sute de mii de persoane. Incurabilii care trebuiau „alinați", treizeci la sută. Medicii se întrecură pe sine. În mai puțin de o lună, toate azilurile, ospiciile, spitalele primiră un formular. Pentru fiecare caz, peste cincizeci de întrebări, dintre care cele mai multe nu aveau decât legături îndepărtate cu medicina; Ministerul de Interne se interesa mai ales dacă bolnavii aveau familie, cine venea să-i vadă și când. Fișele colaționate erau transmise diverșilor experți. Printre ei, bunul nostru doctor Hermann Pfannmüller, care „ucidea prin înfometare" copiii ce-i erau încredințați.

— Nu-i adevărat, nu-mi amintesc de nimic, declară el în cursul interogatoriilor.

— Doctore, erai expert; de la 12 noiembrie la 1 decembrie 1940, documentele ce le posedăm arată că ai examinat două mii cincizeci și opt de chestionare. Lucrând zece ore pe zi, n-ai fi putut consacra decât cinci minute fiecărui dosar, dar de fapt nu te uitai la aceste fișe decât în clipele d-tale de răgaz.

— Nu înțeleg nimic din matematica dumneavoastră.

— Îți amintești de scrisoarea doctorului Holzl, care a refuzat să practice eutanasia?

— Nu!{113}

★
★ ★

Experții „expediau cât mai repede posibil" lucrările lor. O dată ce luaseră hotărârea, ea era considerată fără apel. Pentru a camufla operația. Ministerul de Interne crease trei organizații însărcinate cu exterminarea{114}. Dar pentru a împiedica indiscrețiile, alienații din aziluri trebuiau negreșit mutați. Nimic mai simplu: corporația de transportare își trimitea autobuzele la ospicii. Bolnavii erau transferați în două, uneori în trei spitale de triaj și, în sfârșit, îndreptați spre centrul de eutanasie ales în acea regiune. Cum să explici rudelor, prietenilor aceste transferări?

— Cerințele războiului! Riscurile bombardamentelor.

Cum să mărturisești mai ales dispariția, moartea unui alienat

familiei? În fiecare centru de experimentare, un comitet de medici era constituit pe loc pentru a „inventa” cauze plauzibile ale deceselor.

Cincisprezece zile după începerea acțiunii, azilurile, birourile polițienești, ministerele, chiar cele mai mici biserici sau catedrale au primit zeci și zeci de plângeri, cereri de explicație.

„Moartea{115} neașteptată a celor două surori ale mele în răstimp de două zile mi se pare foarte puțin probabilă... Nimeni nu mă poate convinge că este vorba de o coincidență”.

„Am{116} un băiat bolnav de schizofrenie. De câteva săptămâni, bolnavii mintali sunt ridicați din spitalele unde se află, chipurile din cauza unei evacuări militare... Puțin după aceea, rudele află că bolnavul lor a murit de encefalită. Se poate obține cenușa dacă dorești acest lucru. Aici este vorba de asasinate, exact ca în lagărele de concentrare...”

„Am primit două urne pentru un singur mort”.

„O înștiințare de deces mă informează că fiul meu a murit de apendicită. Dar apendicele îi fusese scos în urmă cu zece ani”.

„Am primit alaltăieri o scrisoare prin care eram înștiințată de moartea fiicei mele... M-am dus imediat la azil. Ea este perfect sănătoasă”.

Pretutindeni în Germania, indignarea face loc mâniei. Episcopul din Limburg scrie Ministerului de Interne:

„Cam la opt kilometri depărtare de Limburg, în orășelul Hadamar..., există un institut în care eutanasia este practicată sistematic de luni de zile. De mai multe ori pe săptămână, la Hadamar sosesc autobuze transportând un mare număr de asemenea victime. Şcolarii cunosc bine vehiculul și spun: «Uite că vine iar căruța cu morți». Când se înjură, își spun: «Ești un smintit, vei fi trimis să arzi în cuptoarele din Hadamar». Cei care nu vor să se căsătorească spun: «Să ne căsătorim? Niciodată! Să aduci pe lume copii pentru ca să ajungă în cazanul cu aburi!» Bătrânii îți spun: «Nu ne trimiteți la spital. După ce vor fi ucis pe cei slabi la minte, următoarele guri de prisos cărora le va veni rândul vor fi bătrânii...»”

Pastorul Braune cere explicații:

„În cursul ultimelor luni s-a observat în diferite regiuni ale Reichului transferarea unui mare număr de bolnavi din ospicii pentru motive de economie dirijată; apoi rudele au primit înștiințarea de deces... Etica unei întregi țări nu va fi oare pusă în primejdie dacă viața omenească prețuiește atât de puțin? Autoritățile competente sunt rugate să oprească aceste măsuri dezastruoase...”

Arhiepiscopul din München, cardinalul Faulhaber:

„Ce pot gândi acești oameni de știință medicală, care au ales admirabila profesiune de medici, consacrată salvării și menținerii vieții bolnavilor, atunci când își abat profesiunea de la adevăratul ei

sens și ajung să-i extermine pe bolnavi? Este și mai greu de crezut că justiția abandonează în mâinile medicilor dreptul de a condamna la moarte”.

Prieteni de-ai lui Himmler, persoane de seamă în partid se întrebau și ele:

„Oamenii{117} se mai agață încă de speranța că führerul nu cunoaște aceste lucruri. Sunt încredințați că vom plăti scump această jignire adusă sentimentelor. Fără sentimentul dreptății și al justiției, un popor cade în mod inevitabil în rătăciri. Trebuie să existe un mijloc de a face să ajungă la urechile führerului vocea poporului german”.

În sfârșit, directorii de ospicii, responsabilii administrativi ai acțiunii, funcționarii scriu:

„Mergem spre catastrofă, spre revoluție...”

Lovitura de grație este dată de pe amvon de monseniorul von Galen, episcop de Münster, a cărui predică avea să fie difuzată mai târziu în toate diocezele, în cea mai mică biserică.

„Acești bieți bolnavi trebuie deci să moară din cauză că au devenit nedemni să trăiască după verdictul cutărui medic sau expertiza cutărei comisiuni și din cauză că, potrivit acestei expertize, ei aparțin categoriei cetățenilor «neproductivi».

Cine oare va mai putea avea de acum încolo încredere în medic? Cum să nu ne imaginăm încălcarea sălbatică a moravurilor, neîncrederea fiecăruia față de toți, care se va extinde până și în familii, atunci când această ideologie înspăimântătoare va fi acceptată și aplicată! Vai de oameni, vai de poporul german dacă se nesocotește fără teamă de pedeapsă porunca Domnului: «Să nu ucizi!» Această poruncă pe care Domnul a dat-o pe Muntele Sinai, printre tunete și fulgere și pe care Dumnezeu, creatorul vostru, a sădit-o de la început în conștiința oamenilor”.

Monseniorul Graf von Galen a fost arestat, dar poporul s-a răzvrătit. Eliberarea sa liniști spiritele. Pentru prima oară în Germania, „Vulturul își lasă capul în jos”... Hitler ordonă să se oprească eutanasia pe întreg teritoriul Reichului. Două sute șaptezeci și cinci de mii de persoane fuseseră „asasinate”{118}. În mod normal, juriștii, administratorii, medicii ar fi trebuit să fie judecați, căci Codul penal în vigoare condamna: „exterminarea vieților fără valoare, a cazurilor mentale serioase și a cazurilor de idioție totală”.

Mai multe zeci de procese ne-au familiarizat cu gândirea și dialectica adepților crimei medicale:

— Era un ordin.

— Noi alinam suferințele... Eliberarea prin moarte este un act caritabil.

Știu că astăzi{119} numeroase persoane, în mod sincer, acceptă eutanasia „în împrejurări cu totul speciale”. Curțile cu juri au dat

sentințe indulgente în acești ultimi ani (în special în procesul talidomidei de la Liège). Dar să nu uităm că programul german lovea pe oricine: vindecabili și nevindecabili, copii arierați și bătrâni, foști combatanți, toți bolnavii evrei, toți bolnavii străini. Un singur expert „expedia" dosarele. Familiile celor „reținuți" nu erau niciodată prevenite, nici medicii lor curanți. Să nu uităm și faptul că medicii lagărelor de concentrare, la adăpostul decretului lui Hitler, „goleau" infirmeriile și „selecționau" victimele pe rampele de sosire înainte de a ajunge pe platformele de apel.

Un medic francez, doctorul Poitrot, a fost însărcinat la sfârșitul războiului să ancheteze această problemă. Iată concluzia raportului pe care acesta l-a adresat direcției sănătății publice din zona franceză de ocupație{120}.

„În această acțiune trebuie să vedem rezultatul logic al doctrinei național-socialiste, care, printr-o demonstrație crucială, își ilustrează chiar aici natura și tendințele. Observatorii cei mai puțin suspecți: clerul și unii psihiatri germani, au avut impresia că aceste măsuri nu constituiau decât un preludiu la acțiuni mult mai vaste de exterminare la care ne-ar fi fost dat să asistăm o dată cu victoria totală a regimului. De fapt, se părea că practica masivă a omorului științific, a cărui tehnică era pusă la punct și urmărită prin experiențe corolare în lagărele de concentrare, avea să capete cea mai largă extindere în viitor și valoarea unei instituții de stat".

XX. Astăzi

Este inutil să se tragă concluzii ample după lectura dosarului zdrobitor al experiențelor medicale făcute pe oameni în lagărele de concentrare: faptele ajung și au fost de ajuns pentru a-i condamna pe medicii blestemați.

Este îndeobște recunoscut că toate aceste experiențe asupra deținuților n-au adus nici o descoperire. Rascher, cel mai diabolic dintre călăii în halate albe, a pus la punct un colac de salvare ale cărui principii au fost acceptate de mai multe armate și de totalitatea companiilor aeriene; este un rezultat neînsemnat dacă ținem seama de amploarea cercetărilor întreprinse și de numărul uriaș al cobailor și al victimelor.

Astăzi există în lume cercetători care „visează" să „lucreze pe viu", rezultatele experimentărilor pe animale fiind adesea limitate. Acești savanți găsesc în penitenciare voluntari „condiționați". Dar poate fi cineva pe deplin voluntar la închisoare?

Desigur, aceste experiențe pe viu n-au nimic care poate fi comparat cu atrocitățile naziste; astăzi se respectă cele zece principii de la Nürnberg. Dar...

Astăzi, în lume, există peste zece mii de asociații de luptă împotriva experimentărilor pe animale, dar nici una, absolut nici una pentru interzicerea experimentărilor pe oameni.

Paris, august 1967.

Anexe

Jurământul lui Hipocrat

— Jur pe Apolo, medicul, pe Esculap, pe Hygiea și Panaceea, pe toți zeii și zeițele și-i iau ca martori că voi îndeplini, după toate puterile și capacitățile mele, acest jurământ așa cum este scris.

— Îl voi considera ca pe părintele meu pe acela care m-a învățat medicina și voi împărți cu el tot ce-i va trebui pentru trai. Voi considera copiii lui ca pe propriii mei frați.

— Voi prescrie bolnavilor regimul care li se potrivește, după toată priceperea și judecata mea, și mă voi abține în ceea ce-i privește de orice intervenție dăunătoare ori inutilă.

— Nu voi recomanda niciodată, nimănui să recurgă la otravă și o voi refuza celor care mi-ar cere să le-o prescriu. Nu voi da nici unei femei leacuri avortive.

— Îmi voi menține curată și sănătoasă viața, precum și profesiunea mea.

— Nu voi practica operații cu care nu sunt deprins, ci le voi lăsa pe seama celor ce se ocupă de asemenea operații în mod special.

— Când voi face o vizită vreunui bolnav, nu mă voi gândi decât să-i fiu lui de folos, evitând să comit cu bună știință orice rău sau orice act de corupere a femeilor sau a bărbaților.

— Voi păstra pentru mine tot ce voi vedea sau voi auzi în societate în decursul exercițiului sau chiar în afara exercițiului profesiunii mele și ce nu va trebui divulgat, socotind lucrul acesta drept sfânt.

— Dacă voi respecta acest jurământ și nu-l voi încălca întru nimic, să-mi fie dat să mă bucur toată viața de meseria mea, cinstit fiind pentru totdeauna de către oameni. Dacă însă îl voi viola și voi deveni sperjur, să mi se întâmple tocmai contrariul{121}.

Principiile de la Nürnberg cu privire la experiențele pe oameni{122}

1) Consimțământul de bună voie al subiectului uman care servește la experiențe este absolut indispensabil. Aceasta înseamnă că persoana interesată trebuie să se bucure de întreaga sa capacitate legală pentru a consimți: că trebuie să fie lăsată liberă să decidă, excluzându-se orice intervenție străină, cum ar fi forța, frauda, constrângerea, escrocheria, înșelătoria sau alte procedee de constrângere sau de coercițiune. Mai trebuie ca persoana folosită să fie suficient informată și să cunoască întreaga importanță a experienței

practicate asupra ei, pentru a fi în stare să-și dea seama de urmarea hotărârii sale. Înainte ca subiectul uman să accepte, trebuie deci să fie informat exact asupra naturii, duratei și scopului experienței, ca și asupra metodelor și mijloacelor întrebuințate, pericolelor și riscurilor la care se expune, precum și asupra consecințelor participării sale la această experiență. Obligația și răspunderea de a aprecia condițiile în care subiectul uman își dă consimțământul revine persoanei care la inițiativa și conducerea acestor experiențe sau care lucrează la ele. Această obligație și această răspundere sunt legate de această persoană, care nu le poate transmite nimănui fără a fi urmărită.

2) Experiența trebuie să aibă rezultate practice pentru omenire, imposibile de obținut prin alte mijloace, ea trebuie practicată cu ajutorul unei metode precise și trebuie să fie impusă de necesitate.

3) Bazele experienței trebuie să se întemeieze pe rezultatele experiențelor anterioare practicate pe animale și pe cunoașterea genezei bolii sau a problemelor aflate în studiu, astfel încât să justifice, prin rezultatele așteptate, executarea experienței.

4) Experiența trebuie practicată astfel încât să evite orice suferințe și orice leziuni fizice sau mintale care nu sunt necesare.

5) Experiența nu trebuie întreprinsă când există un temei *a priori* de a crede că ea va provoca moartea sau invaliditatea subiectului uman, cu excepția cazurilor când medicii care fac cercetările servesc ei înșiși ca subiecți umani experienței.

6) Riscurile asumate nu vor trebui niciodată să depășească valoarea pozitivă pentru omenire a problemei pe care trebuie să o rezolve experiența proiectată.

7) Trebuie procedat în așa fel încât să fie înlăturată orice posibilitate, cât de neînsemnată ar fi, ca subiectul uman care servește la experiență să se aleagă cu răni, infirmități sau moartea.

8) Experiențele nu trebuie să fie practicate decât de persoane calificate. Tuturor acelora care conduc experiența sau care participă la ea li se cer aptitudini maxime și o extremă atenție în tot cursul experienței.

9) Subiectul uman trebuie să fie liber să întrerupă experiența dacă consideră că a atins limita rezistenței, mentale sau fizice, pe care el n-o mai poate depăși.

10) Omul de știință însărcinat cu experiența trebuie să fie gata să o întrerupă în orice clipă dacă are vreun motiv să creadă că prelungirea ei ar putea provoca răni, invaliditatea sau moartea subiectului uman.

Din nenumăratele dovezi prezentate aici (în cursul dezbaterilor procesului medicilor) se desprinde că aceste zece principii au fost mai mult încălcate decât respectate. Un mare număr de deținuți din lagărele de concentrare, victime ale acestor atrocități, erau cetățeni ai

altor țări decât ai Reichului german. Ei nu erau de naționalitate germană, ci evrei și persoane „asociale”, prizonieri de război și civili, care fuseseră întemnițați și siliți să îndure aceste torturi și această barbarie fără măcar un simulacru de proces.

În procesele-verbale apare mereu că subiecții umani folosiți nu și-au dat consimțământul.

Pentru anumite experiențe, înșiși acuzații au recunoscut că subiecții umani nu s-au prezentat de bună voie. În nici un caz, subiectul uman al experienței n-a avut libertatea de a o face să înceteze. În numeroase cazuri, experiențele au fost practicate de persoane necalificate sau au fost executate fără metodă, fără vreun temei științific determinat și în condiții înspăimântătoare; au fost luate numai foarte puține precauții – dacă s-au luat în genere – pentru a se evita rănirea, invaliditatea sau moartea subiecților umani.

În cursul tuturor acestor experiențe, subiecții umani au îndurat suferințe extraordinare, au fost torturați și în majoritatea cazurilor au fost răniți sau mutilați; mulți au murit direct din cauza experiențelor sau indirect din lipsa îngrijirilor necesare.

În orice caz, experiențele au fost efectuate în cel mai mare dispreț al convențiilor internaționale, al legilor și tradițiilor războiului și al principiilor generale ale Dreptului criminal al tuturor națiunilor civilizate și al legii numărul 10 a Consiliului de control. Aceste experiențe au fost realizate în condiții contrare principiilor juridice ale națiunilor, așa cum exista în țările civilizate, uzanțelor stabilite de dreptul ginților și preceptelor conștiinței publice.

Condamnarea eutanasiei de către Academia de științe morale și politice din Franța

Paris, 14 noiembrie 1949, Academia:

1) Respinge categoric toate metodele având drept scop să provoace moartea oamenilor socotiți anormali, diformi, deficienți sau incurabili, deoarece, printre alte motive, orice doctrină medicală sau socială care nu respectă în mod sistematic înseși principiile vieții ajunge inevitabil, așa cum o dovedesc recentele experiențe, la abuzuri criminale și chiar la sacrificarea indivizilor care, cu toate infirmitățile lor fizice, pot, după cum ne dovedește istoria, să contribuie în mod admirabil la construirea permanentă a civilizației noastre.

2) Consideră că eutanasia și în general toate metodele care urmăresc să provoace din milă muribunzilor o moarte „blândă și liniștită” trebuie, de asemenea, să fie înlăturate. Medicul are, firește, datoria să atenueze, în măsura posibilităților sale tehnice, spaimele și chinurile agoniei atunci când ele există. În aceste împrejurări, teama de a vedea moartea intervenind în cursul îngrijirilor sale nu trebuie

să-i frâneze inițiativele terapeutice, însă el nu poate considera ca licit faptul de a provoca moartea în mod deliberat.

Această părere categorică se bazează, între alte motive, pe faptul că incurabilitatea acestor oameni nu poate fi întotdeauna stabilită din punct de vedere medical cu o certitudine absolută și chiar în ipoteza în care această incurabilitate ar fi certă, aplicarea unor astfel de metode ar avea drept rezultat acordarea unui fel de suveranitate medicului contrară rolului său real, care este acela de a vindeca, contrară tradițiilor sale profesionale, ordinii publice și chiar principiilor unei morale milenare, care socotește nădejdea drept una din bazele sale.

3) Consideră că, în aceste condiții, nu pare necesar ca actuala legislație franceză să fie modificată sub acest raport.

Bibliografie

Pentru a scrie această carte, am luat legătura cu toate asociațiile franceze de foști deportați sau membri ai mișcării de Rezistență. Cu ajutorul lor, m-am putut întâlni cu vreo sută de „cobai supraviețuitori” și strânge vreo treizeci de declarații. Trebuie să înțelegem drama trăită de acești bărbați și aceste femei. Mulți dintre ei nu vor să mai audă vorbindu-se despre aceasta, mai ales femeile sterilizate:

— Da, domnule, am fost sterilizată. Din ziua aceea oribilă, mă trezesc în fiecare noapte plângând. Vă rog, nu-mi scrieți numele. Lăsați-mă cu necazurile și suferințele mole. Va rog... (Scrisoare primită în luna martie 1967).

Aduc aici mulțumirile mele sincere tuturor acelora care au acceptat să mă primească sau să-mi răspundă. Această carte le datorează totul.

Întâlnindu-mă cu medici francezi care „au lucrat sub ordinele” experimentatorilor germani, am putut descoperi fapte necunoscute până astăzi și am putut lua contact cu deportați belgieni, luxemburghezi, olandezi și germani asupra cărora s-au făcut experiențe.

Ambasada Republicii Populare Polone mi-a furnizat indicații prețioase despre „iepurașii din Ravensbrück”. Comitetul de istorie al celui de-al doilea război mondial și Centrul evreiesc de documentare mi-au deschis arhivele lor.

Marie-Madeleine Fourcade mi-a comunicat notele și anchetele sale în privința lagărului de la Natzweiler-Stutthof.

Pentru Neuengamme, doamna Aubry a luat legătura cu toți medicii și infirmierii lagărului.

Îmi este imposibil să mulțumesc tuturor acelora (peste trei sute de persoane) care mi-au dat declarații sau explicații asupra unor chestiuni precise. Trebuie să subliniez că o singură asociație de foști deportați a refuzat să mă ajute în această muncă (cu toate că am făcut două vizite la sediul respectiv, am trimis cinci scrisori și am chemat de cel puțin zece ori la telefon).

★
★ ★

În afară de trei cărți esențiale asupra acestui subiect: „Crucea încârligată împotriva caduceului” a doctorului François Bayle; „Doctorii infamiei” de Mitscherlich și „Infernul organizat” de Eugen Kogon (toate aceste cărți au apărut imediat după eliberare), nu există lucrare care să trateze ansamblul problemei în lumina ultimelor procese și interviuri ale supraviețuitorilor. Datorez mult cărții

doctorului François Bayle; lucrarea sa despre procesul medicilor de la Nürnberg nu va fi niciodată egalată.

În afară de depozițiile culese, de arhivele consultate și de cărțile sau articolele medicale citate în această bibliografie, am avut posibilitatea să cercetez colecțiile publicațiilor „Voix de la Résistance", „Voix du Maquis", „L'Echo de la Résistance", „L'Agent de liaison" și „Patriote Résistant". Ziarele „Le Monde", „Le Figaro" și telegramele Agenției France Presse despre ultimele procese constituie un izvor important de informații.

În sfârșit, doctorul Marc Dworzecki a acceptat, în cursul mai multor convorbiri, să mă călăuzească în acest „labirint încă misterios în anul 1967".

★
★ ★

ALEXANDER, LEQ. (maior). „Neuropatologia în Germania în timpul războiului". Publicaţie a guvernului american.

ALEXANDER. „Structura social-psihologică a SS-ului". Raport psihiatric de la procesele de la Nürnberg pentru crime de război (Archives of Neurology and Psychiatry, 5 mai 1948).

BARUK, HENRY (profesor). „Psihopatologia experimentală", Presses universitaires françaises (P.U.F.).

BAUM, B. „Widerstand in Auschwitz", Berlin, 1957.

BAYLE, FRANÇOIS (doctor). „Crucea încârligată împotriva caduceului", Imprimeria naţională. Neustadt-Palatinat, 1951; „Psihologia şi etica naţional-socialismului", P.U.F., Paris, 1953.

BENASSY, J. „Două noi cazuri de atrocităţi ştiinţifice germane. Masculinizarea experimentală" („Les Echos de la Médecine" nr. 17 din 1 septembrie 1945).

BESNARD. „Cinci observaţii de ginecomastie la deportaţi" (Teză susţinută la Paris, 23 mai 1946).

„Bibliographie zur Zeitgeschichte und zum 2, Weltkrieg", anii 1945–1950, editată la München de Institutul de istorie contemporană, 1955.

„Bibliographie zur Zeitgeschichten", 1951 şi anii următori, anexă la caietele trimestriale „Vierteljahrs hefte für Zeitgeschichte", Stuttgart, Deutsche Verlagsanstalt, 1955 şi anii următori.

BILIG. „Germania şi genocidul", Paris, 1950.

BONNETTE. „O legiune de intoxicaţi cu heroină repatriaţi din Germania" („Les Echos de la Médecine" nr. 19 din 1 octombrie 1945).

BOULARD, MICIIEL de (Mauthausen). „Revue d'Histoire de la Deuxième Guerre Mondiale", iulie-septembrie 1954.

BREUILLARD. „Serviciul medical într-un lagăr de deportaţi" (Teză de doctorat la Paris, 20 martie 1946).

BUCHEIM, HANS. „Die SS in der Verfassung des Dritten Reiches", în „Vierteljahreshefte für Zeitgeschichte", seria a 3-a, 1955.

CAHEN, J. „Chirurgie experimentală într-un lagăr german. Prezentare a trei cazuri”, în „Acta chirurgica Belgica”, nr. 1 din ianuarie 1946.

CALIC, EDOUARD. „Himmler şi imperiul său”, Stock, Paris, 1966.

„Centrul de experimentare a tifosului exantematic pe oameni în lagărul din Buchenwald” („Société Médicale des Hôpitaux”, 11 mai 1945 şi „Presse Médicale” nr. 21 din 26 mai 1945).

CHAMPY, CHRISTIAN. „Experimentarea pe om”, în „Le Médecin Français” nr. 41 din 25 mai 1945.

CHAMPY, C. RISLER. „Despre o serie de preparate histologice găsite în laboratorul unui profesor german. Experienţe făcute pe om în lagărul de la Stutthof” („Buletinul Academiei de medicină” nr. 16, 17, 18, şedinţa din 1 mai 1945; „Presse Médicale” nr. 20 din 19 mai 1945; „Les Echos de la Médecine” nr. 9 din 1 mai 1945).

CHAUMERLIAC, J. „Cercetări hematologice în lagărul de la Dachau” („Gazette Médicale de France” nr. 22 din noiembrie 1940).

CHRÉTIEN, HENRI. „Exterminare «ştiinţifică»”, în „Le Médecin Français” nr. 41 din 25 mai 1945.

COURRIER şi POUMEAU-DELILLE. „Prezentarea unui tânăr deportat castrat în lagărul de la Auschwitz în 1943” (Academia de medicină, 19 iunie 1945. T. 129, nr. 22, 23, 24; „La Presse Médicale” nr. 26 din 30 iunie 1945).

CULLUMBINE, H. „Experienţe chimice de război asupra subiecţilor umani” („British Medical Journal”, 4476 din 19 octombrie 1946; „La Semaine des Hôpitaux” din Paris nr. 19 din 21 mai 1947).

DEBRISE, GILBERT. „Marile cimitire fără morminte” (Bibliothèque Française).

DESOILLE, H. „Medicii naziţti” („Le Médecin Français” nr. 24 din 25 decembrie 1946).

DESOILLE, H. „Asasinat sistematic” („La Presse Médicale”, 13 octombrie 1945; Tifos exantematic la Buchenwald, 19 mai 1945).

DIAMANT, BERGER. „Bolnav care a suferit experienţe chirurgicale în Germania” („Buletine şi memorii ale Societăţii de chirurgie din Paris”, T. XXXVII, nr. 12, 1947).

DWORZECKI, MARC. „Europa fără copii”. Lucrare în limba ebraică, publicată la Tel-Aviv.

„Experienţe făcute pe om în lagărul de la Stutthof”. în „Le concours medical” nr. 36 şi 37 din 10 septembrie 1945.

FKANQUEVILLE, ROBERT. „Nimic de semnalat” (Attinger.)

FREIAFON. „Bergen-Belsen – ocnă sanatoriu”.

FUNCK-BRENTANO, P. „Sterilizarea femeilor în lagărul de la Auschwitz” („Les Echos de la Médecine” nr. 15 din 1 august 1946). Memorii ale Academiei de chirurgie, şedinţa din 20 martie 1946, în „Le Médecin Français” nr. 17–18 din 10–25 septembrie 1946; „Le Médecin Allemand” („Le Médecin Français”, iunie 1946).

„German Crimes in Polland”, editat de Comisia centrală de anchetare a crimelor săvârşite de germani în Polonia, Varşovia, 1947.

HALDER, FHANZ (general). „Hitler als Feldherr”. Traducere franceză: „Hitler seigneur de la guerre”, Payot, Paris, 1950.

HEIDEN. CONRAD. „Istoria național-socialismului german”, Stock, Paris.

HELLUY. „Tifos exantematic”. Revista „Médecine”, Nancy, august-septembrie 1946 şi 1947).

HENDKICKW, CHRISTINE, DUCHAINE, PARISEL, F., LECLERCQ. „Prelevare forţată a unei grefe osoase deţinuţilor dintr-un lagăr de concentrare german” („Bruxelles Médical” nr. 20 din 28 octombrie 1945).

HENOCQUF. (abate). „În vizuinile bestiei” (Durassié).

HOESS, RUDOLF. „Kommandant in Auschwitz”, Stuttgart, 1961. Traducere franceză publicată la Julliard.

I.M.T. „Tribunalul Internaţional de la Nürnberg”, 42 de volume în ediţiile germană, engleză şi franceză.

INBONA. JEAN-MARIE. „Procesul medicilor germani; răspunderea lor în tehnica genocidului” („La Presse Médicale” nr. 21 din 12 aprilie 1947).

Institutul de istorie a evreilor cu sediul la Varşovia. „Faschismus, Ghetto”, Massenmord. Berlin, 1960.

IVY, A. C. „Crime de război naziste de natură medicală” („The journal of the American Medical Association”, ianuarie 1949).

JASPERS, KARL. „Vinovăţia germană”, Editions de Minuit, 1948.

JOANNON, HENRI „Remember”, Imprimerie Modeme, Aurillac, 1947.

JUILLIARD, EMILE. „Atrocităţi naziste”.

KOGON, EUGEN. „Der SS Staat und das System der deutschen Konzentrationslager”. Traducere franceză: „L'Enfer organisé”, La jeune parque, Paris, 1947.

KRAUSNIC, HELMUT şi BUCHHEIM, HANS, BROSZAT, MARTIN, JACOBSEN, HANS, ADOLF. „Anatomie des SS Staates”, volumele 1 și 2, Freiburg, 1965.

KUEHNRICH, HEINZ. „Der KZ Staat”, Berlin, 1960.

LACROIX, P. „Operaţiile profesorului Clauberg în lagărul de la Auschwitz (sterilizări pe femei)” („Le concours médical” nr. 42 din 19 octombrie 1946).

„Le Système concentrationnaire nazi”. Publicaţie a U.N.A.D.I.F., Imprimerie Alençonnaise, 1965.

LEWINSKA BLAGIA. „Douăzeci de luni la Auschwitz” (Nagel).

LOHEAC, PAUL. „Un medic francez în deportare” (Bonne Presse), Paris, 1949.

MAU, H. şi KRAUSNICK, H. „Naţional-socialismul”, Editura Casterman, Ediţiile originale, Köln, 1956.

MAUREL, MICHELINE. „Un lagăr foarte obişnuit” (Editions de Minuit).

„Mărturii despre Auschwitz” (F.N.D.I.R.P.).

„Mărturie strasburgheză: de la universitate în lagărele de concentrare” (Editura Belles-Lettres).

„Medicina în lagărele de la Buchenwald, Ravensbrück şi Dora” („La Presse Médicale” nr. 28 din 14 iulie 1945)

MITSCHERLICH A. MIELKE. „Doctors of Infamy”, New York Heidelberg, 1949.

„Note asupra tifosului exantematic observat la Buchenwald” (Buletin şi memoriu publicate de „Société Médicale des Hôpitaux de Paris” nr. 15, 16, 1945, şedinţa

din 4 mai 1945 şi „Presse Médicale” nr. 20 din 19 mai 1945).

Număr special consacrat martiriului medicinei franceze. Atrocităţile germane în faţa corpului medical („Gazette médicale de France” nr. 19 din octombrie 1946).

NYISZLI, MIKLOS. „SS Obersturmführer, Doktor Mengele”, 1953. (Traducere franceză: „Médecin à Auschwitz”, Julliard: traducere română: „Am fost medic la Auschwitz”, E.P.L. 1965).

ODIC, CH „Colina rece (Buchenwald)” („Le Médecin Français”).

POITROP, A. (doctor). „Destinul asistenţei psihiatrice în Germania de sud-vest în timpul regimului naţional-socialist”, Imprimeria naţională, Tübingen, 1949.

POLIAKOV, L. şi WULF, J. „Cel de-al treilea Reich şi evreii”, Gallimard. 1959.

POLIAKOV, LEON. „Auschwitz”, Julliard, Paris, 1964.

Polonia Publishing House. „Poland under Nazi occupation”, Varşovia, 1961.

RAVINA, A. „Procesul medicilor germani la Nürnberg. Influenţa sa asupra legislaţiei medicale internaţionale în timp de război” („Union Fédérative des Médecins de Reserve” nr. 2 din aprilie 1948).

RICHET, CHARLES. „Medicina în ocna din Buchenwald (ianuarie 1944–aprilie 1945)”, în „Médecine et Hygiène” nr. 64 din 15 decembrie 1945.

RICHET, CHARLES şi MANS, A. „Patologia deportaţilor”, F.I.L.D.I.R. (iulie–august 1954). Publicat şi de Ministerul foştilor combatanţi şi victime ale războiului.

RIGAUD, MARCEL, J. E. „Studii ginecologice asupra a două supravieţuitoare din lagărele germane” (Congresul al X-lea francez de ginecologie, Lyon, 27–29 mai 1946, în „Presse Médicale” nr. 39 din 24 august 1946).

ROUSSET, DAVID. „Universul concentraţionar”. Paris, 1946.

RUSSEL OF LIVERPOOL (lord). „The Scourge of the Swastika”. Londra, 1954. Traducere română: „Flagelul svasticii”. Editura politică, 1956.

SAINT-CLAIR, SIMONE. „Ravensbrück, infernul femeilor” (Tallandier).

SANIN, V. I. „În lagărul din Sachsenhausen”, Moscova, 1961.

„Sfârşitul procesului medicilor germani criminali de război” („La Presse Médicale” nr. 61 din 18 octombrie 1947).

„Sistemul concentraţionar nazist”. Publicaţia Uniunii naţionale a foştilor deţinuţi şi internaţi francezi. Imprimerie Alençonnaise, 1965.

SILLEVAERTS, C. „Experienţe făcute la mare altitudine în lagărul de concentrare din Dachau” (Dare de seamă de la al doilea proces de la Nürnberg, în „Bruxelles Medical” nr. 1 din 5 ianuarie 1947). Al doilea proces de la Nürnberg („Bruxelles Medical”, 1946 şi 1947).

SPITZ, AIMÉ. „Stutthof, ocnă germană în Alsacia”.

TORAUBAYLE, W. „Metodele empirice şi ştiinţifice de reanimare şi experienţele medicilor criminali de război nazişti” (Congresul al VI-lea al Asociaţiei franceze pentru progresul ştiinţelor, 18–23 septembrie, în „La Presse Médicale” nr. 10 din 14 februarie 1948).

WAITZ, R. Institutele de medicină experimentală SS în lagărele de concentrare din Germania („Le Progrès Médical” nr. 9–10 din 10–24 mai 1945).

WAITZ, R. şi CIEPIELOWSKI, M. „Tifosul experimental în lagărul din Buchenwald” („La Presse Médicale” nr. 23 din; 18 mai 1946).

„We have not forgotten”. Varşovia, 1961.

WIESENTHAL, SIMON (doctor). „Asasinii sunt printre noi”. Mac Graw Hill, Londra, aprilie, 1967. Traducere românească: „Asasinii printre noi”. Editura politică, 1969.

WORMSER, OLGA, MICHEL, HENRI. „Tragedia deportaţilor” (Hachette).

WULF, JOSEPH. „Heinrich Himmler”, Berlin, 1960. Bormann-Gütersloh, 1962.

SYWULSKA, CHRISTINE. „Am supravieţuit la Auschwitz” (Societatea foştilor deportaţi de la Auschwitz, strada Leroux nr. 10, Paris).

Redactor: Iulia Giroveanu
Coperta: Gheorghe Motora
Tehnoredactor:Francisc Rad

Apărut – noiembrie 1970.
Format carte 16/540 X 840.
Coli editură 9,84. Coli tipar 13,5.
8 pag. planșe tipar adânc.

Tiparul executat sub comanda nr. 7122 726
la Combinatul Poligrafic „Casa Scânteii”,
Piața Scânteii nr. 1, București.
Republica Socialistă România.

virtual-project.eu

{1} Din aprilie 1964.

{2} „La Psychopathologie expérimentale” de profesorul Henri Baruk. Editura Presses Universitaires de France.

{3} Formă de tetanie în care contracțiile ating în special mușchii extensori.

{4} Se născuse la 1 noiembrie 1908.

{5} Raportul în legătură cu această experiență figurează în arhivele Armatei a 7-a americane și, bineînțeles, în arhivele de la Nürnberg.

{6} Karl Brandt n-a recunoscut niciodată că fusese ținut la curent cu diferitele experimentări. Născut la Mulhouse în 1904, el a părăsit Franța încă în 1919. În perioada studiilor sale medicale a lucrat sub conducerea lui Albert Schweitzer și a avut chiar intenția să plece la Lambarene (localitate din Gabon unde acest gânditor umanist francez, 1875–1965, întemeiase și întreținuse din fondurile obținute ca autor și concertist un spital pentru negri – *Nota trad.),* dar ar fi trebuit să facă serviciul militar sub drapelul francez. În 1933 îngriji pe o nepoată a lui Hitler rănită într-un accident de mașină, îl întâlni pe führer, deveni medicul său de escortă, apoi „aproape” ministru al sănătății... Condamnat la moarte la 20 august 1947, a cerut favoarea de a muri în cadrul unei experiențe medicale. Autoritățile americane au refuzat.

{7} *Edouard Calic.* „Himler et son empire”, Stock.

{8} Sectă religioasă răspândită în secolul al XII-lea în sudul Franței – *Nota trad.*

{9} În mistica evului mediu, vas cioplit dintr-o singură piatră prețioasă și înzestrat cu proprietăți supranaturale. – *Nota trad.*

{10} Aproape de Tarascon, o misiune căuta Graalul și comoara în peștera din Bedeilhae. Cercetătorii au ajuns la concluzia: „Tavanul grotei este destul de înalt pentru a permite construirea unei uzine de avioane”. Un an mai târziu s-a construit acolo o uzină.

{11} Aspectele esoterice ale societății au fost tratate de Louis Pauwells și Jacques Bergier în „Le matin des Magiciens”, Editions Gallimard, și de Edouard Calic (lucrare citată înainte).

{12} Depoziția generalului medic Hippke la procesul de la Nürnberg.

{13} Profesorul Weltz, ca și medicii Armatei aerului, nu cunoșteau, pare-se, lucrările profesorului rus Lepezinski, care în secolul al XIX-lea reîncălzise cu succes și repede oameni înghețați într-o baie de 40°. Weltz nu făcea decât să redescopere acest lucru.

{14} Vezi nota precedentă.

{15} Depoziția lui Walter Neff la Nürnberg.

{16} Roșii erau deținuți politici, verzii erau criminali. Depoziția lui Hendrik Bernard Knol figurează în arhivele Biroului de investigare a crimelor de război cu sediul la Amsterdam.

{17} Doctorul Eppinger s-a dus la Dachau pentru a urmări lucrările discipolului său. El s-a sinucis după eliberare, când a fost convocat să depună mărturie la Nürnberg.

{18} Medic oftalmolog francez, președintele Asociației franceze a foștilor deținuți de la Dachau, căruia autorul i-a luat un interviu la 4 ianuarie 1967.

{19} Vasul „Meduza” a naufragiat în ziua de 2 iulie 1816 pe un banc de nisip din Arguin. Din cauza foamei, pe pluta supraviețuitorilor s-au petrecut scene îngrozitoare. Când bricul „Argus” a reperat pluta, nu se mai aflau pe ea decât 15 muribunzi. – *Nota trad.*

{20} Depoziție primită de autor la 15 ianuarie 1967.

{21} Heydrich murise cu o lună înainte.

{22} Gata (in limba germană în original). – *Nota trad.*

{23} Inflamație a osului și în special a măduvei osoase.

{24} Membrană fibroasă care acoperă oasele.

{25} Deportații nu prea aveau ocazia să vadă sicrie în lagărele de concentrare.

{26} *Ich habe mich, Herr Präsident Dürfen mir glauben, überhaupt, nie eingelösten în die Verhältnisse der Konzentrationslagers und auch Fischer nicht.*

{27} Hitler, încredințat că campania din Rusia se va termina înainte de iarnă, refuzase să

înzestreze pe combatanți cu îmbrăcăminte călduroasă.

{28} Experiențele pe oameni.

{29} A cerut să fie botezat.

{30} „Am fost medic la Auschwitz", un document esențial asupra deportărilor, Editura Julliard, 1962, E.P.L. 1965.

{31} Berlin-Dahlem, Institut für Rassenbiologische und Anthropologische Forschungen, centrul unde Mengele trimitea foile sale de observații.

{32} Mărturia lui Hans Arnoldson. „Natt och dimma", Stockholm, 1946.

{33} *Miklos Nyiszli,* lucrarea citată.

{34} „Crimes allemands en Pologne", vol. I.

{35} „Am fost medic la Auschwitz", lucrare citată.

{36} Medic francez. Mărturie culeasă în februarie 1967.

{37} Congestie cutanată care, în forma cea mai obișnuită, provoacă roșeață care dispare la apăsarea degetului pentru a reapărea după aceea. Urticaria este un eritem, ca și urzicătura.

{38} În Paraguay, Ministerul Agriculturii este însărcinat cu păstrarea dosarelor de imigrare (!).

{39} Registrul general al turiștilor. Litera M. Înregistrarea 3098.

{40} Condamnat la moarte și executat. Arhivele celei de-a zecea Regiuni militare.

{41} Hirt îi explicase în amănunt dozajele. Ne putem chiar întreba dacă sala de gazare nu fusese construită în vederea acestui „eveniment științific".

{42} Depoziția lui Henrypierre în fața Tribunalului de la Nürnberg.

{43} Preocupare secundară. – *Nota trad.*

{44} Fiecare deținut avea cusut pe pieptul hainei vărgate un triunghi colorat și numărul său matricol. Pederaștii aveau un triunghi roz. – *Nota trad.*

{45} *Rudolf Hoess*. „Le commandant d'Auscliwilz parle", Editura Julliard, Paris, 1959

{46} *Rudolf Hoess,* lucrarea citată.

{47} Declarația doctorului Poppendick, Nürnberg.

{48} *Henri Margraff*. „Témoignages strasbourgeois".

{49} Îl vom regăsi în capitolul consacrat tifosului. El s-a sinucis după eliberare. Mrugowsky a fost condamnat la moarte și executat la Nürnberg.

{50} Extras din aconit (omag), plantă veninoasă de 1 metru înălțime, cu frunze verzi și flori albastre.

{51} Declarația lui Mrugowsky la Nürnberg.

{52} Raportul lui Mrugowsky adresat Institutului de criminologie al Poliției de securitate la data de 12 septembrie 1944.

{53} Arhivele Comisiei de istorie a deportărilor.

{54} Frază misterioasă, pe care judecătorii n-au încercat s-o lămurească. Cei doi SS-iști ceruseră, în definitiv, autorizația unui medic pentru a avea „acoperire".

{55} Depoziție obținută la 12 decembrie 1966.

{56} Mărturie depusă la 26 decembrie 1966.

{57} Depoziția lui Georges Parouty, 8 ianuarie 1967.

{58} Autorul unei cărți capitale asupra deportărilor, „L'enfer organisé" Editura La jeune Parque, Paris, 1947.

{59} Titlul unei lucrări a doctorului Marc Dvorjetski, publicată în limba ebraică la Tel Aviv.

{60} Mărturie depusă la Paris în februarie 1967. Dialogurile au fost reconstituite de doamna I... G...

{61} Extrase din scrisorile adresate lui Himmler (din mai 1941 până în august 1942).

{62} Experiențele realizate au dovedit că o sută optzeci de secunde de iradiere (600r) ajungeau să provoace sterilitatea definitivă.

{63} Este vorba de doctorul Horst Schumann, însărcinat de Victor Brack cu experimentarea razelor X. Înainte, Schumann „condusese" cu pasiune un centru de eutanasie. A dispărut... Regăsit de magistrații vest-germani în Ghana, a fost extrădat la 17 noiembrie 1966. Procesul său urma să înceapă în fața Curții cu juri din Frankfurt după apariția acestei cărți. Din dezbateri n-a reieșit nici o revelație răsunătoare. Să așteptăm hotărârea judecătorilor. Ei vor chema, desigur, la bară pe tânărul polonez a cărui mărturie o citiți. Câteva zile după extrădarea sa, fostul medic personal al președintelui N'Krumah a fost citat ca martor în cadrul altui proces de eutanasie. A fost audiat la 13 martie 1967 de magistrații Curții cu juri din Frankfurt.

„Eu sunt principalul răspunzător de acțiunea de eutanasie întreprinsă la începutul războiului în spitalul din Sonnenstein, în Sarre. 20000 de bolnavi mintali au fost executați din milă... Eu personal am deschis robinetul camerelor de gazare".

Horst Schumann este în vârstă de 60 de ani.

{64} A compara cu sfaturile date lui Rascher pentru reîncălzirea prin căldură umană și cu cele date șefilor de lagăre pentru a face diverse „teste" în legătură cu vindecarea homosexualilor.

{65} Scrisoarea profesorului dermatolog Adolf Pokorny.

{66} Adolf Pokorny declarase în fața tribunalului că voise să-l îndrepte pe Himmler pe o cale greșită...

{67} Cele ale lui Rascher asupra altitudinilor mari și a frigului. Sievers prezentase aceste experiențe lui Hirt în cursul unei întâlniri. Hirt înțelese cu ușurință, citind acele fraze echivoce, că „mijloacele excepționale" prevăzute însemnau atribuirea de material uman.

{68} Iperită: sulfură de etil diclorată, folosită ca gaz de luptă în cursul primului război mondial. Își datorează numele orașului Ypres (în flamandă Yperen), unde au fost lansate primele obuze toxice.

{69} Depoziția lui Ferdinand Holl, deportat german care supraveghea centrul Ahnenerbe. Holl se refugiase în 1935 în Franța. Fusese arestat de Gestapo în 1940. Kapo și infirmier-șef totodată, el a fost un martor important al acuzării în procesul medicilor.

{70} Combinație de clor și oxid de carbon.

{71} Depoziția profesorului Bickenbach făcută la 6 mai 1947, în fața căpitanului Margraff, judecătorul militar de instrucție la Strasbourg.

{72} Experiențele cu bacilul tifosului. Vezi capitolul al XVI-lea.

{73} Hitler folosise într-adevăr cuvântul: Blilzableiter (paratrăsnet).

{74} Amiralul Ellis M. Zacharias deținuse în timpul celui de-al doilea război mondial funcția de șef al Serviciului de informații al marinei. El a făcut această declarație la 20 martie 1949, la unul din posturile de radio din New York.

{75} Tabunul: gaz incolor și aproape inodor, atacă sistemul nervos al omului, pătrunzând prin plămâni sau prin ochi, și provoacă moartea în interval de unu până la cinci minute. Dacă ochii și căile respiratorii sunt protejate, tabunul poate să se infiltreze în îmbrăcăminte, fiind, până la urmă, absorbit de epidermă și provocând moartea într-un răstimp de la zece minute la două ore. Pe vremea aceea nu se cunoștea nici un antidot eficace.

{76} Președintele Asociației medicilor din Reich, însărcinat cu conducerea operației „Paratrăsnet".

{77} Dăunător al cartofului. – *Nota trad.*

{78} Mare regiune viticolă din jurul orașului Bordeaux. *Nota trad.*

{79} Boală infecțioasă transmisă de rozătoare. – *Nota trad.*

{80} Sistem dispers solid-fluid cu grad de dispersie mai mare, dar cu proprietăți asemănătoare dispersiei coloidale. – *Nota trad.*

{81} Un plan special fusese pregătit pentru Gibraltar. Niște „spioni" întocmiseră traseul tuturor conductelor.

{82} Raportul din 21 septembrie 1943 destinat serviciilor de sănătate ale Forțelor armate.

{83} În Statele Unite, la cererea guvernului, doctorii Theodore Rosebury și Elvin Kabat au redactat un raport asupra efectelor care ar putea fi obținute prin folosirea armelor bacteriologice. În primul rând, autorii elimină în mod metodic maladiile care nu se pretează la accese... efectul lor fiind slab și nesigur: lepra (perioadă de incubație prea lungă), vărsatul de vânt (prea mulți oameni sunt vaccinați), tuberculoza (nu este de ajuns de contagioasă și prea lentă), ciuma bubonică (puricele care îl răspândește este prea plăpând), cangrena gazoasă etc. Dimpotrivă, sunt reținute ca arme susceptibile de o aplicare practică bacteriile sau toxinele anumitor maladii mai puțin răspândite sau mai puțin cunoscute: botulismul, maladia lui Weil, antraxul, ciuma pneumonică etc. Toxina botulinică, de pildă, este de departe cea mai puternică din otrăvurile gastro-intestinale. Ea ucide în câteva zile 60 până la 70% din victimele sale. Introdusă în sursele de apă potabilă, poate nimici populații întregi înainte de a putea fi luată vreo măsură de ocrotire. După profesorul canadian Carter, cincizeci de grame de toxină botulinică ar ajunge pentru a extermina pe toți locuitorii unei emisfere și cincizeci de grame de toxină tetanică pentru a provoca moartea a o sută de milioane de indivizi. Antraxul pulmonar, aproape în mod infailibil fatal, nu se poate fixa decât pe niște mucoase deja iritate. Germenele său ar putea fi deci întrebuințat „în mod avantajos" împreună cu iperita. Ca formă de folosire a bacteriilor și virusurilor propuse, se sugerează suspensii lichide sau preparate uscate în fiole de sticlă conținând un generator de gaz în stare să răspândească germenii patogeni pe o anumită rază în jurul punctului de cădere. Doctorii Rosebury și Kabat, deși se limitează la un teren pur „științific", recunosc „consecințele morale monstruoase" pe care le-ar atrage folosirea armelor bacteriologice.

{84} Depoziția profesorului Mrugowsky la Nürnberg.

{85} După cum rămâne fără răspuns problema cu privire la kamikaze, acei aviatori-sinucigași japonezi. Piloții erau oare drogați înainte de a fi întrebați dacă vor să se înscrie voluntari pentru a merge să se zdrobească pe port-avioanele americane cu aparatul lor de vânătoare „Zero", dotat cu o bombă de două sute cincizeci de kilograme? Amiralul Ohnishi, inventatorul „acestei arme umane" și, totodată, cel care selecționa pe „salvatorii patriei", era în permanență însoțit de mai mulți medici. La 15 august 1945 își înfipse în pântece sabia lui de samurai și agoniză douăzeci și patru de ore. Trimisese la sinucidere două mii cinci sute nouăsprezece ofițeri și piloți japonezi.

{86} Portret obiectiv zugrăvit la Nürnberg de Eugen Kogon, care în deportare era secretarul său.

{87} Toți cei răspunzători de aceste experiențe, care au provocat moartea a aproape treizeci de oameni, s-au sinucis sau au dispărut. Grawitz prezentă raportul său lui Himmler. Aflăm din acest text că aceleași experiențe au fost încercate la Auschwitz pe trei deportați, care au decedat. La Dachau, Grawitz recunoaște zece morți dintr-un număr de treizeci și cinci de cobai. Flegmoane purulente, septicemii, furuncule au fost tratate cu potassium phosphorium, cu ferum phosphorium și silice. (Dare de seamă din 29 august 1944.) Cu toate acestea, experiențele au continuat. Rezultatele au rămas necunoscute.

{88} După depozițiile doctorilor Waitz, Ciepielowsky și ale altor numeroși deportați.

{89} Interogatoriu luat la 26 decembrie 1946, la Staumühlen.

{90} „Stahlhelm", organizație politică naționalistă germană. – *Nota trad.*

{91} Doctorul François Bayle l-a întâlnit în închisoarea din Landsberg.

„Singuri pe culoarele închisorii, ne îndreptam spre marea sală de conferință a colonelului, unde examinam și puneam întrebări. Până să ajungem acolo, Dietzsch ne preveni că va fi scump la vorbă, căci, spunea el, nu-i plac francezii, dintre care mulți îl zugrăviseră în cărți sau în declarații (David Rousset, dr. Balachowsky) ca pe un criminal. Părând de vreo cincizeci de ani, Dietzsch era închis din 1925 și mai avea vreo zece ani (în 1949) de ispășit din pedeapsa ce-i fusese dată de Tribunalul militar american din Buchenwald. Avea un cap enorm în formă de sfârlează, ochi albaștri și o privire fixă impresionantă. N-am putut să scot nimic de la el, nici un rând scris, nici o amprentă, nici o măsurătoare. Se încăpățina să-mi demonstreze de ce francezii îl scârbiseră prin neagra lor nerecunoștință, pe el, care, împreună cu celălalt mare binefăcător al omenirii, Ding, salvase pe trei dintre ei de la o moarte sigură, procurându-le o identitate falsă".

{92} Depoziția generalului Handloser.

{93} Tifosul exantematic este și azi încă denumit tifos istoric, pentru că urma lui se găsește în toate evenimentele importante ale istoriei. Prima epidemie a cărei descriere nu este îndoielnică a fost semnalată în 1489, la asediul Grenadei, unde au pierit șaptesprezece mii de oameni din armatele lui Ferdinand și a Isabelei Catolica. Apoi regăsim tifosul în timpul campaniilor din Italia din 1505 și 1550, în Ungaria în 1553 și, în general, în toate războaiele și în toate asediile, la asediatori ca și la asediați. Campania lui Napoleon în Rusia a fost însoțită de epidemii înspăimântătoare. La Vilna, din treizeci de mii de prizonieri, au murit douăzeci și cinci de mii. În timpul retragerii, tifosul a făcut noi ravagii, iar soldații Marii Armate l-au adus cu ei în Franța.

În timpul războiului din 1914–1918, epidemiile din Serbia, Polonia, Austria, Rusia și România au făcut adesea mai multe victime decât armele de foc.

După o incubație liniștită de douăsprezece zile, boala începe brusc, ca o gripă, prin febră, dureri de cap și dureri articulare generalizate. Temperatura se menține la 40°C, în timp ce apar cele doua simptome majore, erupția în ziua a cincea și apoi tiphosul.

Erupția seamănă cu cea a pojarului, dar, spre deosebire de acesta, cruță fața și gâtul.

Tiphosul cuvânt grecesc care înseamnă prostrație, dă bolnavului un aspect foarte caracteristic: inert, indiferent la ce-l înconjură, somnolent, pare că trăiește adâncit într-un vis; surditatea îl izolează și mai mult de restul lumii; foarte greu ajungi să-i smulgi un răspuns, să-l faci să-și arate limba. Adeseori, bolnavul schițează mișcări nesigure și spre seară începe să delireze; este un delir uneori liniștit, alteori violent, însoțit de halucinații. Tificul încearcă să se ridice, ar putea chiar să se sinucidă, cea ce obligă să fie supravegheat continuu.

Aproximativ în 30% din cazuri, boala evoluează spre moarte, care, în general, se datorează insuficienței cardiace. În cazurile ce se termină cu însănătoșire, temperatura începe să scadă treptat din ziua a paisprezecea; bolnavul se trezește din toropeală și revine încet la viață. (După L. C. Brumpt).

{94} Acești participanți au fost, după jurnalul doctorului Ding: inspectorul general al Serviciului sănătății armatei, profesorul Handloser; secretarul de stat la Sănătatea publică, gruppenführerul SS doctorul Conti; președintele Departamentului sănătății, profesorul Reiter; directorul Institutului Robert Koch, profesorul, Gildemeister, și standartenführerul SS profesorul Mrugowsky. Conferința s-a ținut la Institutul de igienă al Waffen SS din Berlin.

{95} Depoziția deportatului Heinz Rotheigener.

{96} Depoziția deportatului Victor Holbert.

{97} Depoziția deportatului Eugen Kogon, secretar al lui Ding.

{98} Tânăr frivol. – *Nota trad.*

{99} „L'enfer organisé", lucrare deja citată.

{100} Autobiografie obținută la 17 ianuarie 1947 de americani.

{101} Depoziția deportatului Hendrick Nales, infirmier la Ahnenerbe.

{102} Interogatoriu luat de căpitanul armatei americane Clayn L Walker la 7 mai 1945, la Dachau.

{103} Depoziția preotului polonez Marion Dabrowsky.

{104} Ca și la experiențele în cazul tifosului, asistenții medicali legau niște cuști de picioarele cobailor sau aceștia erau „convinși" să-și pună mâna pe cutia care conținea țânțari. „Malaria", denumită astfel pe vremuri (aer prost), căci se credea că provine de la apele stătute ale mlaștinilor, păstră acest nume, până când un medic francez, Charles Laveran (lucrările lui au fost încununate cu Premiul Nobel în 1907), descoperi în 1880 că ea se datora unor paraziți din sângele omului. Puțin înainte de 1900, medicul militar englez Ronald Ross descoperi în India parazitul în stomacul țânțarilor și ciclul de creștere începu să fie cunoscut.

Femela țânțarului anofel răspândește paludismul. Pentru a-și procura sângele care-i va servi să-și hrănească ouăle, ea atacă omul. Dacă înțeapă un om bolnav de paludism, parazitii masculi și femele conținuți în sângele pe care l-a supt se reproduc în stomacul ei, se înmulțesc iar după douăsprezece zile se fixează în glandele salivare. Iat-o acum devenită purtătoare de moarte.

Înțepătura sa imediat următoare va transmite unei alte ființe umane aceste hematozoare, care se înmulțesc, de rândul acesta, cu repeziciune. După trecerea a

douăsprezece zile în general, sângele noului bolnav este plin cu paraziți și cumplitul acces de paludism izbucnește: se produc frisoane violente, repede urmate de o creștere a temperaturii la peste 40°. După starea de prostrație inițială, nădușeli abundente se manifestă până la revenirea accesului. Paraziții paludismului mor de la sine după vreo trei ani în organismul uman, afară doar dacă nu se produc noi infestații succesive cu alte mușcături de țânțari. Mortalitatea anuală ajunge aproape la 1% din cei 250 de milioane de suferinzi de paludism pe care-i numără omenirea. Dar, dacă flagelul este atât de temut, aceasta se datorează mai ales caracterului debilitant al acestei boli. Timp de săptămâni și luni, în general, bolnavii sunt prea slăbiți pentru a munci. În zonele prea infestate, cum ar fi câmpiile mexicane, America centrală, anumite regiuni din Brazilia și India, aproape jumătate din muncitori rămân inactivi în timpul unei mari părți a anului.

{105} Profesorul își extrăgea acest „agent" din trei tulpini; una rusească de la lacul Ilmen, una provenind din Creta, ultima din Madagascar.

{106} *Henri Joannon.* „Remember", Imprimerie Moderne Aurillac. Text confirmat prin scrisoare în martie 1967

{107} Întâlnire descrisă de ministrul de stat Lammers, șeful cancelariei Reichului.

{108} Citat de doctorul Kurt Blome.

{109} Depoziția lui Karl Brandt, făcută la 4 februarie 1947.

{110} Mărturie obținută la Saint Wolfgand, la 30 martie 1947.

{111} Scrisoarea doctorului Hölzl către directorul său Pfannmüller.

{112} Așa îi numea profesorul Heyde, unul din responsabilii programului. El s-a sinucis în 1964, la Limburg, înainte de deschiderea procesului său.

{113} Doctorul Pfannmüller era foarte bolnav în perioada proceselor. Până la urmă a fost condamnat la șase ani închisoare. Un ziar german conchise cu această frază: starea sănătății sale inspiră judecătorilor săi mila pe care el o refuzase întotdeauna bolnavilor săi.

{114} Asociația filantropică pentru îngrijiri, corporația de transportare a bolnavilor, serviciul colectiv de muncă.

{115} Scrisoarea doamnei Maria Kehr către stabilimentul pentru bolnavi mintali din Sonnenstein.

{116} Scrisoare anonimă primită la Ministerul de Justiție.

{117} La Scrisoarea Elsei von Loewis, fiica unu fost ministru al justiției, Himmler îi va răspunde personal.

{118} Sentința Tribunalului Militar Internațional. Eutanasia copiilor continuă (pagina 16916).

{119} A se vedea condamnarea eutanasiei de către Academia de științe morale și politice din Franța, Anexe.

{120} „Destinul Asistenței psihice în Germania de sud-vest în timpul regimului național-socialist", Imprimeria națională, Tübingen, 1949.

{121} Extras din *Gardeil I.* Operele lui Hipocrat, două volume, Delahaye. Littré IV. Opere complete, 10 volume, Baillère. *Bayle.* „Crucea încârligată împotriva caduceului", operă pe care am mai citat-o (Hipocrat s-a născut în anul 460 î.e.n. În insula Cos din Asia Mică).

{122} Hotărâre judecătorească pronunțată la 19 și 20 august 1947 la Nürnberg. Cele zece principii enunțate nu sunt admise de ansamblul corpului medical (vezi capitolul „Pentru a vedea..." la începutul acestei cărți): unii consideră aceste principii prea „liberale", iar alții prea „restrictive".